

Kvaliteta života u naseljima Grada Požege

Ivanović, Helena

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:218777>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-05**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište u Zadru

Odjel za geografiju

Diplomski sveučilišni studij primijenjene geografije (jednopedmetni)

Zadar, 2023.

Sveučilište u Zadru

Odjel za geografiju

Diplomski sveučilišni studij primijenjene geografije (jednopedmetni)

Kvaliteta života u naseljima Grada Požege

Diplomski rad

Studentica:

Helena Ivanović

Mentorica:

Izv. prof. dr. sc. Silvija Šiljeg

Zadar, 2023.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Helena Ivanović**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Kvaliteta života u naseljima Grada Požege** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 27. ožujka 2023.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište u Zadru

Diplomski rad

Odjel za geografiju

KVALITETA ŽIVOTA U NASELJIMA GRADA POŽEGE

Helena Ivanović

Izvadak:

Cilj ovoga rada bio je odrediti indeks ukupne kvalitete života u naseljima Grada Požege. Model kvalitete života uključio je objektivne i subjektivne pokazatelje grupirane u 6 domena (ekonomski okoliš, kvaliteta stanovanja, socijalni okoliš, prirodni okoliš, izgrađeni okoliš, politički okoliš). Subjektivne varijable ispitane su anketnim istraživanjem provedenim na uzorku od 255 ispitanika, dok su objektivne preuzete iz dostupnih statističkih publikacija. Deskriptivnom statističkom metodom analizirane su sociodemografske razlike među ispitanicima u zadovoljstvu pojedinim domenama, dok su Jenksovom metodom, na temelju indeksa kvalitete života naselja formirana u zone visoke, niske i srednje kvalitete života. Najveća procijenjena kvaliteta života je u naselju Emovački Lug, a ispitanici su izrazili najveće zadovoljstvo domenom kvaliteta stanovanja. Suprotno tome, najniža procijenjena kvaliteta života je u naselju Komušina, a najveće nezadovoljstvo je domenom političkog okoliša. Zoni visoke kvalitete života pripada 7 naselja, zoni srednje 18 a zoni niske 5 naselja.

Rad sadrži: 101 stranice, 37 grafičkih priloga, 45 tablice, 31 bibliografsku referencu, izvornik na hrvatskom jeziku

Ključne riječi: Grad Požega, kvaliteta života, objektivni indikatori, subjektivni indikatori, urbana geografija

Voditelj: izv. prof. dr.sc. Silvija Šiljeg

Povjerenstvo: izv. prof. dr.sc. Ana Pejdo

izv. prof. dr.sc. Vera Graovac Matassi

izv. prof. dr.sc. Silvija Šiljeg

Rad prihvaćen: ožujak, 2023

Rad je pohranjen u Knjižnici Odjela za geografiju Sveučilišta u Zadru, Ulica dr. F. Tuđmana 24 i, Zadar, Hrvatska

BASIC DOCUMENTATION CARD

University of Zadar
Department of Geography

Graduation Thesis

QUALITY OF LIFE IN THE SETTLEMENTS OF THE CITY OF POŽEGA

Helena Ivanović

Abstract:

The aim of this paper was to determine the index of the overall quality of life in the settlements of the City of Požega. The quality of life model included both objective and subjective indicators grouped into 6 domains (economic environment, housing quality, social environment, natural environment, built environment and political environment). Subjective variables were examined by a survey conducted on a sample of 255 respondents, while objective variables were taken from available statistical publications. Descriptive statistical methods were used to analyze the socio-demographic differences among respondents in satisfaction with certain domains, while Jenks's method, based on the quality of life index, divided the settlements into zones of high, low and medium quality of life. The highest estimated quality of life is in the settlement of Emovački Lug, and respondents expressed the greatest satisfaction with the quality of housing domain. On the contrary, the lowest estimated quality of life is in the settlement of Komušina, and the greatest dissatisfaction is with domain of the political environment. 7 settlements belong to the high quality of life zone, 18 to the medium zone and 5 to the low quality zone.

Thesis includes: 101 pages, 37 figures, 45 tables, 31 references, the original is in Croatian language

Key words: City of Požega, quality of life, objective indicators, subjective indicators, urban geography

Supervisor: Silvija Šiljeg, PhD, Associate Professor

Reviewers: Ana Pejdo, PhD, Associate Professor

Vera Graovac Matassi, PhD, Associate Professor

Silvija Šiljeg, PhD, Associate Professor

Thesis accepted: March, 2023

Thesis deposited in Library of Department of Geography, University of Zadar, Ulica dr. F. Tuđmana 24 i, Zadar, Croatia

Sadržaj

1. UVOD	1
1.1. Predmet istraživanja, ciljevi i hipoteze	1
1.2. Metodologija istraživanja	2
1.3. Prostorni i vremenski obuhvat istraživanja	2
1.4. Pregled dosadašnjih istraživanja	3
2. KONCEPT KVALITETE ŽIVOTA	6
2.1. Povijesni razvoj	6
2.2. Osnovna obilježja koncepta kvalitete života	7
2.3. Koncept kvalitete života u geografskim istraživanjima	8
2.4. Mjerenje kvalitete života	9
2.4.1. Objektivni indikatori	10
2.4.2. Subjektivni indikatori	11
2.4.3. Odnos između objektivnih i subjektivnih indikatora	11
3. Analiza objektivnih pokazatelja Grada Požege	13
4. KVALITETA ŽIVOTA U NASELJIMA GRADA POŽEGE	17
4.1. Sociodemografska obilježja ispitanika	17
4.2. Kvaliteta stanovanja	25
4.3.1. Obilježja stambene jedinice	26
4.3.2. Susjedstvo	31
4.3.3. Sigurnost	34
4.4. Socijalni okoliš	38
4.4.1. Društveni život	39
4.4.3. Obrazovanje	47
4.4.4. Kultura	52
4.4.5. Slobodno vrijeme/rekreacija	55
4.5. Prirodni okoliš	62
4.6. Izgrađeni okoliš	67
4.7. Politički okoliš	72

4.8. Indeks ukupne kvalitete života.....	79
5. ZAKLJUČAK.....	84
IZVORI.....	85
POPIS LITERATURE.....	85
<i>Sažetak</i>	90
<i>Summary</i>	90
PRILOG 1.....	91

Predgovor

Primarni razlog odabira teme *Kvaliteta života u naseljima Grada Požege* proizašao je iz želje da se zadovoljstvo kvalitetom života u Gradu ispita od strane samih stanovnika. Nadalje, za razliku od ostalih gradova u Hrvatskoj u kojima je nadležna lokalna uprava provela ispitivanje stavova građana o kvaliteti života, u Gradu Požegi takvo istraživanje nije provedeno. Budući da i sama živim u Požegi, i do mene dolaze razne izjave nezadovoljstva raznim aspektima života, shvatila sam da bi ovo istraživanje moglo biti prilika stanovnicima da izraze svoje mišljenje, da se čuje i njihov glas. A općenito doprinos diplomskog rada može poslužiti za usporedbu dobivenih rezultata i osobnih stavova pojedinaca/ tj. u kolikoj mjeri se dobiveni rezultati podudaraju sa osobnim stavovima stanovnika Požege.

Ovom prilikom zahvaljujem svojoj mentorici izv. prof. dr. sc. Silviji Šiljeg na pomoći, razumijevanju i vodstvu pri izradi ovog rada.

Najveću zahvalu dugujem svojim najbližima, roditeljima i obitelji koji su mi bili najveća podrška u studiranju i koji su me sa strpljenjem i razumijevanjem pratili do posljednjeg koraka visokoškolskog obrazovanja.

1. UVOD

Težnja za dobrim, kvalitetnim životom zajednička je svim ljudima. Rijetko tko ostane ravnodušan kad je u pitanju kvaliteta njegova života. Budući da je život sam kao pojam složen i obuhvaća brojne aspekte, svaki pokušaj mjerenja kvalitete života trebao bi nastojati obuhvatiti kompleksnost čovjekovih životnih potreba. Suvremena osviještenost društva o važnosti kvalitete života rezultat je sveprisutnih dokaza o negativnom utjecaju čovjeka na okoliš, degradaciji okoliša koja opet poput povratne petlje (uzrokovana je čovjekovim djelovanjem, a opet šteti čovjeku) narušava kvalitetu života stanovništva. To je posebice izraženo u razvijenim zemljama, gdje udio urbanog stanovništva raste eksponencijalno dok kvaliteta života u istima opada. Ovaj obnovljeni interes za pitanje „Što čini dobar život?“ obilježje je postmodernističkih društava u kojima se stanovništvo više ne zadovoljava kvantitetom već kvalitetom. Novoprobudeni interes za kvalitetu života u gradovima jednako je značajan među laicima i znanstvenicima budući da je odnos između čovjeka i njegova životnog okruženja (okoliša) neporeciv. Prostor kao mjesto u kojem čovjek živi i djeluje, neodvojivi je dio njegove svakidašnjice i razina u kojoj isti zadovoljava potrebe stanovništva postaje sve bitnija. Aspekti /domene čovjekova života koje se ispituju u mjerenjima kvalitete života razlikuju se od autora do autora, no većina ih se vodi Maslowljevom hijerarhijom potreba. Tako su najčešće domene: kvaliteta stanovanja, ekonomski okoliš, slobodno vrijeme, zdravlje, osjećaj sigurnosti, zadovoljstvo lokalnom vlasti itd.

1.1. Predmet istraživanja, ciljevi i hipoteze

Predmet istraživanja ovog rada je kvaliteta života u naseljima Grada Požege. Primarni cilj ovog diplomskog rada je istražiti razlike među naseljima na temelju dobivenog indeksa kvalitete života prema odabranoj metodologiji. Posebna pozornost u istraživanju usmjerena je i na ispitivanje u kolikoj mjeri objektivni uvjeti životnog okruženja zadovoljavaju potrebe stanovnika te ispunjavaju njihova očekivanja

Sekundarni ciljevi su:

- analizirati demografsku i socioekonomsku strukturu stanovništva prema najvažnijim pokazateljima
- usporediti naselja prema dobivenom indeksu kvalitete života
- obrazložiti zašto su neka naselja procijenjena pogodnijim za život u odnosu na druga
- utvrditi zone kvalitete života i kartografski ih prikazati
- grafički prikazati rezultate objektivnih pokazatelja

Postavljaju se tri glavne hipoteze:

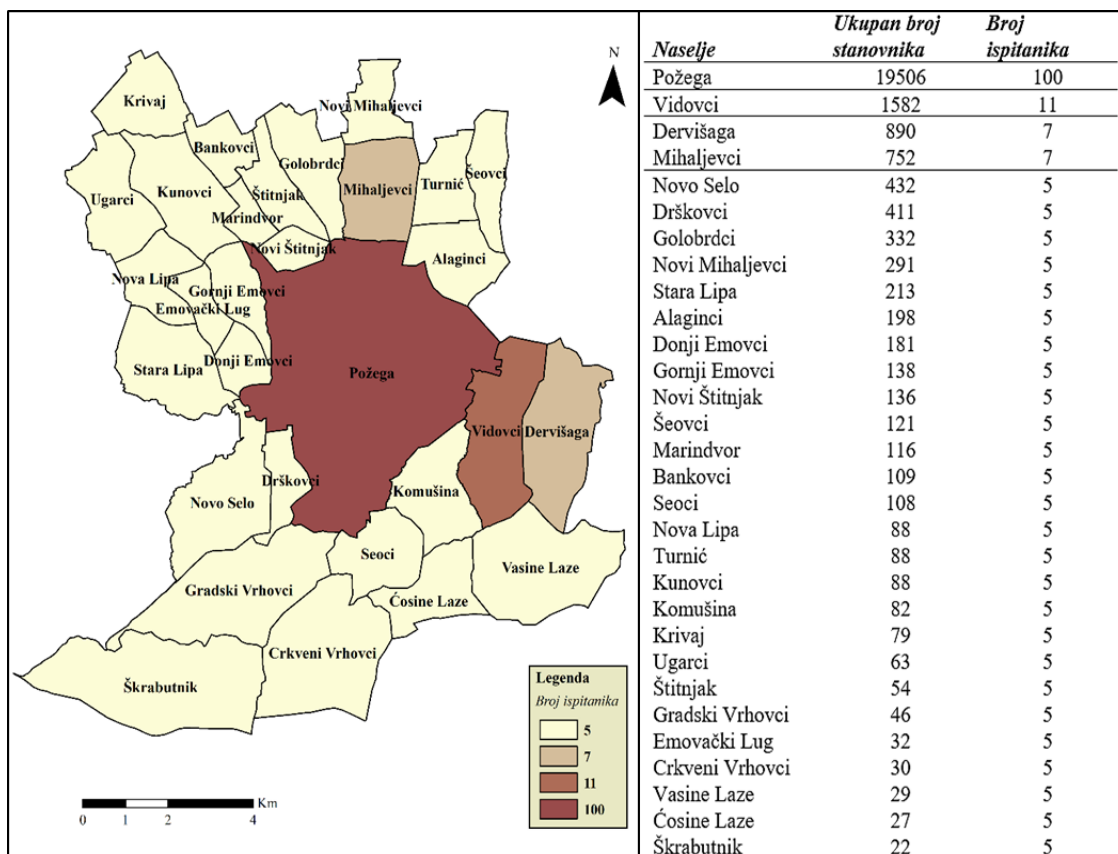
H1. Kvaliteta života najbolja je u naselju Požega

H2. Najveće nezadovoljstvo ispitanika je ekonomskim okolišem

H3. S udaljenošću od naselja Požega, procijenjena razina kvalitete života se smanjuje

1.2. Metodologija istraživanja

U ovom radu kvaliteta života određena je korištenjem objektivnih i subjektivnih pokazatelja, po primjeru brojnih dosad provedenih istraživanja koja su dokazala kako se najvjerniji prikaz procijenjene kvalitete života može dobiti jedino korištenjem obje skupine pokazatelja (Pacione, 2003; Murgaš i Klobučnik, 2018; Ira, 2015; Das, 2008). U istraživanju je primijenjen *bottom up* model, ispitani su stavovi građana te je ukupna kvaliteta života rezultat sinteze zadovoljstva pojedinim domenama. Podaci su prikupljeni izravnom metodom – anketnim istraživanjem. Upitnik je izrađen u skladu s dosada objavljenim upitnicima na tu temu: *WHOQL upitnik, Bristol Quality of Life Survey, City Life Survey: Myanmar, European Quality of Life Survey, City of Shoreline- Resident Satisfaction Survey*. Anketni upitnik kreiran je u Google Formsu i anketiranje je provedeno online putem – objavljivanjem upitnika u raznim Facebook grupama čiji su članovi stanovnici Grada Požege. Budući da je odabir ispitanika bio uvjetovan mjestom njihova prebivališta, prvo pitanje upitnika *Upišite naziv naselja Grada Požege u kojem stanujete* bilo je selekcijsko kako bi se dobio željeni uzorak. Uzorak je odabran prema veličini naselja na sljedeći način: naselja do 500 stan. = 5 uzoraka, 500-1000 stan. = 7 uzoraka, 1000-1500 stan. = 9 uzoraka, 1500-2000 stan.= 11 uzoraka, dok je za naselje Požegu odabran približan broj od 100 uzoraka. Prema tom kriteriju, u 27 naselja ispitano je po 5 stanovnika, u 2 naselja (Dervišaga, Mihaljevci) ispitano je po 7 stanovnika, u 1 naselju (Vidovci) ispitano je 11 stanovnika, a u naselju Požega ispitano je 100 stanovnika (Sl. 1).

Slika 1. Broj ispitanika prema naseljima

Ukupan broj uzoraka iznosio je 255. Upitnik se sastojao od 62 pitanja (61 pitanje zatvorenog tipa, 1 pitanje otvorenog tipa), koja su obuhvatila 127 subjektivnih varijabli. Varijable kvalitete života su grupirane u 6 domena (*Ekonomski okoliš, Kvaliteta stanovanja, Socijalni okoliš, Izgrađeni okoliš, Prirodni okoliš i Politički okoliš*) (Sl. 2) po primjeru nadopunjenog teorijskog modela autorice Das (2008) koja je svoj koncept bazirala na fizičkom, socijalnom i ekonomskom okolišu. Svaka domena obuhvatila je i objektivne i subjektivne pokazatelje. U anketi su subjektivni pokazatelji mjereni Likertovom skalom od pet stupnjeva procjene, koja se pokazala najprikladnijom za geografska istraživanja. Objektivni pokazatelji grafički su prikazani i analizirani deskriptivnom statističkom metodom. Svi subjektivni pokazatelji korišteni su u izračunu ukupnog indeksa kvalitete života.

Indeks je izračunat sljedećom formulom: $I_{UK} = D_{EO} + D_{KS} + D_{SO} + D_{IO} + D_{PRO} + D_{PO}$, gdje je

I_{UK} = indeks ukupne kvalitete života

D_{SO} = domena socijalnog okoliša

D_{EO} = domena ekonomskog okoliša

D_{IO} = domena izgrađenog okoliša

D_{KS} = domena kvalitete stanovanja

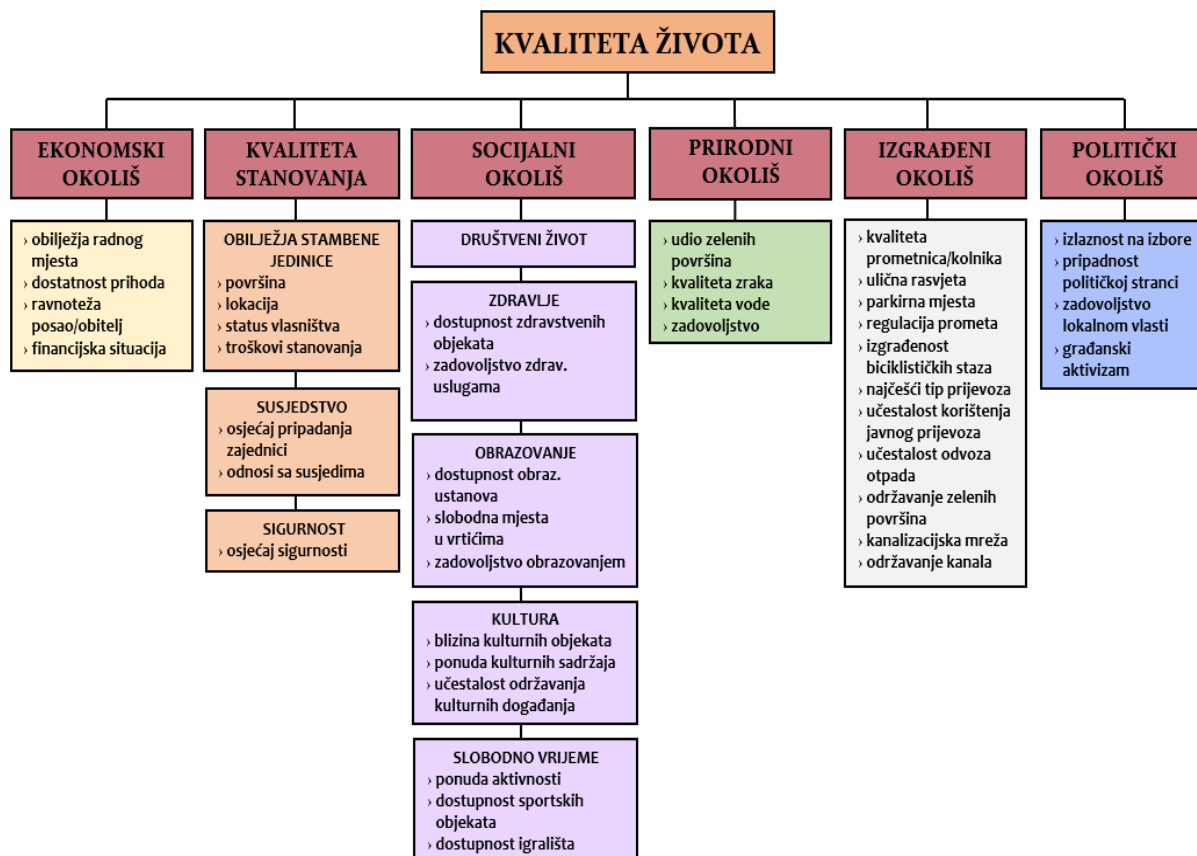
D_{PRO} = domena prirodnog okoliša

D_{PO} = domena političkog okoliša

Vrijednosti pojedinačnih varijabli normalizirane su na način da im vrijednosti budu od 0 do 1 formulom $0,25 \times V_i - 0,25$ za pojedinačne varijable, a za više varijabli formulom

$$0,25 \times \frac{\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n V_{1i} + \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n V_{2i}}{BV} - 0,25$$

gdje je $\sum_{i=1}^n V_i$ srednja vrijednost varijable, a BV = ukupan broj varijabli.

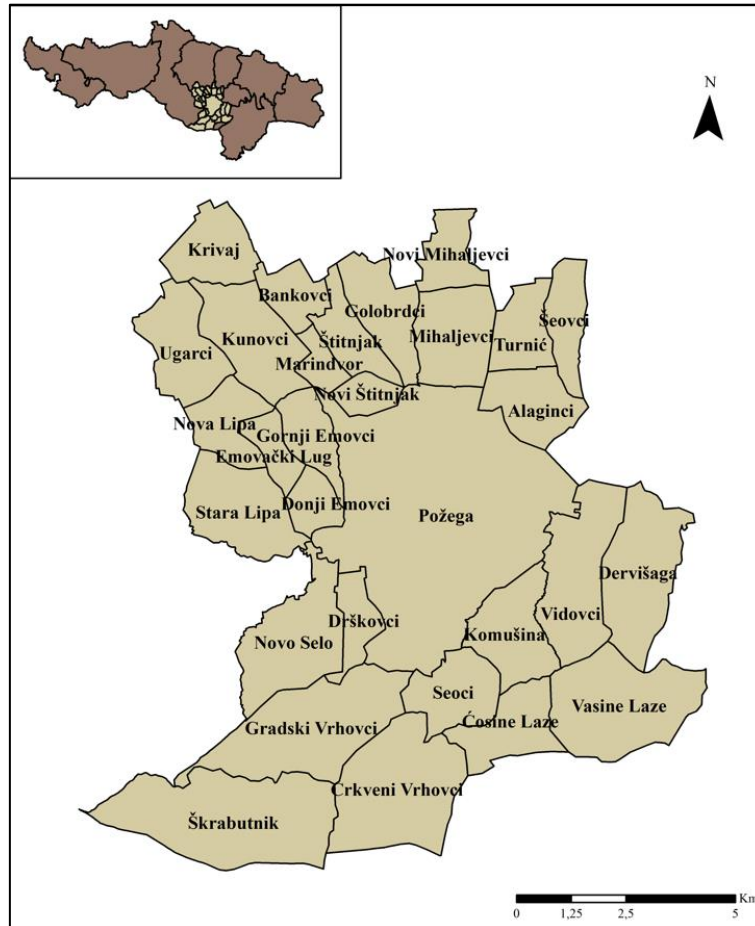

Slika 2. Model kvalitete života sa pripadajućim domenama i poddomenama (Izvor: URL 1, URL 2, URL 3, URL 4)

1.3. Prostorni i vremenski obuhvat istraživanja

Kvaliteta života za potrebe ovog rada mjerena je na razini naselja. Grad Požega smješten je u središtu Požeške kotline i administrativno, političko, gospodarsko i kulturno je središte Požeško-slavonske županije. S obližnjim gradovima povezan je važnijim državnim cestama i željeznicom. Administrativno gledano, Grad Požegu čini 31 naselje (Požega, Vidovci, Dervišaga, Mihaljevci, Novi Mihaljevci, Donji Emovci, Gornji Emovci, Emovački Lug, Štitnjak, Novi Štitnjak, Marindvor, Kunovci, Bankovci, Golobrdci, Turnić, Alaginci, Novo Selo, Nova Lipa, Stara Lipa, Seoci, Šeovci, Komušina, Škrabutnik, Drškovci, Laze Prnjavor,

Ćosine Laze, Vasine Laze, Crkveni Vrhovci, Gradski Vrhovci, Ugarci, Krivaj) (Sl. 3) koja su, uzimajući u obzir broj stanovnika koji u njima živi, izrazito neravnomjerno naseljena. Prema podacima Popisa stanovništva 2011.g., u Gradu Požezi ukupno je živjelo 26 248 stanovnika. Pripadajućom površinom i brojem stanovnika ističe se naselje Požega sa 19 506 stanovnika, dok najmanje naselje, Škrabutnik ima svega 22 stanovnika.

Slika 3. Geografski položaj Grada Požege unutar Požeško-slavonske županije (mala slika) i administrativna podjela Grada Požege

Vremenski obuhvat istraživanja obuhvatio je trenutnu procjenu kvalitete života u naseljima. Anketni dio istraživanja proveden je u rujnu 2022. Za odabir veličine uzorka korišteni su podaci iz Popisa stanovništva iz 2011. jer u vrijeme provođenja istraživanja još nisu bili objavljeni podaci iz Popisa 2021.

1.4. Pregled dosadašnjih istraživanja

Najveći broj istraživačkih radova o kvaliteti života objavljen je u zapadnoj literaturi, što i nije iznenađujuće budući da su te zemlje (SAD, Zapadna Europa) prve pokazale interes za tu problematiku.

Smith i Knox su 1977. objavili knjigu o blagostanju sa društveno-geografskog pristupa. Njihov cilj bila je izgradnja prostornih društvenih indikatora za mjerenje prostornih nejednakosti u procijenjenim razinama blagostanja na razini susjedstva, regionalnoj i metropolitanskoj razini. Iako su uzeli u obzir samo objektivne pokazatelje, rad je sadržavao i detaljnu teorijsku raspravu o definicijama kvalitete života. Važnost njihova pristupa blagostanju proizlazi iz njihova zalaganja da ljudi i njihova dobrobit (njihova iskustva, vrijednosti) budu središte zanimanja društvene geografije, suprotno ondašnjim epistemološkim i teorijskim raspravama među geografima o prostoru, regionalizmu i drugim apstraktnim konceptima.

Liu (1975) je u svom poznatom radu rangirao 243 metropolitanska područja SAD-a u 5 kategorija na temelju vrijednosti dobivenog indeksa blagostanja: ispod standarda, adekvatni, dobri, odlični i izvanredni uporabom objektivnih pokazatelja. Metropolitanska područja podijelio je u 3 kategorije s obzirom na broj stanovnika (<200 000 st., 200 000- 500 000 st. i >500 000 st.). Indikatore je grupirao u 5 domena: ekonomski, politički, okolišni, indikatori zdravlja i obrazovanja i socijalni indikatori. Cilj njegove studije bila je kvantitativna procjena urbane kvalitete života i analiza prostornih varijacija u komponentama kvalitete života.

Campbell i sur. (1976) su u svom poznatom radu opisali kvalitetu života kao onu koja se tiče blagostanja pojedinca. Njihov hijerarhijski model predstavlja primjer konceptualiziranja odnosa između objektivnih obilježja urbane sredine i subjektivne percepcije tih objektivnih uvjeta. Prema tom modelu, ukupna kvaliteta života je ponderirani zbroj zadovoljstva pojedinim domenama. Značaj ovog modela je u tome što je uzeo u obzir čimbenike koji utječu na odnos između objektivne i subjektivne dimenzije (psihološki procesi, standardi usporedbe, sociodemografska obilježja stanovnika, namjera preseljenja, kulturna pozadina, adaptacija) kvalitete života.

Pacione (2003) se u svom radu bavio odnosom između blagostanja ljudi i kvalitete urbanog okruženja sa društveno-geografskog stajališta, te je predložio 5-dimenzionalni model za istraživanje kvalitete života zajedno sa 2 studije slučaja u kojima je demonstrirana konkretna primjena njegova modela. Osim toga, sumirao je najvažnija metodološka i teorijska pitanja s

kojima se suočava istraživanje kvalitete života, te obrazložio korisnost istraživanja kvalitete života unutar urbane geografije.

Rezvani i sur. (2012) su u svom radu ispitali kvalitetu života u Noorabadu na temelju objektivnih i subjektivnih indikatora grupiranih u domene fizičkog, socijalnog i ekonomskog okoliša. Autori su procjenjivanju subjektivne kvalitete života pristupili metodom intuitivnih i racionalnih odgovora. Na samom početku ankete ispitanici su procijenili svoju ukupnu razinu zadovoljstva životom (intuitivni odgovor). Nakon niza pitanja koja su ispitala zadovoljstva raznim životnim aspektima, ponovljeno je isto pitanje na kraju ankete (racionalni odgovor) kako bi se utvrdilo da li se promijenila percepcija o zadovoljstvu ukupnom kvalitetom života nakon ispitivanja zadovoljstva pojedinim životnim domenama. Rezultati istraživanja su pokazali kako su ispitanici izrazili puno veće zadovoljstvo kvalitetom njihovih života nakon što se ispitalo zadovoljstvo pojedinim životnim domenama.

Među radovima koji se bave urbanom kvalitetom na unutargradskoj razini treba istaknuti rad Kladića i Halasa (2012). Autori su ispitali razinu životnih uvjeta na razini urbanih distrikta (82 distrikta) putem 30 varijabli. Daljnjom tipologijom grupirali su naselja na temelju zajedničkih obilježja u 6 kategorija (tipovi A, B, C, D, E, F). Utvrđena je i razlika u percepciji kvalitete života u centru grada među ispitanicima koji žive u samom središtu grada i onima koji žive na periferiji.

Faka i sur. (2021) su u svom radu izračunali indekse kvalitete života u metropolitanskim područjima Atene na temelju dostupnih objavljenih statističkih i prostornih podataka. 18 varijabli grupirano je u 6 domena (izgrađeni okoliš, prirodni okoliš, socioekonomski okoliš, javne usluge i infrastruktura, stambeni uvjeti, rekreacijski i kulturni objekti) za koje je zasebno izračunao indekse. Na kraju je izračunao ukupan indeks urbane kvalitete života te u odredio 3 zone kvalitete života (niska, srednja, visoka).

Primjer longitudinalne studije urbane kvalitete života na unutargradskoj razini je rad Randalla i Mortona (2013). Usporedbom prostornih varijacija u razini kvalitete života izdvojili su najmanje i najviše nazadovana područja. Objektivni i subjektivni pokazatelji dobiveni su kombinacijom popisnih podataka i rezultata anketnog istraživanja. Perceptivni indikatori određeni su na način da se ispitanike tražilo da poredaju po važnosti 3 najvažnije domene čime su dobili uvid u značenje koje ispitanici pridaju pojedinoj domeni u ukupnoj procjeni kvalitete života. Rezultati istraživanja pokazali su kako se važnost domena u procjeni ukupnog zadovoljstva životom nije promijenila u periodu od 5 godina. Drugim riječima, u obje godine

ispitanici su kao najvažnije domene istaknuli: financijsku situaciju, zdravlje i kvalitetu stanovanja.

Li i Weng (2007) su u svom radu predstavili metodološki pristup kojim su integrirali popisne podatke i satelitske snimke unutar GIS okruženja u procjeni kvalitete života u Indianapolisu. Ukupnu kvalitetu života su procijenili korištenjem okolišnih i socioekonomskih indikatora na razini stambenih blokova. Podaci o okolišnim indikatorima (temperatura površine, vegetacijski pokrov, udio nepropusnih/asfaltiranih površina) izvučeni su iz satelitskih snimaka *Landsat 7 ETM+ Imagea*. Socioekonomski pokazatelji (10 varijabli) određeni su na temelju podataka iz *Popisa Stanovništva 2000.g.* u SAD-u.

Ira (2005) je u svom radu napravio komparativnu usporedbu objektivne i subjektivne kvalitete života na razini 17 distrikta grada Bratislave. Indikatori su svrstani u 6 domena koje predstavljaju 6 problematičnih područja (kvaliteta okoliša, opremljenost stambene jedinice, IKT infrastruktura, fizičko i socijalno zdravlje, društvena infrastruktura i socioekonomska situacija). Objektivna kvaliteta života opisana je na temelju dostupnih statističkih i popisnih podataka dok je subjektivna kvaliteta života mjerena na temelju podataka dobivenih anketnim istraživanjem (uzorak od 717 ispitanika). Usporedbom indeksa objektivne i subjektivne kvalitete života znanstvenici su uočili kako se subjektivna percepcija dobrog ili lošeg ne mora podudarati sa objektivnom kvalitetom života.

Od domaćih istraživanja kvalitete života, treba istaknuti studiju slučaja Lane Slavuj (2012). Anketnim ispitivanjem je uzorkovala 365 kućanstava na predjelu 5 odabranih susjedstva grada Rijeke. Uporabom 12 varijabli nastojala je utvrditi postoje li značajne razlike u ukupnom zadovoljstvu susjedstvom među odabranim skupinama stanovnika s obzirom na odabrane varijable.

Šiljeg, S. (2016) je u svojoj doktorskoj disertaciji istraživala kvalitetu stanovanja na području grada Zadra uporabom objektivnih i subjektivnih pokazatelja na razini statističkih krugova. Kvalitetu stanovanja mjerila je putem 5 indikatora na temelju kojih je izračunala indeks kvalitete stanovanja na tom prostoru. Na temelju dobivenog indeksa kvalitete stanovanja Jenksovom metodom unutar GIS okruženja je prostorno zonirala naselja u zone niske, srednje i visoke kvalitete stanovanja.

Slavuj Borčić i Šakaja (2017) su u svom radu dali teorijski doprinos razvoju zanimanja unutar geografije, prikazali teorijske modele istraživanja i pojasnili odlike geografskog istraživanja kvalitete života.

2. KONCEPT KVALITETE ŽIVOTA

2.1. Povijesni razvoj

Antički filozofi Platon i Aristotel su bili među prvima koji su ispitivali prirodu dobrog života za pojedinca i društvo. Prema njima, sreća je krajnji cilj čovjekova života (Sirgy i sur., 2006; Yadava i Gupta, 2021). 60-ih godina u SAD-u se pojavio pokret *Socijalnih indikatora* kao reakcija na spoznaju kako su ekonomski pokazatelji sami nedovoljni u prikazivanju blagostanja društva (Andraško, 2009). Pokret je pokušao odgovoriti na pitanje “je li više ujedno i bolje?” budući da se primijetilo kako ekonomski napredak nije ublažio simptome društvenog raspada i gubitka smisla odražene u porastu stopa kriminala, nasilja, zlorabe droge i suicida (Palmino i Lopez u Mikkelsen i Di Nucci, 2015). Pokret je predstavljao kritiku društva izobilja i sveprisutnog konzumerizma u razvijenim zemljama (Palmino i Lopez u Mikkelsen i Di Nucci, 2015). Taj paradoks izobilja – fenomen koji pokazuje kako povećanje razine prihoda ne doprinosi nužno i povećanju kvalitete života, poznat je kao Easterlinov paradoks, budući da je on istražio povezanost između razine prihoda i percipirane sreće na uzorku od 14 nacija (Faka i sur., 2021). Tijekom 1970-ih godina istraživanja kvalitete života preusmjerila su se prema psihološkim, subjektivnim pokazateljima. Istovremeno unutar socijalnih znanosti, objavljivanjem časopisa *Social Indicators Review*, kvaliteta života se pojavila kao zasebna disciplina. U tom desetljeću javio se interes za istraživanje kvalitete života unutar psihologije i političkih znanosti. Tijekom 1980-ih godina koncept kvalitete života proširio se na područje zdravstvenih studija, tj. zdravljem uvjetovano blagostanje (Day i Jankey, 1996). Zabrinutost oko posljedica nagle urbanizacije i širenja predgrađa na kvalitetu života pojedinaca i zajednica istraživana je u okviru urbane kvalitete života (Myers, 1998).

U današnje vrijeme kvaliteta života postala je sastavni dio vladinih programa razvoja u većini razvijenih zemalja te programa međunarodnih organizacija poput Europske Unije i UN-a kojima je krajnji cilj unaprjeđenje kvalitete života stanovnika (Petrovič, Murgaš). Hackcock (2020) ističe kako je i javnosti i akademskoj zajednici postalo jasno da jedino ekonomski razvoj koji je popraćen društvenim razvojem može dovesti do istinskog unaprjeđenja kvalitete života stanovnika. Ira i Huba (2007) definiraju održivi razvoj kao holistički koncept kvalitete života (Petrovič i Murgaš, 2020).

2.2. Osnovna obilježja koncepta kvalitete života

Kvaliteta života predmet je istraživanja brojnih znanstvenih disciplina poput ekonomije, sociologije, psihologije, medicine, političkih znanosti, geografije itd. Koncept kvalitete života karakterizira teorijska neodređenost budući da još uvijek ne postoji jedna definicija koja ga opisuje, a i postojeće se definicije razlikuju s obzirom da je svaka disciplina definirala koncept u skladu sa svojim predmetom interesa (usmjerila se na samo onaj dio koncepta koji je povezan s njihovom strukom). Od znanstvenika koji su ju pokušali definirati razlikuju se oni koji ju definiraju kao isključivo subjektivnu ili objektivnu te oni koji uzimaju u obzir obje dimenzije. Tako primjerice Veenhoven (2014) opisuje kvalitetu života kao razinu do koje se pojedinčev trenutni život podudara s njegovim poimanjem dobrog života određenog unutarnjim standardima usporedbe (Murgaš, 2016). Easterlin i Angelescu (2012) definiraju kvalitetu života kao višedimenzionalna iskustva pojedinca koja utječu na njegovo blagostanje. *Vijeće Ontaria za društveni razvoj* 1997. g. definiralo je kvalitetu života kao rezultat međudnosa između socijalnih, ekonomskih, ekoloških i zdravstvenih uvjeta koji utječu na društveni razvoj i čovjeka (Ventegodt i sur., 2003). Massam (1999) izjednačava javno dobro kao mjeru procijenjene (subjektivne) kvalitete života pojedinca.

Al Qawasmi (2020) ističe kako raznolikost definicija i tumačenja kvalitete života nije pokazatelj slabosti koncepta, već naprotiv kako je to pokazatelj kompleksnosti i multidisciplinarnosti prirode koncepta. Nepostojanje univerzalne definicije, terminološke razlike i različita značenja njima pridana rezultirala su čestom uporabom drugih meta koncepta (*blagostanje, zadovoljstvo životom, sreća, životnost, kvaliteta mjesta, životni standard, razina življenja*) koji su korišteni naizmjenično ili kao sinonim za kvalitetu života (Van Kamp i sur., 2003). Danas se ipak može istaknuti kako su svi meta koncepti ujedno i pokazatelji i ishod kvalitete života, a ne njegove istoznačnice budući da nijedan od njih ne obuhvaća koncept u njegovoj sveobuhvatnosti (Meeberg, 1993).

Iako nije pronađen dogovor oko definicije, postoji slaganje oko temeljnih obilježja kvalitete života. Tako Haas (1999) ističe kako se koncept temelji na vrijednostima i podrazumijeva neku vrstu vrednovanja, kulturno i prostorno je određen i dinamičan tj. prostorno (razlikuje se od mjesta do mjesta) i vremenski je promjenjiv (njena procijenjena razina se mijenja tijekom života pojedinca). Sljedeće obilježje koncepta je subjektivnost–shvaćanje i procjena kvalitete života izrazito je individualno tj. njeno značenje je uvelike intuitivno te slično kao i procjena i važnost pridana pojedinim životnim aspektima razlikuje se od osobe do osobe. Koncept je multidimenzionalan jer obuhvaća razne životne aspekte i multidisciplinarnost budući da je

predmet istraživanja brojnih znanstvenih disciplina. Zbog svoje kompleksne prirode holistički pristup mjerenju kvalitete života se pokazao najprikladnijim budući da jedini obuhvaća koncept u svoj njegovoj opširnosti. Dvodimenzionalnost koncepta je sljedeće važno obilježje koje se odnosi na činjenicu kako postoje 2 osnovne dimenzije kvalitete života: objektivna i subjektivna. Druga dvojnost unutarnje-izvanjsko (unutarnja obilježja pojedinca/vanjska obilježja okoline) opisuje međudjelovanje između čovjeka i okoline koje je dvosmjerno i nemoguće ignorirati budući da čovjek ne može živjeti izolirano od svoje okoline. Treća dvojnost koncepta individualno-kolektivno odnosi se na ulogu pojedinca gdje on kao individua predstavlja individualnu kvalitetu života a kao dio zajednice kolektivnu kvalitetu života (Andraško, 2013).

2.3. Koncept kvalitete života u geografskim istraživanjima

Polazište za određivanje uloge geografije u istraživanju kvalitete života je Fraserova (1982) tvrdnja kako većina životnih problema ima geografsku dimenziju. Andraško (2009) argumentira postojanje geografske dimenzije tvrdnjom kako se razina kvalitete života ne razlikuje samo od osobe do osobe već i od mjesta do mjesta. Smith (1973) je bio među prvim geografima koji je prepoznao važnost istraživanja kvalitete života. Njegov značajni rad *Geografija društvenog blagostanja* temelji se na ideji kako je društveno blagostanje jedna od dimenzija ljudskog postojanja (Randall, 2003). Pacione (2003) ističe kako je dotadašnje dvodimenzionalno shvaćanje kvalitete života dobilo prostornu dimenziju tek uključivanjem geografa u istraživanje kvalitete života.

Od autora koji su objasnili značaj geografskog istraživanja kvalitete života ističe se Pacione (2003) koji smatra kako je kvaliteta života neodvojiva od geografije budući da proučava odnos između ljudi i njihova okruženja koje i samo čini temelj svake podgrane društvene geografije. Andraško (2009) tumači kvalitetu života kao društvenu reakciju na svakodnevne životne probleme koji su neizbježno povezani sa primijenjenom geografijom.

Većina geografskih istraživanja bavi se istraživanjem kvalitete života u urbanim središtima. Murgaš (2016) tvrdi da je urbana kvaliteta života najbliža holističkom shvaćanju kvalitete života budući da su obje dimenzije (subjektivna i objektivna) jednako važne. U početku se geografsko istraživanje kvalitete života temeljilo isključivo na uočavanju prostornih razlika u razinama blagostanja/kvalitete života (Randall, 2003). U novije vrijeme došlo je do preokreta u percepciji urbane kvalitete života gdje se sve više stavlja naglasak na važnosti mjesta (Yadava i Gupta, 2021). Tako Andrews (2001) opisuje urbanu kvalitetu života kao onu u kojoj je ključni

pojam mjesto. On definira kvalitetu mjesta kao sveobuhvatni pokazatelj vanjskih okolinskih čimbenika koji doprinose ukupnoj procjeni kvalitete života.

2.4. Mjerenje kvalitete života

Kvaliteta života može biti mjerena kao jednodimenzionalna– razina zadovoljstva životom u cijelosti ili zdravljem uvjetovana kvaliteta života i kao multidimenzionalna gdje je ukupna kvaliteta života zbroj zadovoljstava različitim domenama koje predstavljaju određene životne aspekte. Mjerenje može obuhvatiti cijelo stanovništvo, a može biti usmjereno na ciljane skupine npr. kvaliteta života umirovljenika, kvaliteta života studenata, kvaliteta života onkoloških bolesnika. Sljedeći važan aspekt je odabir prostorne razine tj. skale istraživanja jer ona utječe i na odabir indikatora i metoda istraživanja. Tako postoje globalne, nacionalne, regionalne i lokalne (intraurbana i interurbana) studije kvalitete života (Pacione, 2003). Što je veći prostorni obuhvat, spoznaje o kvaliteti života su generaliziranije (Murgaš, 2016).

Mjerenje kvalitete života također karakterizira metodološka neodređenost budući da ne postoji jedan općeprihvaćeni sustav mjerenja, ne postoji suglasnost niti oko odabira indikatora, domena/dimenzija kvalitete života niti načina ponderiranja vrijednosti pri izračunu ukupne kvalitete života (Van Kamp i sur., 2003). Posljedično, postoje različiti metodološki pristupi mjerenju kvalitete života. Ipak, dva najpoznatija, metodološki suprotna pristupa mjerenju su objektivni i subjektivni pristup.

Objektivni pristup razvio se unutar pokreta socijalnih indikatora u SAD-u 1960-ih godina čiji je cilj bila nadogradnja dotadašnjih ekonomskih pokazatelja koji su BDP po stanovniku smatrali dostatnom mjerom društvenog napretka i blagostanja nacije. Objektivni pristup temelji se na kvantitativnoj analizi dostupnih sekundarnih podataka (službene statistike, podaci iz Popisa stanovništva) i dugo vremena je bio prevladavajući pristup zbog svog oslanjanja na metodološki neupitne „čvrste“ pokazatelje.

Sličan pristup mjerenju kvalitete života je skandinavski pristup razine življenja (*level of living*) čiji su začetnici bili skandinavski znanstvenici Erikson i Uusitalo. Oni su kvalitetu života izjednačili sa objektivnim blagostanjem. Obilježja skandinavskog pristupa su oslanjanje na isključivo objektivne indikatore mjerene kvantitativnim metodama (Noll, 2004)

Subjektivni pristup pojavio se 1970-ih godina rastućim zanimanjem za kvalitativne mjere blagostanja. Osnovna premisa ovog pristupa jest da se najbolji uvid u kvalitetu života ljudi može dobiti ako se izravno ljude pita koliko su zadovoljni raznim životnim aspektima te uolikoj mjeri objektivno okruženje zadovoljava njihove potrebe (Das, 2008). Ovaj pristup temelji se na vrednovanju stavova, mišljenja, osjećaja i usko je povezan sa konceptima zadovoljstva životom, razine sreće (*level of happiness*).

Sličan pristup je američki pristup subjektivnog blagostanja čiji su začetnici američki znanstvenici Campbell, Rodgers i Converse. Kvaliteta života unutar ovog pristupa konceptualizirana je kao subjektivno blagostanje čija se razina procjenjuje isključivo uporabom subjektivnih pokazatelja. Temeljna premisa ovog pristupa je činjenica da se razina kvalitete života razlikuje među pojedincima čak i ako žive unutar istog objektivno utvrđenog vanjskog okruženja, tj. slijedeći misao Campbella i sur. (1976) – „realno objektivno vanjsko okruženje postaje izrazito individualizirana interpretacija istog“. Ovaj pristup zagovara blagostanje građana kao konačni cilj društvenog razvoja i kriterij mjerenja kvalitete života (Noll, 2004).

2.4.1. Objektivni indikatori

Objektivni indikatori pokazuju objektivna obilježja okruženja u kojem ljudi žive i izvanjski su za pojedinca. To su standardizirani, kvantitativni, provjerljivi, opisni podaci koji mogu biti prikupljeni neovisno o osobnoj procjeni ljudi na koje se odnose. Oni mogu biti zasebni (npr. stopa nezaposlenosti, BDP po stanovniku, indeks ekonomske proizvodnje, stopa pismenosti, očekivano trajanje života) ili okupljeni zajedno u indeks (npr. HDI indeks) te opisuju društvene, ekonomske ili demografske pojave/fenomene povezane sa životnim uvjetima, razinom kvalitete života društva ili određenih skupina stanovnika (Jankowska, 2014; Constanza i sur., 2007; Khan i Fakhruddin, 2015). Najčešće su izvedeni iz popisa stanovništva i službenih statističkih publikacija.

Objektivne indikatore karakterizira visoka valjanost (objektivni su, nedvosmisleni, empirijski utvrđeni tj. standardizirani) no niska pouzdanost – oni sami ne mogu biti pokazatelj kvalitete života budući da više opisuju čimbenike koji utječu na kvalitetu života od nje same. Drugim riječima, objektivni indikatori sami ne mogu biti odraz stvarne razine kvalitete života stanovnika budući da je kvaliteta kao pojam subjektivna i temeljena na vrijednostima (Das, 2008; Pacione, 2003).

Oni imaju puno veću važnost na višim prostornim razinama (regionalnoj, nacionalnoj, međunarodnoj) budući da omogućuju usporedbe u stupnju socioekonomskog razvoja, omogućuju praćenje određenih trendova te općenito daju opširan informativni opis sociodemografskih, ekonomskih i drugih obilježja nekog društva (Andrews, 1974).

2.4.2. Subjektivni indikatori

Subjektivni indikatori su izravne mjere koje izražavaju pojedinčevu procjenu objektivnih životnih uvjeta tj. u kolikoj mjeri objektivno životno okruženje zadovoljava njihove potrebe. Oni prikazuju način na koji pojedinac doživljava svoje okruženje (Tomaszewski i Western, 2016). Subjektivna percepcija pod utjecajem je brojnih čimbenika (kognitivnih, kontekstualnih, emocionalnih) te je oblikovana prijašnjim iskustvima, očekivanjima, osobnim sustavom vrijednosti, kulturom, društvenim usporedbama. Stoga, pojedinci koje karakterizira isto objektivno okruženje ne moraju nužno pokazati istu razinu zadovoljstva njime.

Subjektivni pokazatelji uglavnom su mjereni skalama procjene (npr. Likertova skala) kojima se ispituje razina zadovoljstva stanovnika određenim aspektima života ili životom u cijelosti. Subjektivne pokazatelje obilježava viša pouzdanost mjerenja budući da bolje obuhvaćaju predmet istraživanja, odnosno kvalitetu života koje je sama po sebi subjektivni konstrukt. Međutim, oni sami ne mogu prikazati stvarne uvjete životnog okruženja ljudi (Das, 2008; Tesfazaghi, 2010; Pacione, 2003).

Ovih pokazateljima može se dobiti bolji uvid u važnost koju pojedinci pridaju određenim aspektima života te u kolikoj mjeri oni utječu na ukupnu procjenu blagostanja (Andrews, 1974). Nadalje, podaci dobiveni ispitivanjem mišljenja građana imaju puno višu primjenjivu vrijednost za donošenje mjera i prostorno planiranje budući da mogu poslužiti za utvrđivanje problema s kojima se zajednica suočava i time pomoći lokalnoj vlasti u određivanju prioriteta za razvoj/unapređenje objektivnih obilježja područja (Lee, 2008; Ibrahim i Chung, 2003). Oni mogu služiti i kao mjera učinkovitosti prethodnih strategija razvoja i vodilja planiranju budućih strategija razvoja (Tesfazaghi, 2010).

2.4.3. Odnos između objektivnih i subjektivnih indikatora

Dosadašnje spoznaje o korelaciji objektivnih i subjektivnih pokazatelja vrlo su nedosljedne – neke pokazuju nepostojeću korelaciju dok neke značajnu (Pacione, 2003). Ipak pokazalo se kako je puno značajnija korelacija između dva objektivna ili dva subjektivna indikatora nego između objektivnog i subjektivnog (Cummins, 2000). Primjerice, pojedinci sa visokom

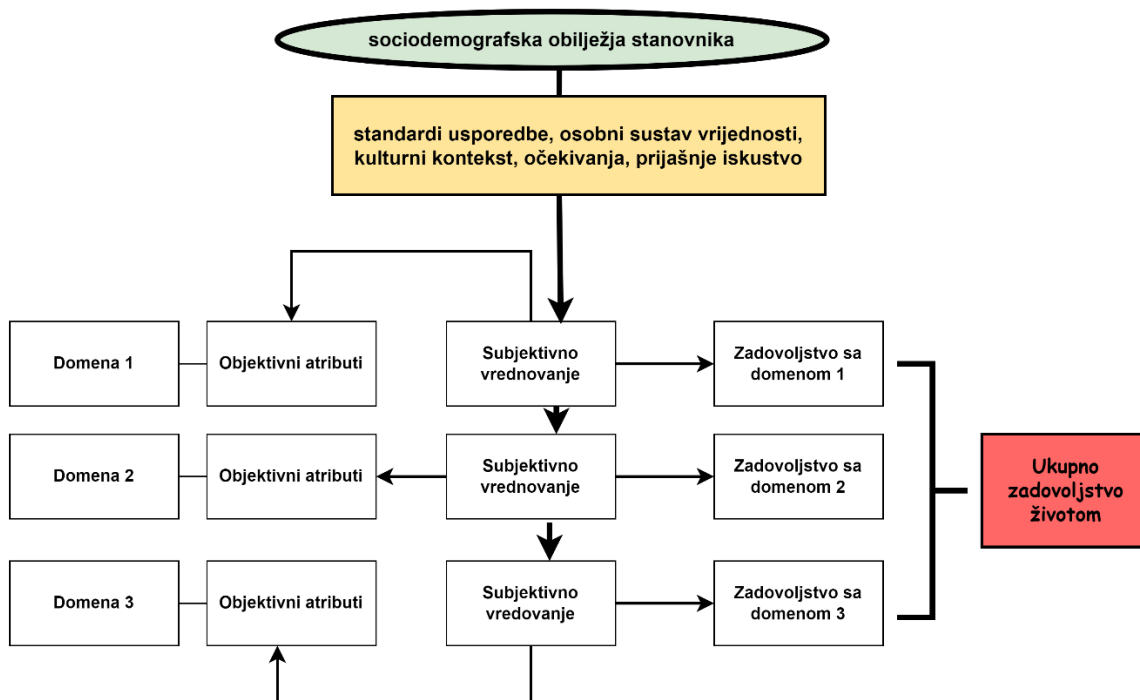
stručnom spremom vrlo vjerojatno će imati više prihode od onih sa nižom stručnom spremom budući da se mogu zaposliti na bolje plaćenim radnim mjestima. Dok npr. osoba koja živi u nerazvijenoj zemlji može izraziti višu razinu zadovoljstva svojim životom unatoč objektivno gledano lošijim životnim uvjetima od pojedinca koji živi u razvijenoj zemlji i ima puno bolji standard života jer jednostavno ima manja očekivanja.

Milbrath (1979) tvrdi kako je slaba povezanost između indikatora očekivana s obzirom da svaki od njih mjeri kvalitetu života na drugačiji način. Jedno od objašnjenja takvog međuodnosa ponudila je teorija adaptacije, prema kojoj prolaskom vremena razina zadovoljstva pojedinca vanjskim okruženjem može porasti kao posljedica prilagodbe tom istom okruženju (Campbell i sur., 1976). Drugo objašnjenje takvog međuodnosa između indikatora ponuđeno je u okviru teorije usporedbe. Prema toj teoriji, objektivni životni uvjeti neizravno utječu na subjektivnu procjenu zadovoljstva životom preko standarda usporedbe. Odnosno, subjektivna procjena blagostanja rezultat je razlike između objektivnog okruženja i osobnih standarda usporedbe. Objekti usporedbe su najčešće prijašnja iskustva i drugi ljudi. (Mc Crea, 2007; Diener i Lucas, 2000 u Liao, 2008) (Sl. 4).

Iako postoji sklonost opisivanja subjektivne i objektivne dimenzije kao međusobno kontrasne, Andraško (2013) zagovara kako ih se treba promatrati kao međusobno komplementarne jer predstavljaju dva različita pogleda na isti problem/situaciju.

Postoji slaganje među znanstvenicima kako se jedino uporabom i jednih i drugih pokazatelja može dobiti najvjerniji uvid u kvalitetu života pojedinaca, što Andraško (2013) nadopunjuje tvrdnjom kako bi oslanjanje na samo jednu vrstu indikatora bilo kontradiktorno samoj prirodi koncepta koja je kompleksna/sveobuhvatna (Al Qawasmi, 2020).

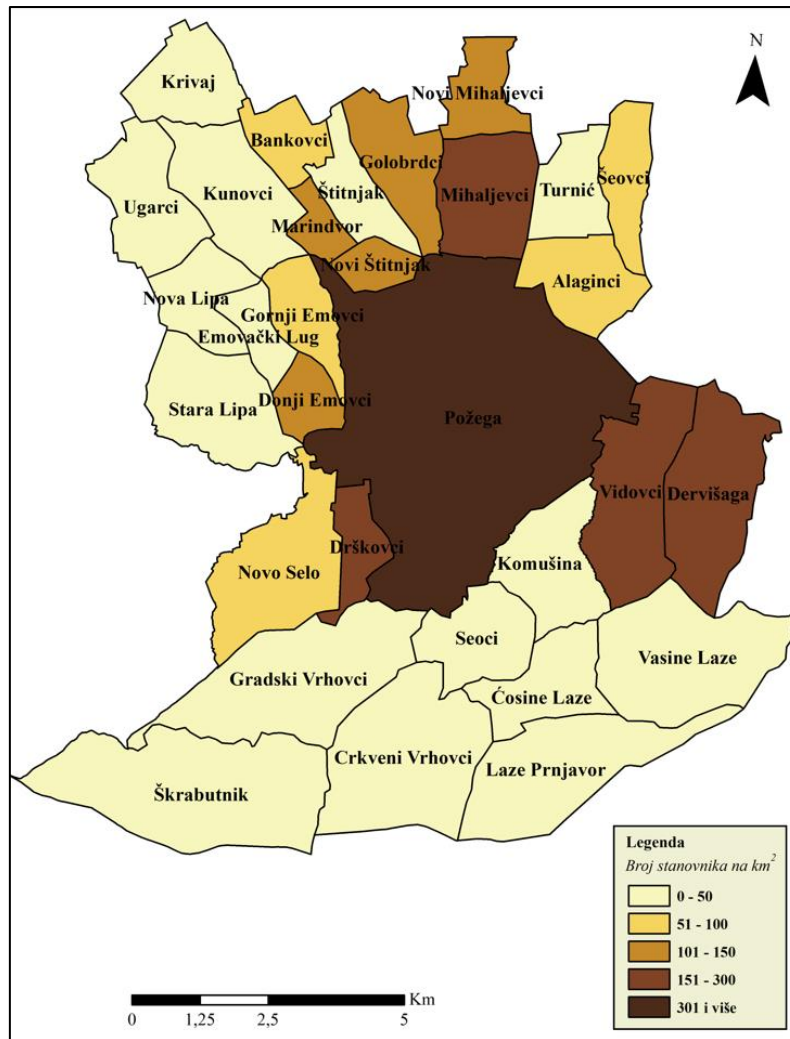

Slika 4. Model odnosa između objektivnih i subjektivnih pokazatelja (Izvor: Campbell i sur, 1976)

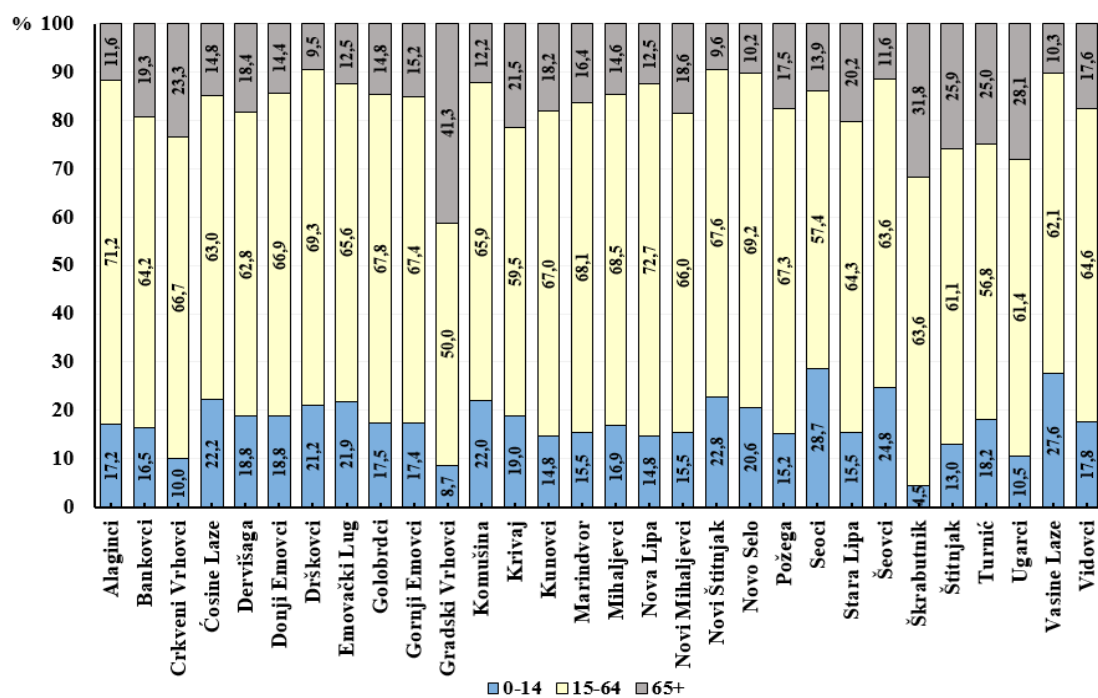
3. Analiza objektivnih pokazatelja Grada Požege

Objektivnim pokazateljima opisat će se prostorni razmještaj stanovništva, biološka, ekonomska i obrazovna struktura stanovništva Grada Požege. Naselja Grada Požege obilježava neravnomjerna naseljenost. Iako je prosječna gustoća naseljenosti $96,1 \text{ st/km}^2$, 21 naselje ima ispodprosječnu gustoću naseljenosti. Najrjeđe naseljeno naselje je Škrabutnik ($2,4 \text{ st/km}^2$), a brojem stanovnika i gustoćom naseljenosti dominira naselje Požega (799 st/km^2) (Sl. 5).

Slika 5. Gustoća naseljenosti na razini naselja 2011. (Izvor: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, Popis 2011., www.dzs.hr)

S obzirom na dobni sastav stanovništva u Gradu Požegi je najveći udio zrelog stanovništva (66,9 %), s time da veći udio starog od mladog stanovništva (Tabl. 1). Ako se promotri dobni sastav na razini naselja, najveći udio starog stanovništva je u Crkvenim Vrhovcima (41,3 %) i Škrabutniku (31,8 %), dok je najveći udio mladog stanovništva u Seocima (28,7 %) i Vasinim Lazama (27,6 %) (Sl. 6).

Slika 6. Razlike u dobnom sastavu stanovništva naselja Grada Požege (Izvor: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, Popis 2011., www.dzs.hr)

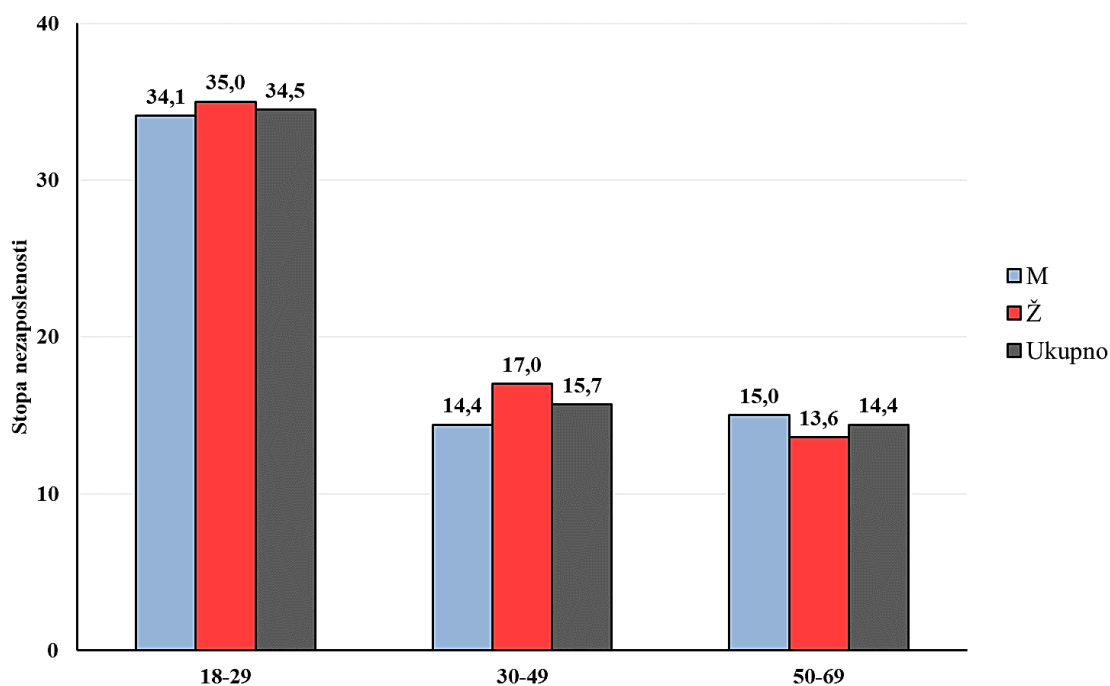
Tablica 1. Biološka, obrazovna i ekonomska struktura stanovništva Grada Požege 2011.

	N	%	
Dob	0-14	4185	15,9
	15-64	17564	66,9
	65 i više	4499	17,1
Najviši stupanj završene škole	bez škole	390	1,8
	nezavršena osnovna škola	1546	7,0
	osnovna škola	5176	23,5
	srednja škola	11451	51,9
	visoko obrazovanje	3479	15,8
	ukupno	22063	100,0
Stanovništvo starije od 15 godina prema aktivnosti	zaposleni	8235	37,3
	nezaposleni	2005	9,1
	umirovljenici	6861	31,1
	učenici studenti	2516	11,4
	ostalo neaktivno stanovništvo	2435	11,0
	ukupno	22063	100,0

Izvor: Stanovništvo staro 15 i više godina prema trenutnoj aktivnosti, Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, starosti i spolu po gradovima/općinama, Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, Popis 2011., www.dzs.hr)

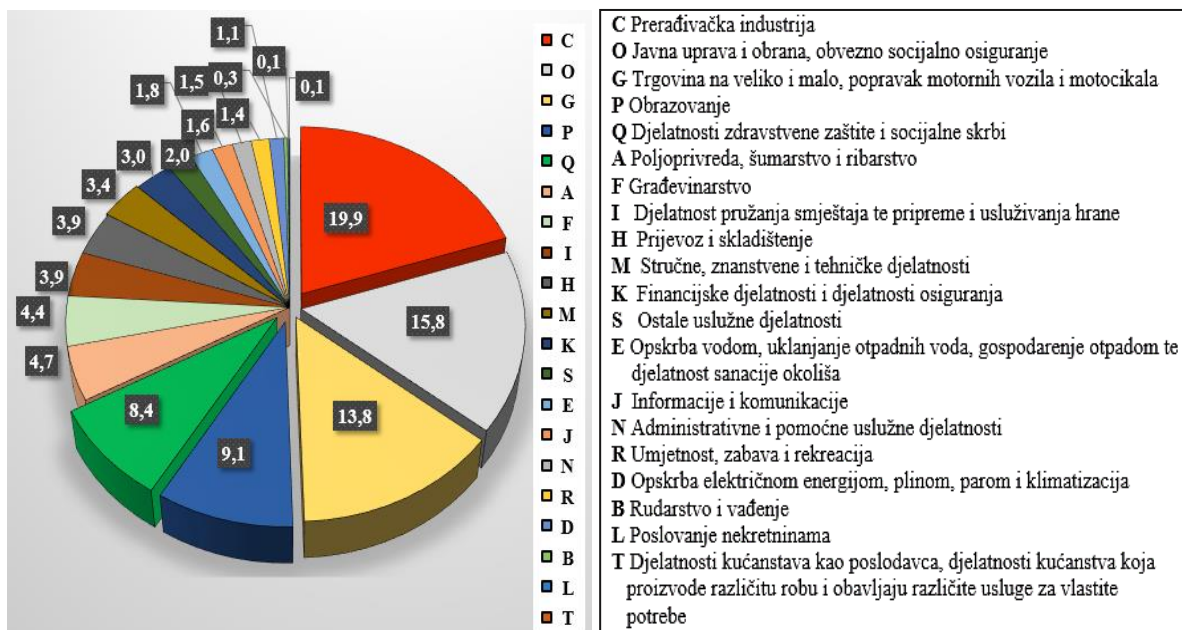
Prema *obrazovnoj strukturi*, najveći udio stanovnika ima završenu srednju školu (51,9 %), a udio onih sa završenom osnovnom školom (23,5 %) veći je od udjela visokoobrazovanih (15,8 %). S obzirom na spol, žene imaju nižu razinu postignutog obrazovanja od muškaraca (puno veći udio žena sa završenom osnovnom školom, sa nezavršenom školom, ili bez škole).

Prema *trenutačnoj aktivnosti*, najveći udio stanovnika čine zaposleni (37,3 %), nakon kojih umirovljenici (31,1 %). Omjer stanovništva prema aktivnosti je nepovoljan budući da je veći udio radno neaktivnog stanovništva (53,5 %) nego aktivnog (46,4 %) (Tabl. 1). Stopa nezaposlenosti u Gradu Požegi 2011. iznosila je 19,6 % što je iznad prosjeka za cijelu državu (13,5 %). S obzirom na dobni sastav najveća nezaposlenost je u skupini 18-29 godina s time da je veći stopa nezaposlenosti kod žena u svim dobnim skupinama osim onoj 50-69 g (Sl. 7).

Slika 7. Stope nezaposlenosti s obzirom na dob i spol stanovnika 2011. (Izvor: *Stanovništvo staro 15 i više godina prema trenutačnoj aktivnosti, starosti i spolu po gradovima/općinama, Popis 2011.*, www.dzs.hr)

S obzirom na područje djelatnosti, najveći udio zaposlenih radi u prerađivačkoj industriji (19,9 %), javnoj upravi i obrani (15,8 %), trgovini (13,8 %), obrazovanju (9,1 %) i djelatnostima zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (8,4 %) (Sl. 8).

Slika 8. Struktura zaposlenih prema vrsti djelatnosti 2011. (u %) (Izvor: *Stanovništvo staro 15 i više godina prema trenutačnoj aktivnosti, starosti i spolu po gradovima/općinama, Popis 2011.*, www.dzs.hr)

S obzirom na veličinu kućanstva, najveći udio kućanstava su dvočlana (26,4 %), nakon kojih ima najviše samačkih kućanstava (22,8 %), dok je najmanji udio kućanstava od pet i više članova (13,7 %). S obzirom na status vlasništva među stalno naseljenim stambenim objektima dominiraju oni koji su u vlasništvu osoba (89,5 %). Veći je udio kućanstava koji žive u stanovima rodbine (ne plaćaju najam) (5,3 %) od onih koji su u najmu (4,6 %).

4. KVALITETA ŽIVOTA U NASELJIMA GRADA POŽEGE

4.1. Sociodemografska obilježja ispitanika

Po pitanju spolne strukture puno više je bilo ženskih ispitanika (72,5 %), dok je muških bilo svega 27,5 %. Ako se promatra spolna struktura ispitanika po naseljima, jedino u četiri naselja je veći udio muških ispitanika (Bankovci (3), Emovački Lug (3), Seoci (3), Turnić (3), dok su u Novim Mihaljevcima i Gornjim Emovcima svi ispitanici bile žene.

Prema dobnom sastavu, najveći udio ispitanika pripadao je skupini 30-49 godina (47,5 %) i mlađoj zreloj skupini 18-29 godina (29,4 %). Najmanji udio ispitanika je starije dobne skupine (70 i više godina) (3,5 %), što se može objasniti činjenicom kako je anketiranje provedeno online, a dosta starog stanovništva, pogotovo ako žive sami nema internet ili nije informatički pismena. Također se treba uzeti u obzir i njihova skeptičnost oko davanja odgovora (bilo kakvih) podataka o sebi iako je naglašena anonimnost ankete zbog straha od prevare. Prema

obrazovnom statusu, najviše ispitanika ima završenu srednju školu (58,4 %), a nakon nje višu školu/fakultet (36,5 %). Prema radnom statusu, najveći udio ispitanika su zaposleni na puno radno vrijeme (71 %), nakon njih studenti/učenici (15,3 %) dok je najmanji udio zaposlenih na pola radnog vremena (0,8 %) (Tabl. 2).

Tablica 2. Sociodemografska obilježja ispitanika

		N	%
Spol	M	70	27,5
	Ž	185	72,5
Dobne skupine	18-29	75	29,4
	30-49	121	47,5
	50-69	50	19,6
	70 i više	9	3,5
Obrazovni status	završena osnovna škola	13	5,1
	srednja škola	149	58,4
	viša škola/fakultet	93	36,5
	doktorat	0	0,0
Status zaposlenja	zaposlen na puno radno vrijeme	181	71,0
	zaposlen na pola radnog vremena	2	0,8
	nezaposlen	13	1,2
	student/učenik	39	15,3
	umirovljenik	20	7,8
Glavni izvor prihoda	prihodi od samost. redovnog rada	181	71,0
	prihodi od samost. povremenog rada	13	5,1
	socijalne naknade	1	0,4
	mirovina	21	8,2
	drugo	39	15,3

4.2. Ekonomski okoliš

Domena ekonomskog okoliša obuhvatila je ukupno 12 varijabli od kojih se pet varijabli odnosilo na ukupno stanovništvo i njima je mjereno:

- zadovoljstvo dostatnošću prihoda
- percepcija trenutne financijske situacije u usporedbi sa prošlogodišnjom
- zadovoljstvo mogućnostima zaposlenja
- zadovoljstvo usklađivanjem posla i ostalih obveza
- zadovoljstvo ukupnom financijskom situacijom

Ostalih sedam varijabli ispitalo je zadovoljstvo trenutnim zaposlenjem i obuhvatilo je samo zaposlene osobe (183 ispitanika):

- zadovoljstvo visinom plaće

- zadovoljstvo radnim vremenom
- zadovoljstvo odnosima s radnim kolegama
- zadovoljstvo mogućnostima napredovanja
- zadovoljstvo sigurnošću radnog mjesta
- namjera promjene radnog mjesta
- honorarni rad kao dodatni izvor zarade

Analizom pojedinačnih varijabli ekonomskog okoliša za cijeli uzorak primjećuje se kako je najniže zadovoljstvo mogućnostima zaposlenja (2,5). Gotovo više od polovice ispitanika (53,7 %) je iskazalo izrazito nezadovoljstvo i nezadovoljstvo ponudom radnih mjesta. Većina ispitanika nema problema sa usklađivanjem posla i privatnog života (obiteljske i druge obveze). Čak 59 % ispitanika uopće nema nikakvih problema sa time, dok svega 9,4 % ispitanika teško usklađuje posao i druge obveze. Prosječno zadovoljstvo dostatnošću prihoda za cijeli uzorak iznosi 3,4. Gotovo polovica ispitanika (48 %) smatra kako su im prihodi većinom ili gotovo uvijek dostatni za sve životne troškove, dok 22 % ispitanika gotovo nikad ili rijetko uspijeva svojim prihodima pokriti troškove života (Tabl. 3). U usporedbi sa prošlogodišnjom situacijom, većina ispitanika smatra da je ostala nepromijenjena (47,8 %), dok 28,2 % ih smatra kako se pogoršala.

Tablica 3. Zadovoljstvo varijablama ekonomskog okoliša

		N	%	$\bar{x}$
Koliko često su Vaši mjesečni prihodi dostatni za potrebe svim ukućana?	Nikad	14	5,5	
	Rijetko	42	16,5	
	Ponekad	77	30,2	
	Često	69	27,1	
	Uvijek	53	20,8	3,4
Koliko Vam je teško uskladiti posao za obiteljskim i drugim obvezama?	Izrazito teško	8	3,1	
		18	7,1	
	Teško ali snalazim se	78	30,6	
		78	30,6	
	Uopće nemam problema s time	73	28,6	3,7
Koliko ste zadovoljni mogućnostima zaposlenja u Vašoj okolini?	U potpunosti nezadovoljan	56	22,0	
	Nezadovoljan	81	31,8	
	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	73	28,6	
	Zadovoljan	32	12,5	2,5
	U potpunosti zadovoljan	13	5,1	

Po pitanju zadovoljstva *obilježjima trenutnog radnog mjesta* rezultati su pokazali da je najmanje prosječno zadovoljstvo visinom plaće (3,0), nakon čega mogućnostima napredovanja (3,1), dok je najveće zadovoljstvo odnosima s radnim kolegama (3,7) (Tabl. 4).

Tablica 4. Zadovoljstvo obilježjima radnog mjesta

		N	%	$\bar{x}$
Koliko ste zadovoljni visinom plaće?	U potpunosti nezadovoljan	15	8,1	
	Nezadovoljan	45	24,3	
	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	52	28,1	
	Zadovoljan	62	33,5	
	U potpunosti zadovoljan	11	5,9	3,0
Koliko ste zadovoljni radnim vremenom?	U potpunosti nezadovoljan	17	9,2	
	Nezadovoljan	16	8,6	
	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	41	22,2	
	Zadovoljan	77	41,6	
	U potpunosti zadovoljan	34	18,4	3,5
Koliko ste zadovoljni odnosima s radnim kolegama?	U potpunosti nezadovoljan	16	8,6	
	Nezadovoljan	17	9,2	
	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	25	13,5	
	Zadovoljan	78	42,2	
	U potpunosti zadovoljan	49	26,5	3,7
Koliko ste zadovoljni mogućnostima napredovanja?	U potpunosti nezadovoljan	17	9,2	
	Nezadovoljan	37	20,0	
	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	58	31,4	
	Zadovoljan	50	27,0	
	U potpunosti zadovoljan	23	12,4	3,1
Koliko ste zadovoljni sigurnošću Vašeg radnog mjesta?	U potpunosti nezadovoljan	17	9,2	
	Nezadovoljan	22	11,9	
	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	28	15,1	
	Zadovoljan	81	43,8	
	U potpunosti zadovoljan	37	20,0	3,5

Sociodemografske razlike

S obzirom na ekonomsku strukturu ispitanika, najveće nezadovoljstvo mogućnostima zaposlenja je među zaposlenima (79,1 % ih nezadovoljno), dok su umirovljenici najmanje opterećeni mogućnostima zaposlenja (35 % ih nezadovoljno). S obzirom na dob, najveće nezadovoljstvo je u dobnoj skupini 30-49 godina (56,6 % nezadovoljno), dok najniže kod onih starijih od 70 godina (44,4 %). S obzirom na spol, žene pokazuju veće nezadovoljstvo od muškaraca. Među zaposlenim ženama to nezadovoljstvo je najizraženije u dobnim skupinama 18-29 godina (81 %) i 50-69 godina (63,3 %) (Tabl. 5). Žene u dobnoj skupini od 18-29 godina,

pogotovo ako imaju srednju stručnu spremu ranije imaju djecu, dok kod žena u skupini 50-69 godina nezadovoljstvo ne mora biti nužno povezano sa njihovim mogućnostima zaposlenja budući da su prema stažu bliže mirovini već činjenicom kako su njihova djeca dovoljno stara da se pridruže tržištu rada.

Tablica 5. Sociodemografske razlike među ispitanicima koji su najnezadovoljniji mogućnostima zaposlenja

		N	%	
Spol	M	32	45,7	
	Ž	105	56,8	
Dobne skupine	18-29	37	50,0	
	30-49	69	56,6	
	50-69	28	56,0	
	70 i više	4	44,4	
Status zaposlenja	zaposlen	106	79,1	
	umirovljenik	7	35,0	
	nezaposlen	6	42,9	
	učenik/student	18	46,2	
Zaposleni	18-29	m	4	36,4
		ž	17	81,0
	30-49	m	22	68,8
		ž	50	60,2
	50-69	m	3	75,0
		ž	19	63,3

Ako se promatraju razlike među ispitanicima po pitanju zadovoljstva *mogućnostima napredovanja i visinom plaće*, u obje varijable veći je udio nezadovoljnih među muškarcima. Sljedeća najočitija razlika je s obzirom na stručnu spremu – u obje varijable veći udio nezadovoljnih je među ispitanicima sa srednjom stručnom spremom s time da je ta razlika (u odnosu na ispitanike sa višom stručnom spremom) izraženija kod varijable zadovoljstva visinom plaće (47 % ih je nezadovoljno). Zaposlene žene sa srednjom stručnom spremom nezadovoljnije su od muškaraca istog stupnja obrazovanja u obje varijable, dok među ispitanicima sa višom stručnom spremom u obje varijable je veće nezadovoljstvo među muškarcima. Najizraženije razlike u zadovoljstvu među tom skupinom su visinom plaće, gdje je udio nezadovoljnih visokoobrazovanih muškaraca 33,3 % u odnosu na 18,7 % nezadovoljnih žena istog stupnja obrazovanja (Tabl. 6). Veće nezadovoljstvo kod žena sa srednjom stručnom spremom u obje varijable može biti povezano sa vrstom radnog mjesta (muškarci iste spreme mogu raditi na poslovima koji su više plaćeni). Veće nezadovoljstvo muškaraca sa visokom/višom stručnom spremom nije iznenađujuće. Najbolje objašnjenje ovakvih razlika može se pripisati rodnoj podjeli zanimanja prema kojoj su muškarci još uvijek u boljem položaju od žena.

Drugim riječima, rodna podjela zanimanja rezultira većim mogućnostima napredovanja kod muških zanimanja u usporedbi sa ženskim a isto je povezano i sa visinom plaće budući da je ona i odraz složenosti posla gdje je opet veća složenost posla i razina autonomije (preuzimanje odgovornosti, razina kontrole nad donošenjem odluka na svom radnom mjestu) kod muških zanimanja nego kod ženskih. Stoga ne čudi veća frustriranost potplaćenosti i mogućnostima napredovanja među visokoobrazovanim muškarcima pogotovo ako objektivno zaslužuju više.

Tablica 6. Najmanje zadovoljstvo mogućnostima napredovanja i visinom plaće s obzirom na socioekonomska obilježja ispitanika

		<i>Mogućnosti napredovanja</i>		<i>Visina plaće</i>	
		N	%	N	%
Spol	m	15	32,6	18	25,7
	ž	39	29,5	42	22,7
SSS	m	9	32,1	11	39,3
	ž	22	40,0	28	50,9
	ukupno	31	37,3	39	47,0
VŠS/VSS	m	5	23,8	7	33,3
	ž	16	21,3	14	18,7
	ukupno	21	21,9	21	21,9

Iako udio onih koji teško usklađuju poslovni i obiteljski život iznosi svega 9,4 %, postoje razlike s obzirom na sociodemografska obilježja ispitanika. Najveća razlika je po pitanju statusa zaposlenja gdje 11,8 % zaposlenih teško usklađuje posao i obitelj. Sljedeća najveća razlika je s obzirom na dob ispitanika gdje su u najnepovoljnijem položaju ispitanici u dobnoj skupini 30-49 godina – (12,3 %) ih teško usklađuje posao i obitelj. U gotovo svim dobnim skupinama osim u onoj 30-49 godina veći je udio nezadovoljnih među zaposlenim ženama u odnosu na zaposlene muškarce (Tabl. 7). Dvojni prihodi u kućanstvu postali su nužnost s obzirom na troškove života i porast individualnih potreba ukućana što je tipično za potrošačko društvo u kojem živimo u kojemu je razlika između potrebe i želje postala sve nejasnija. U dobnim skupinama u kojima je najveće nezadovoljstvo usklađivanjem poslovnog i privatnog života tipično je povećanje kućanstva (dobivanje novog člana obitelji), stoga ne iznenađuje veliko nezadovoljstvo pogotovo među zaposlenima budući da briga o djeci malog uzrasta podrazumijeva velike žrtve. Iako nije poželjno generalizirati, ne može se poreći tvrdnja kako ipak u većini obitelji je još uvijek veća odgovornost na ženama po pitanju odgoja djece nego muškarcima.

Tablica 7. Sociodemografske razlike između ispitanika koji teško usklađuju poslovni i privatni život

			N	%
Dobne skupine	18-29		5	6,8
	30-49		15	12,3
	50-69		4	8,0
	70 i više		0	0,0
Status zaposlenja	zaposlen		21	11,8
	nezaposlen		0	0,0
	umirovljenik		1	5,0
	učenik/student		2	5,1
Zaposleni	18-29	m	0	0,0
		ž	3	15,0
	30-49	m	5	15,6
		ž	10	13,3
	50-69	m	0	0,0
		ž	3	23,3

Ako se promatra zadovoljstvo *dostatnošću prihoda* među ispitanicima s obzirom na radni status, najveći udio nezadovoljnih je među studentima/učenicima (41 %), nakon kojih među umirovljenicima (35 %). Viši udio nezadovoljnih studenata dostatnošću prihoda u odnosu na umirovljenike može se pripisati tome što oni imaju više potreba, želja koje uglavnom nisu besplatne u usporedbi sa umirovljenicima kod kojih većina troškova odlazi na režije i hranu (tj. nemaju puno dodatnih troškova). Osim toga, većina studenata živi u većim gradovima gdje su troškovi života skuplji, a većina umirovljenika živi u stambenoj jedinici u njihovu vlasništvu. Male razlike u udjelu nezadovoljnih zaposlenih ispitanika ukupnom financijskom situacijom u odnosu na ostale skupine proizlazi iz činjenice, da ih većina ima obitelj koju uzdržavaju, te ako nemaju riješeno stambeno pitanje, situacija im je još teža. Po pitanju *ukupnog zadovoljstva financijskom situacijom*, najveći udio nezadovoljnih je među umirovljenicima (25 %), i nezaposlenima (21,4 %). Zanimljivo je istaknuti kako u skupini zaposlenih nije puno manji udio nezadovoljnih ukupnom situacijom u odnosu na ostale skupine iako oni imaju najveće prihode (Tabl. 8).

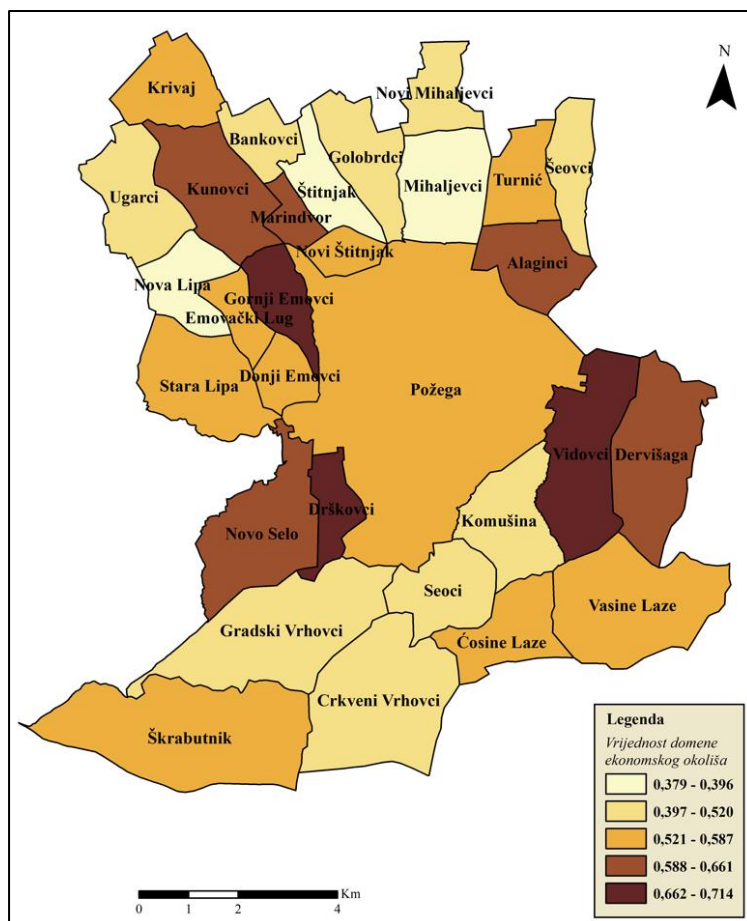
Tablica 8. Sociodemografske razlike među ispitanicima koji su najnezadovoljniji dostatnošću prihoda i financijskom situacijom

		<i>Dostatnošću prihoda</i>		<i>Ukupno zadovoljstvo financijskom situacijom</i>	
		N	%	N	%
Spol	M	14	20,0	14	20,0
	Ž	42	22,7	38	20,5
Status zaposlenja	zaposlen	29	15,8	36	19,7
	umirovljenik	7	35,0	5	25,0
	učenik/student	16	41,0	8	20,5
	nezaposlen	4	28,6	3	21,4

Razlike na razini naselja:

Najveće nezadovoljstvo *moogućostima zaposlenja* je u Mihaljevcima (1,7), Gradskim Vrhovcima (1,8) i Ćosinim Lazama (1,8). Najveće nezadovoljstvo *ukupnom financijskom situacijom* je u Mihaljevcima (2,1), a najniže u Drškovcima (4,0). Najveće nezadovoljstvo *dostatnošću prihoda* je u Mihaljevcima (2,6) i Komušini (2,6). Stanovnici Emovačkog Luga su najzadovoljniji dostatnošću prihoda (4,0). Najveće nezadovoljstvo *usklađivanjem obiteljskog i poslovnog života* je u Mihaljevcima (2,5), a najmanje u Alagincima (4,6).

Najviše zadovoljstvo ekonomskim okolišem je u Vidovcima (0,714) i Gornjim Emovcima (0,710) dok je najniže u Mihaljevcima (0,379) i Novoj Lipi (0,379) (Sl. 9). U Mihaljevcima je najveće nezadovoljstvo u četiri varijable (dostatnošću prihoda, mogućnostima zaposlenja, ukupnom financijskom situacijom i usklađivanjem poslovnog i privatnog života).

Slika 9. Razlike među naseljima u zadovoljstvu ekonomskim okolišem

4.2. Kvaliteta stanovanja

Kvaliteta stanovanja je jedna od tri (zajedno sa ekonomskim i fizičkim okolišem) najčešće mjenjenih u istraživanju kvalitete života. U mnogim radovima ona je ili izdvojena kao zasebna domena ili stavljena kao poddomena socijalnog okoliša. U ovom radu kvaliteta stanovanja izdvojena je kao zasebna domena budući da za razliku od ostalih poddomena socijalnog okoliša (zdravlje, kultura, obrazovanje, rekreacija) puno više doprinosi ukupnoj kvaliteti života. To mišljenje potkrijepljeno je činjenicom da zadovoljstvo/nezadovoljstvo stambenim uvjetima rezultira namjerom za preseljenjem. Kvaliteta stanovanja u ovom radu podijeljena je na tri poddomene:

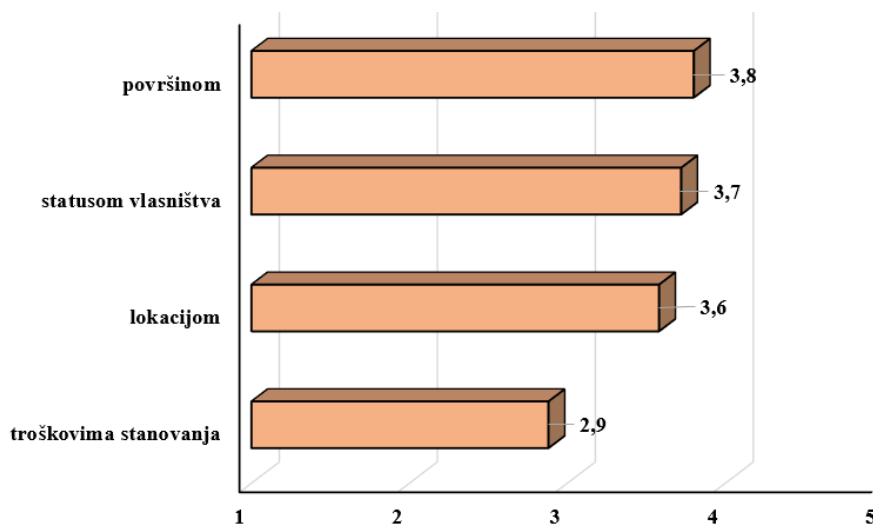
- zadovoljstvo obilježjima stambene jedinice
- zadovoljstvo susjedstvom
- zadovoljstvo sigurnošću

4.3.1. Obilježja stambene jedinice

Zadovoljstvo obilježjima stambene jedinice mjereno je putem 12 varijabli:

- veličina kućanstva
- duljina stanovanja
- status vlasništva
- tip građevine kojoj pripada stambena jedinica
- broj prostorija/soba
- zadovoljstvo lokacijom
- zadovoljstvo površinom stambene jedinice
- zadovoljstvo statusom vlasništva
- zadovoljstvo troškovima stanovanja
- namjera selidbe

Za cijeli uzorak, najmanje zadovoljstvo je troškovima stanovanja (2,9), zatim lokacijom (3,6) dok je najveće zadovoljstvo površinom stambene jedinice (3,8) i statusom vlasništva (3,7) (Sl. 10)

Slika 10. Prosječno zadovoljstvo varijablama poddome obilježja stambene jedinice

Najveći udio ispitanika stanuje više od 10 godina u naselju (72 %). Druga najbrojnija skupina su oni koji žive u naselju 5-10 godina (12,9 %), dok je najmanji udio onih koji žive u naselju manje od jedne godine. Prema tipu građevine stambene jedinice, prevladavaju obiteljske kuće jednokatnice (50 %) i višekatnice (41 %) što objašnjava veliko zadovoljstvo površinom (3,8)

budući da je površina takvih objekata puno veća od stanova. Svega 9,4 % ispitanika stanuje u stambenim zgradama. Većina stanara je iz Požege budući da je to jedino naselje koje ima četvrti u kojima dominiraju stambene zgrade. Najveći broj stambenih objekata ima tri (38 %) ili dvije sobe (27,5 %). Struktura kućanstva pokazuje kako je najmanji udio samačkih kućanstava, dok je najveći udio četveročlanih (31 %) i većih kućanstava (pet i više članova) (27,8 %). Prema tipu vlasništva, najveći udio ispitanika živi u stambenoj jedinici koja je u njihovom vlasništvu (53 %), dok 42,4 % ispitanika živi u stanu rodbine i ne plaća najam, dok ima svega 4,3 % podstanara (Tabl. 9).

Tablica 9. Obilježja stambene jedinice

		N	%
Veličina kućanstva	1 osoba	8	3,1
	2 osobe	39	15,3
	3 osobe	59	23,1
	4 osobe	78	30,6
	5 i više osoba	71	27,8
Duljina stanovanja	< 1 godine	5	2,0
	1-3 godine	13	5,1
	3-5 godina	19	7,5
	5-10 godina	33	12,9
	>10 godina	185	72,5
Tip stambene jedinice	obiteljska kuća jednokatnica	127	49,8
	obiteljska kuća višekatnica	104	40,8
	stan u nižoj stambenoj zgradi	17	6,7
	stan u višoj stambenoj zgradi	7	2,7
Broj prostorija	1 soba	10	3,9
	2 sobe	70	27,5
	3 sobe	97	38,0
	4 sobe	46	18,0
	5 i više soba	32	12,6
Površina stambene jedinice	< 50 m ²	9	3,5
	50-100 m ²	99	38,8
	100-150 m ²	46	18,0
	150-200 m ²	45	17,6
	>200 m ²	13	5,1
	ne znam	43	16,9
Status vlasništva	vlasnik	136	53,3
	podstanar	10	3,9
	živi u stambenoj jedinici u vlasništvu rodbine (ne plaća najam)	101	39,6
	drugo	8	3,1

Sociodemografske razlike

Po pitanju nezadovoljstva *troškovima stanovanja*, najizraženije sociodemografske razlike među ispitanicima su s obzirom na status zaposlenja gdje je najveći udio nezadovoljnih među nezaposlenima (57,1 %), nakon kojih u skupini umirovljenika (45 %). S obzirom na status vlasništva, najveći udio nezadovoljnih je među podstanarima (40 %), nakon kojih među vlasnicima stambenih jedinica (34,6 %). Ako se promatra struktura nezadovoljnih vlasnika s obzirom na radni status najnezadovoljniji su nezaposleni (54,5 %) nakon kojih umirovljenici (45 %) (Tabl. 10). Visoko nezadovoljstvo troškovima stanovanja kod podstanara povezano je sa plaćanjem najma. Uglavnom unutar svih troškova stanovanja stanarina uzima značajan udio. S druge strane, kvadratura stanova obično je manja od kvadrature samostalnih obiteljskih kuća, a visina režija ovisi i o površini stambene jedinice.

Tablica 10. Najveći udio nezadovoljnih troškovima stanovanja

		N	%
Spol	M	21	30,0
	Ž	61	33,0
Status vlasništva	vlasnik	46	34,6
	podstanar	4	40,0
	živi u stanu rodbine	30	29,7
	drugo	2	0,0
Radni status	zaposlen	56	31,5
	nezaposlen	8	57,1
	umirovljenik	9	45,0
	učenik	9	23,1
Status vlasništva	umirovljenik	9	45,0
	učenik	3	37,5
	nezaposlen	6	54,5
	zaposlen	28	29,8

Po pitanju zadovoljstva *statusom vlasništva* i *površinom stambene jedinice*, najveći udio nezadovoljnih je u dobnoj skupini 18-29 godina. Izraženije razlike u nezadovoljstvu u obje varijable su s obzirom na status vlasništva, tako da je najveći udio nezadovoljnih među podstanarima i u skupini onih ispitanika koji ne plaćaju najam (žive u stanu rodbine). Po pitanju nezadovoljstva lokacijom stambene jedinice, najveći udio nezadovoljnih je u starijoj dobnoj skupini (70 i više godina) (33,3 %). S obzirom na status vlasništva, vlasnici stambenih objekata pokazuju najmanje nezadovoljstvo (14 %) a najveće je ponovno među podstanarima (20 %) (Tabl. 11)

Tablica 11. Sociodemografske razlike među ispitanicima koji su najnezadovoljniji odabranim varijablama poddomene obilježja stambene jedinice

		<i>Status vlasništva</i>		<i>Površina stambene jedinice</i>		<i>Lokacija</i>	
		N	%	N	%	N	%
Spol	M	12	17,1	10	14,3	16	22,9
	Ž	30	16,2	22	11,9	13	12,4
Dobne skupine	18-29	16	21,6	12	16,2	11	14,9
	30-49	18	14,8	14	11,5	18	14,8
	50-69	7	14,0	5	10,0	7	14,0
	70 i više	1	11,1	1	11,1	3	33,3
Status vlasništva	vlasnik	15	11,3	14	10,5	20	15,0
	podstanar	7	70,0	3	30,0	2	20,0
	živi u stanu rodbine	20	19,8	15	14,9	17	16,8
Status zaposlenja	zaposlen	27	15,2	19	10,7	25	14,0
	nezaposlen	7	50,0	7	50,0	7	50,0
	umirovljenik	1	5,0	1	5,0	3	15,0
	učenik/student	7	17,9	5	12,8	4	10,3

Ukupno 50 ispitanika ima namjeru selidbe (21,4 %). Među njima najveći udio je onih u dobnoj skupini 18-29 godina (39,2 %) te u dobnoj skupini 30-49 godina (16,4 %). Većinom su to (43 ispitanika) oni koji nemaju trajno riješeno stambeno pitanje: podstanari (50 %) i oni koji žive u stanu rodbine (37,6 %) (Tabl. 12).

Tablica 12. Sociodemografske razlike među ispitanicima koji imaju namjeru selidbe

		N	%
Spol	M	15	21,4
	Ž	35	18,9
Dobne skupine	18-29	29	39,2
	30-49	20	16,4
	50-69	1	2,0
	70 i više	0	0,0
Status vlasništva	vlasnik	5	3,8
	podstanar	5	50,0
	živi u stanu rodbine	38	37,6
	drugo	2	25,0

Po pitanju *ukupnog zadovoljstva stanovanjem* s obzirom na status vlasništva ispitanika, najveći udio zadovoljnih je među vlasnicima a najmanji udio među podstanarima (Tabl. 13). Brojna istraživanja (Rohe i Basolo, 1997; Elsinga i Hoekstra, 2005; Shlay, 2006; Diaz-Serrano, 2009)

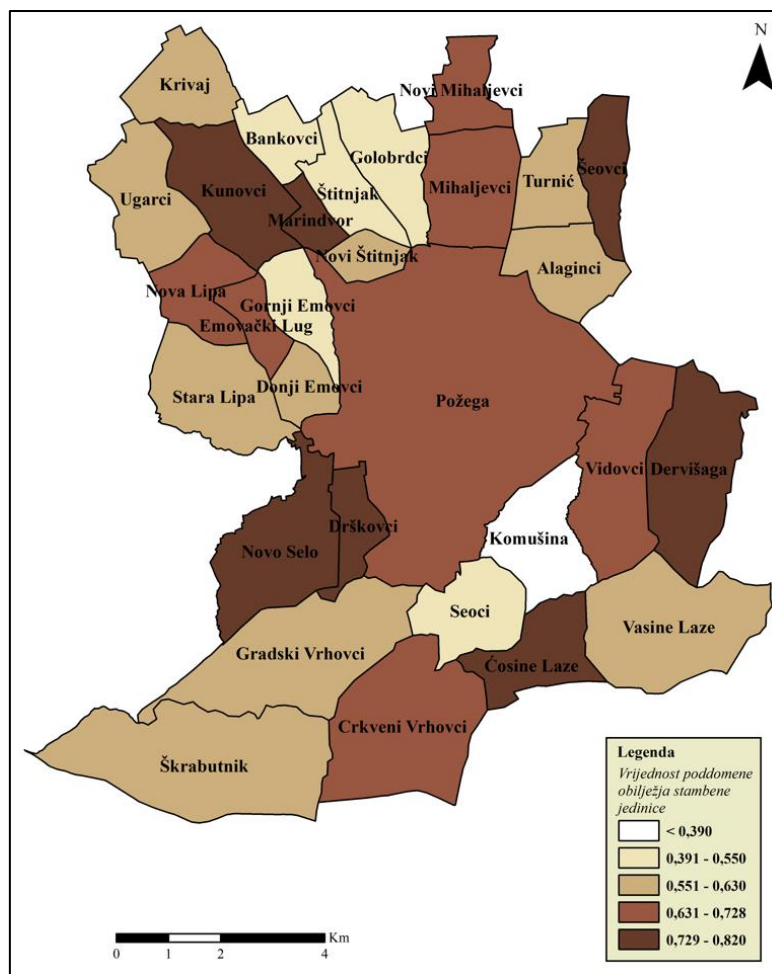
potvrdila su kako su vlasnici puno zadovoljniji stanovanjem od podstanara. Naime, vlasništvo stambene jedinice ukućanima daje osjećaj kontrole, sigurnosti (Jussila i sur., 2015) te povećava socijalni kapital budući da su vlasnici skloniji ulaganju u razvijanje odnosa sa susjedima i više brinu oko sadržaja i usluga koje su javno dostupne (školstvo, zdravstvena njega) (Toscano, Amestoy). Slabije zadovoljstvo podstanara povezano je sa manjkom kontrole nad objektom u kojem žive u smislu prenamjena, popravaka i održavanja te su slabije povezani sa objektom jer ga doživljavaju kao trenutno boravište (Lu, 2002). S obzirom na duljinu stanovanja, najmanji udio zadovoljnih je kod ispitanika koji žive manje od 1 godine (60 %) i 1-3 godine (60 %), dok je najveći udio kod ispitanika koji žive više od 10 godina u stambenom objektu (Tabl. 13). Ovi rezultati također se podudaraju sa dosadašnjim znanstvenim spoznajama. Duljina stanovanja povezana je sa razvojem osjećaja privrženosti i pripadanja mjestu prebivališta, što je važna ljudska potreba, potvrđena konceptom Maslowljeve (1954) hijerarhije potreba. Osim toga, duljina stanovanja neizbježno je povezana sa statusom vlasništva, budući da vlasnici objekata obično dulje žive na nekom mjestu od podstanara (Adriaanse, 2007; Diaz- Serrano, 2009).

Tablica 13. Razlike među ispitanicima koji su najzadovoljniji kvalitetom stanovanja

		N	%
Status vlasništva	vlasnik	112	84,2
	podstanar	5	45,5
	živi u stambenom objektu rodbine	73	70,9
	drugo	2	25,0
Duljina stanovanja	više od 10 godina	143	77,3
	5-10 godina	24	72,7
	3-5 godina	13	76,5
	1-3 godine	9	60,0
	manje od 1 godine	3	60,0

Na razini naselja

Najviše zadovoljstvo obilježjima stambene jedinice je u Novom Selu (0,820) i Drškovcima (0,790), dok je najniže u Komušini (0,390) i Bankovcima (0,490) (Sl. 11). U Novom Selu je najviše zadovoljstvo sa dvije od četiri varijable (statusom vlasništva i lokacijom). Iako u Drškovcima zadovoljstvo nijednom od četiri varijable nije najveće, od svake od njih je visoko. U Komušini je najveće nezadovoljstvo sa dvije od četiri varijable (troškovima stanovanja i lokacijom).

Slika 11. Razlike među naseljima s obzirom na zadovoljstvo obilježjima stambene jedinice

4.3.2. Susjedstvo

Poddomena susjedstvo ispitana je putem sedam varijabli kojima je mjereno:

- poznavanje susjeda
- učestalost druženja sa susjedima
- osjećaj pripadanja zajednici
- ljubaznost/ugodnost susjeda
- mogućnost oslanjanja na pomoć susjeda u hitnim slučajevima
- prikladnost naselja za miran obiteljski život
- ukupno zadovoljstvo susjedstvom

Za cijeli uzorak zadovoljstvo svim varijablama je visoko. Analiza pojedinačnih varijabli pokazuje kako je najniža prosječna vrijednost varijable koja je ispitala učestalost druženja sa susjedima (3,4), nakon koje varijable *Kvart u kojem živim je odlično mjesto za miran obiteljski*

život (3,9). Najviše zadovoljstvo je osjećajem pripadanja zajednici (4,1) i mogućnosti oslanjanja na pomoć susjeda u hitnim slučajevima (4,1). Na pitanje *Poznajete li svoje susjede* 97,6 % ispitanika odgovorilo je potvrdno. Od onih šest ispitanika koji su negativno odgovorili četvero ih je iz Požege. Više od $\frac{3}{4}$ ispitanika (78,5 %) smatra kako može računati na pomoć susjeda u hitnim slučajevima (Tabl. 14).

Tablica 14. Zadovoljstvo ispitanika varijablama susjedstva

		N	%	$\bar{x}$
U mom susjedstvu ljudi su susretljivi	U potpunosti se ne slažem	8	3,1	
	Ne slažem se	11	4,3	
	Niti se slažem niti se ne slažem	46	18,0	
	Slažem se	109	42,7	
	U potpunosti se slažem	81	31,8	4,0
U slučaju hitne situacije/nužde mogu se obratiti susjedima za pomoć	U potpunosti se ne slažem	9	3,5	
	Ne slažem se	9	3,5	
	Niti se slažem niti se ne slažem	37	14,5	
	Slažem se	108	42,4	
	U potpunosti se slažem	92	36,1	4,1
Osjećam se prihvaćeno u svojoj zajednici	U potpunosti se ne slažem	9	3,5	
	Ne slažem se	6	2,4	
	Niti se slažem niti se ne slažem	32	12,5	
	Slažem se	114	44,7	
	U potpunosti se slažem	94	36,9	4,1
Kvart u kojem živim je odlično mjesto za miran obiteljski život	U potpunosti se ne slažem	12	4,7	
	Ne slažem se	12	4,7	
	Niti se slažem niti se ne slažem	39	15,3	
	Slažem se	97	38,0	
	U potpunosti se slažem	95	37,3	3,9

Sociodemografske razlike

Među ispitanicima koji se najrjeđe druže sa susjedima (21,6 %) žene se manje druže od muškaraca u svim dobnim skupinama, s tim da je ta razlika najizraženija u dobnj skupini 18-29 godina gdje se 31,4 % žena rijetko druži sa susjedima u usporedbi sa muškarcima kod kojih je taj udio puno manji (26,1 %) (Tabl. 15). Više od polovice ispitanika (14) u skupini 18-29 godina koji se rijetko druže sa susjedima su studenti/učenci koji studiraju izvan svog mjesta prebivališta.

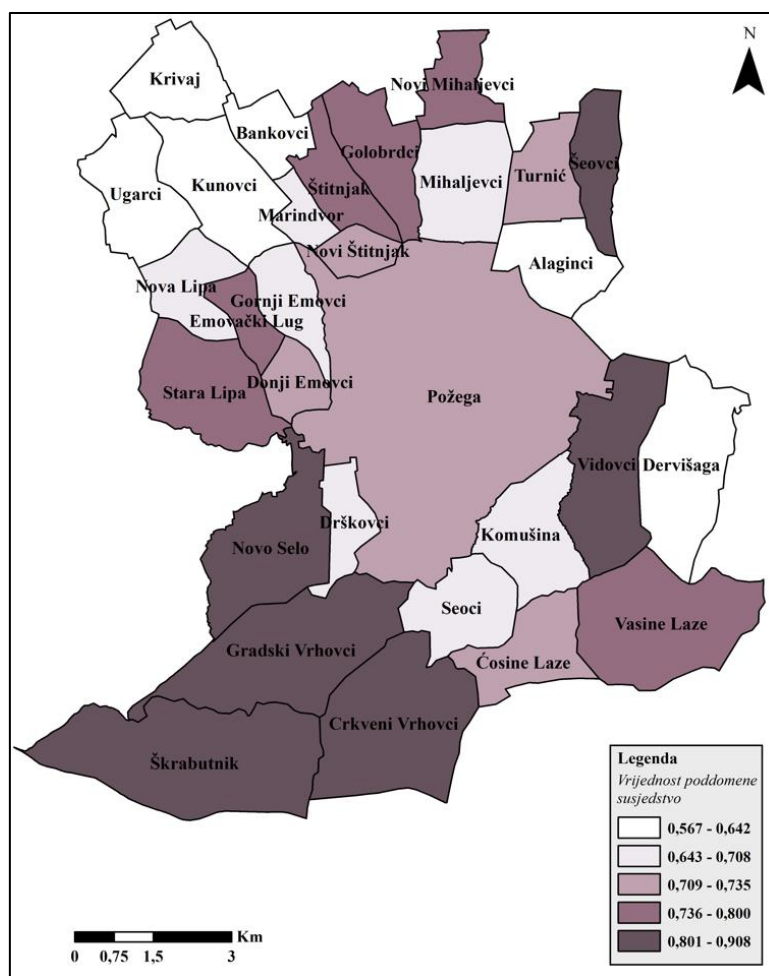
Tablica 15. Sociodemografske razlike među ispitanicima koji se najrjeđe druže sa susjedima

		N	%	
Spol	M	14	20,0	
	Ž	41	22,2	
Dobne skupine	18-29	22	29,7	
	30-49	23	18,9	
	50-69	7	14,0	
	70 i više	3	33,3	
Status zaposlenja	zaposlen	34	19,0	
	nezaposlen	4	28,6	
	učenik/student	14	35,9	
	umirovljenik	3	33,3	
Dobne skupine	18-29	m	6	26,1
		ž	16	31,4
	30-49	m	5	14,7
		ž	18	20,5
	50-69	m	1	11,1
		ž	6	14,6
	70 i više	m	2	25,0
		ž	1	20,0

Među ispitanicima koji se osjećaju dijelom zajednice 75,5 % ih se često ili uvijek druži sa susjedima. Takvi rezultati podudaraju se sa dosadašnjim istraživanjima u kojima je dokazano kako je osjećaj prihvaćenosti u zajednici pozitivno povezan sa učestalošću interakcije sa susjedima (Aminian, 2019).

Razlike među naseljima

Najniže zadovoljstvo susjedstvom je u Krivaju (0,567) (Sl. 12). U tom naselju ispitanici su izrazili najviše nezadovoljstvo u čak tri varijable (osjećaj pripadanja zajednici, ljubaznost susjeda, mogućnost oslanjanja na pomoć susjeda). Sljedeće naselje u kojemu je najniže zadovoljstvo susjedstvom su Kunovci (0,583) u kojima je najniže zadovoljstvo u čak dvije varijable (osjećaj pripadanja zajednici i učestalost druženja sa susjedima). Najveće zadovoljstvo susjedstvom je u Šeovcima (0,908) i Vidovcima (0,883). U Šeovcima je najviše zadovoljstvo sa četiri varijable (ukupno zadovoljstvo susjedstvom, učestalost druženja sa susjedima, mogućnost oslanjanja na pomoć susjeda, susretljivost i ljubaznost susjeda i osjećaj prihvaćenosti/pripadanja zajednici). U Vidovcima je najveće zadovoljstvo sa tri varijable (prikladnost kvarta/naselja kom mjesta za miran obiteljski život, osjećaj pripadanja zajednici i ljubaznost/ugodnost susjeda).

Slika 12. Razlike među naseljima u zadovoljstvu susjedstvom

4.3.3. Sigurnost

Zadovoljstvo sigurnošću ispitano je putem četiri varijable:

- percepcija sigurnosti na ulici navečer
- percepcija sigurnosti u svom domu po mraku
- zadovoljstvo sigurnošću okoline
- viktimizacija u posljednjih godinu dana (krađa, provala, fizički napad)

Visoka razina zadovoljstva pokazana je na sve četiri varijable. 11 ispitanika bili su žrtve krađe i njihova procjena sigurnosti je niža od onih koji nisu bili žrtve. Najniža prosječna vrijednost je za varijablu koja ispituje osjećaj sigurnosti na ulici navečer (4,1) (Tabl. 16). Posljednja varijabla unutar ove poddomene ispitala je ukupno zadovoljstvo sigurnosti naselja. Rezultati za cijeli uzorak su pokazali da je prosječna razina ukupnim zadovoljstvom sigurnošću viša (4,3) od zadovoljstva pojedinim varijablama.

Tablica 16. Zadovoljstvo varijablama sigurnosti

		N	%	$\bar{x}$
Osjećam se sigurno kad ostanem u kući sam/a navečer	U potpunosti se ne slažem	7	2,7	4,2
	Ne slažem se	3	1,2	
	Niti se slažem niti se ne slažem	26	10,2	
	Slažem se	104	40,8	
	U potpunosti se slažem	115	45,1	
Osjećam se sigurno kad navečer šetam ulicom sam/a	U potpunosti se ne slažem	7	2,7	4,1
	Ne slažem se	8	3,1	
	Niti se slažem niti se ne slažem	44	17,3	
	Slažem se	93	36,5	
	U potpunosti se slažem	103	40,4	
Moja okolina je sigurno mjesto za život	U potpunosti se ne slažem	5	2,0	4,2
	Ne slažem se	6	2,4	
	Niti se slažem niti se ne slažem	32	12,5	
	Slažem se	99	38,8	
	U potpunosti se slažem	113	44,3	

Sociodemografske razlike

Na pitanje *Koliko se osjećate sigurno kad ostanete navečer sami u svom domu?* najveći udio onih koji su odgovorili negativno je u dobnoj skupini 18-29 godina (6,8 %), s time da u svim dobnim skupinama veći je udio žena koje se osjećaju nesigurno od muškaraca. Po pitanju osjećaja sigurnosti navečer na ulici najveći udio ispitanika koji se osjećaju nesigurno je u skupini 70 i više godina (11,1 %), nakon koje u skupini 18-29 godina (8,1 %). I u ovoj varijabli žene pokazuju manji osjećaj sigurnosti od muškaraca u svim dobnim skupinama. Najveći udio ispitanika koji smatraju kako njihova okolina nije sigurno mjesto za život je u dobnoj skupini 70 i više godina (11,1 %) (Tabl. 17).

Tablica 17. Udio ispitanika koji pokazuju najniži osjećaj sigurnosti u odabranim varijablama

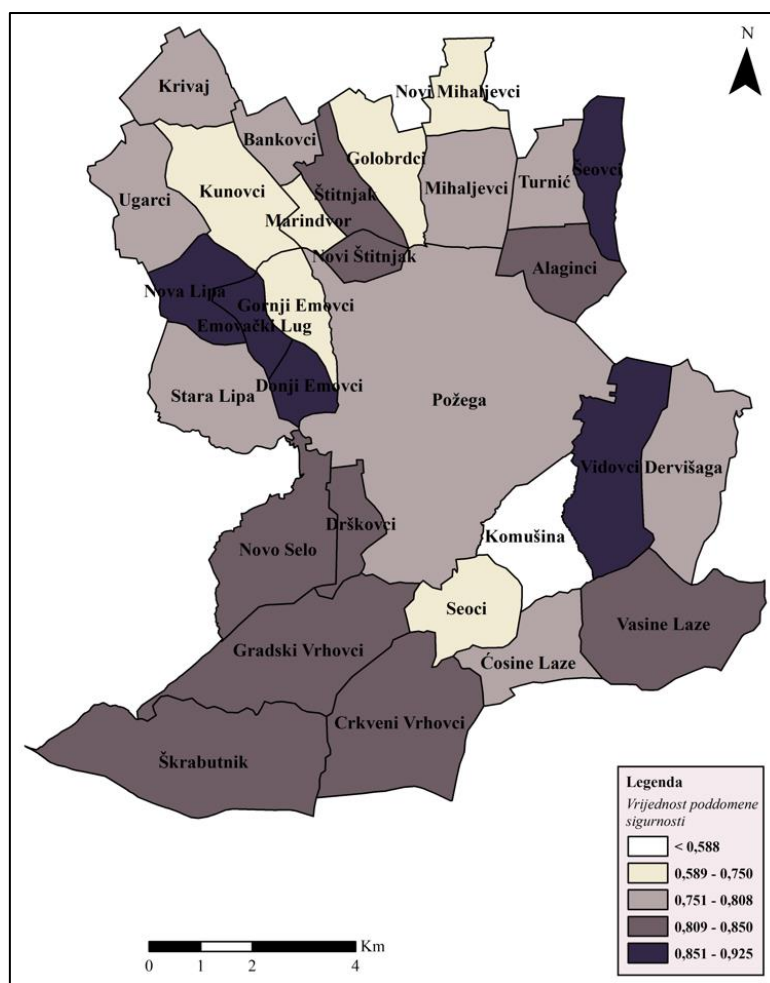
		<i>Osjećam se sigurno kad ostanem sam u kući navečer</i>		<i>Osjećam se sigurno kad navečer šetam sam ulicom</i>		<i>Moja okolina je sigurno mjesto za život</i>	
		N	%	N	%	N	%
18-29	M	1	4,3	0	0,0	2	8,7
	Ž	4	7,8	6	11,8	1	2
	Ukupno	5	6,8	6	8,1	3	4,1

30-49	M	0	0,0	1	2,9	1	2,9
	Ž	4	4,5	5	5,7	4	4,5
	Ukupno	4	3,3	6	4,9	5	4,1
50-69	M	0	0,0	0	0,0	0	0
	Ž	1	2,4	2	4,9	1	2,4
	Ukupno	1	2,0	2	4,0	1	2
70+	M	0	0,0	0	0,0	1	25
	Ž	0	0,0	1	20,0	0	0
	Ukupno	0	0,0	1	11,1	1	11,1

Na razini naselja

Najniže zadovoljstvo sigurnosti je za naselja Komušinu (0,588), Kunovce (0,688) i Golobrdce (0,688), dok je najveće u naseljima Emovački Lug (0,925) i Donji Emovci (0,913) (Sl. 13). U Komušini je najveće nezadovoljstvo sa sve četiri varijable sigurnosti, dok je u Kunovcima najveće nezadovoljstvo sigurnošću naselja kao mjesta za život dok je kod ostalih triju varijabli zadovoljstvo nisko. U Emovačkom Lugu je najveće zadovoljstvo sa tri od četiri varijable (osjećaj sigurnosti u svom domu navečer i na ulici po mraku, procjena sigurnosti okoline kao mjesta za dobar život). U Donjim Emovcima je najviše zadovoljstvo u dvije od četiri varijable (procjena sigurnosti naselja kao mjesta za život i ukupno zadovoljstvo sigurnošću).

Slika 13. Razlike među naseljima u zadovoljstvu sigurnosti

Ukupna vrijednost kvalitete stanovanja dobiven je na način da je vrijednost zadovoljstva svakom poddomenom pomnožena sa 0,333 ($1/3=0,333$) te su te ponderirane vrijednosti zbrojene. Time je svakoj poddomeni pridana jednaka važnost u procjenjivanju ukupne kvalitete stanovanja. Najviša vrijednost domene kvalitete stanovanja je u Šeovcima (0,847), Novom Selu (0,829) i Vidovcima (0,816) a najniža je u naselju Komušina (0,559). U Komušini je najniža prosječna vrijednost poddomene obilježja stambene jedinice i najniže zadovoljstvo sigurnošću. U Šeovcima je najveće zadovoljstvo susjedstvom, a vrijednosti zadovoljstva obilježjima stambene jedinice i sigurnosti iako nisu najviše su među višima (Tabl. 18).

Tablica 18. Razlike među naseljima u zadovoljstvu poddomenama kvalitete stanovanja

Naselje	Poddomena obilježja stambene jedinice	Poddomena susjedstva	Poddomena sigurnosti	Domena kvalitete stanovanja
Vidovci	0,677	0,883	0,892	0,816
Novo Selo	0,820	0,833	0,838	0,829
Novi Mihaljevci	0,700	0,758	0,725	0,727
Alaginci	0,580	0,625	0,850	0,684
Šeovci	0,760	0,908	0,875	0,847
Donji Emovci	0,630	0,717	0,913	0,752
Kunovci	0,750	0,583	0,688	0,673
Komušina	0,390	0,700	0,588	0,559
Bankovci	0,490	0,642	0,800	0,643
Novi Štitnjak	0,620	0,725	0,825	0,723
Stara Lipa	0,610	0,758	0,788	0,718
Emovački Lug	0,720	0,775	0,925	0,806
Mihaljevci	0,664	0,708	0,804	0,725
Drškovci	0,790	0,683	0,838	0,770
Požega	0,728	0,735	0,808	0,756
Golobrdci	0,550	0,767	0,688	0,667
Dervišaga	0,757	0,625	0,786	0,722
Marindvor	0,770	0,683	0,750	0,734
Krivaj	0,620	0,567	0,763	0,649
Gornji Emovci	0,530	0,708	0,725	0,654
Seoci	0,540	0,692	0,750	0,660
Štitnjak	0,520	0,800	0,838	0,718
Nova Lipa	0,660	0,692	0,875	0,741
Crkveni Vrhovci	0,700	0,850	0,850	0,799
Gradski Vrhovci	0,630	0,817	0,825	0,756
Škrabutnik	0,610	0,833	0,850	0,764
Vasine Laze	0,580	0,767	0,838	0,727
Ugarc	0,610	0,608	0,788	0,668
Ćosine Laze	0,750	0,792	0,800	0,780
Turnić	0,610	0,733	0,800	0,714

4.4. Socijalni okoliš

Domena socijalnog okoliša podijeljena je na pet poddomena:

- društveni život
- zdravlje
- obrazovanje
- kultura
- slobodno vrijeme/rekreacija

4.4.1. Društveni život

Poddomenu društveni život činile su 4 varijable kojima je ispitana:

- učestalost druženja uživo s rodbinom/široom obitelji
- učestalost druženja uživo s prijateljima
- učestalost osjećaja usamljenosti/otuđenosti
- ukupno zadovoljstvo društvenim životom

Među ispitanicima se pokazalo kako je malo veća učestalost druženja s prijateljima (4,1), nego s rodbinom (4). 56,9 % ih se druži sa prijateljima tjedno (jednom tjedno, više puta tjedno, svaki dan), dok udio onih koji se tako druže s rodbinom je 55,7 % (Tabl. 19).

Tablica 19. Zadovoljstvo varijablama društvenog okoliša

		N	%	$\bar{x}$
U posljednjih mjesec dana koliko često ste se osjećali usamljeno/otuđeno?	Nikad	90	35,3	
	Rijetko	84	32,9	
	Ponekad	55	21,6	
	Često	19	7,5	
	Gotovo uvijek	7	2,7	3,8
Koliko često se družite uživo s rodbinom/široom obitelji?	Nikad	4	1,6	
	Jednom mjesečno	31	12,2	
	Više puta mjesečno	78	30,6	
	Jednom tjedno	43	16,9	
	Više puta tjedno	67	26,3	
	Svaki dan	32	12,5	4,0
Koliko često se družite uživo s prijateljima?	Nikad	4	1,6	
	Jednom mjesečno	23	9	
	Više puta mjesečno	83	32,5	
	Jednom tjedno	43	16,9	
	Više puta tjedno	63	24,7	
	Svaki dan	39	15,3	4,1

Sociodemografske razlike

Ne postoje razlike u učestalosti osjećaja usamljenosti s obzirom na spol. S obzirom na dob, najveća učestalost usamljenosti je kod starijih od 70 godina (33,3 %), a nakon njih kod onih u dobnoj skupini 18-29 godina. Razlike među ispitanicima s obzirom na radni status pokazuju kako se nezaposleni najčešće osjećaju usamljeno/izolirano (35,7 %), a nakon njih umirovljenici (25 %) dok je najmanja učestalost osjećaja usamljenosti kod zaposlenih stanovnika (5,6 %)

(Tabl. 20). Visoka učestalost osjećaja usamljenosti kod starog stanovništva povezana je sa smanjenom mobilnosti (posjećivanje rodbine) i općenito manjom interakcijom sa prijateljima uzrokovanom dijelom zbog fizičkog opadanja zdravlja i mirnijeg životnog stila. Visoka učestalost osjećaja usamljenosti/otuđenosti u skupini nezaposlenih potvrđuje činjenicu da važnost zaposlenja nije isključivo u stjecanju prihoda već i u ulozi u društvu. Osim toga, krug poznanika osoba u radnom odnosu dijelom se sastoji do svojih radnih kolega.

Tablica 20. Udio ispitanika koji se najčešće osjećaju usamljeno/otuđeno

		N	%
Spol	M	7	10,0
	Ž	20	10,8
Dobne skupine	18-29	12	16,2
	30-49	8	6,6
	50-69	4	8,0
	70 i više	3	33,3
Radni status	zaposlen	10	5,6
	nezaposlen	5	35,7
	umirovljenik	5	25,0
	učenik	7	17,9

Najizraženije razlike po pitanju učestalosti druženja sa prijateljima i rodbinom su s obzirom na dob ispitanika tako je najveći udio onih koji se tjedno družu s rodbinom u skupini 18-29 godina (59,5 %) dok najmanji udio u skupini 70 i više godina (33,3 %). Po pitanju učestalosti druženja sa prijateljima ona je također najveća kod onih u skupini 18-29 (71,6 %) a najniža kod onih u skupini 70+ (11,1 %). U svim dobnim skupinama veći je udio muškaraca koji se često družu s prijateljima od žena (Tabl. 21). Među ispitanicima koji se tjedno družu sa rodbinom jedino u dobnoj skupini 50-69 godina je veći udio žena u odnosu na muškarce iste dobi (Tabl. 21).

Tablica 21. Sociodemografske razlike među ispitanicima koji se družu s rodbinom i prijateljima tjedno

		<i>S prijateljima</i>		<i>S rodbinom</i>	
		N	%	N	%
18-29	m	18	78,3	15	65,2
	ž	35	68,6	29	56,9
	ukupno	53	71,6	44	59,5
30-49	m	22	64,7	20	58,8
	ž	46	52,3	50	56,8
	ukupno	68	55,7	70	57,4

50-69	m	5	55,6	4	44,4
	ž	18	43,9	32	51,2
	ukupno	23	46,0	25	50,0
70 i više	m	1	25,0	2	50,0
	ž	0	0,0	1	20,0
	ukupno	1	11,1	3	33,3

Razlike na razini naselja

Najveće zadovoljstvo društvenim životom je u naseljima Emovački Lug (0,900) i Alaginci (0,900), dok je najniže u naselju Škrabutnik (0,500). U Alagincima su najveće vrijednosti za tri od četiri varijable kojima se ispitala kvaliteta društvenog života (osjećaj usamljenosti najniži (1,4), učestalost druženja s prijateljima najviši (5,2), ukupno zadovoljstvo društvenim životom (4,6).

4.4.2. Zdravlje

Javne zdravstvene ustanove u Gradu Požegi su Opća Županijska bolnica, Hitna služba i 4 Doma zdravlja. Ukupno ima 13 ambulanti opće medicine i 15 stomatoloških ordinacija (URL 5). Sve zdravstvene ustanove nalaze se u naselju Požega. Poddomenu zdravlje čini 13 varijabli kojima je ispitano/a:

- percepcija trenutnog zdravstvenog stanja
- zabrinutost oko trenutnog zdravstvenog stanja
- učestalost teškoća sa spavanjem
- učestalost osjećaja umora/iscrpljenosti
- učestalost stresa
- učestalost bavljenja fizičkom aktivnosti
- prosječna udaljenost do ambulante opće medicine
- prosječna udaljenost do najbliže stomatološke ordinacije
- prosječna udaljenost do bolnice
- prosječna udaljenost do hitne službe
- zadovoljstvo blizinom zdravstvenih ustanova/objekata
- zadovoljstvo listama čekanja
- zadovoljstvo stručnošću i ljubaznošću zdravstvenog osoblja

Procijenjeno trenutno zdravstveno stanje za cijeli uzorak je 3,9 što znači da procjenjuju svoje zdravlje kao vrlo dobro. Udio ispitanika koji su svoje trenutno zdravstveno stanje ocijenili vrlo dobro i odlično je 69,8 %, svega 4,3 % ispitanika je procijenilo svoje stanje zdravlja kao jako loše i loše. Kad su ispitanici trebali izraziti svoju zabrinutost oko trenutnog zdravstvenog stanja, pokazalo se da je udio onih koji uopće nisu zabrinuti manji od onih koji su svoje zdravlje ocijenili odlično i vrlo dobro (64,3 %). Tako se pokazalo da je udio onih koji su izrazito do vrlo zabrinuti veći od udjela onih koji su svoje zdravstveno stanje percipirali kao jako loše (13,3 %). Više od polovice ispitanika (54,9 %) bavi se fizičkom aktivnosti tjedno (jednom tjedno, više puta tjedno ili svaki dan) s time da je među njima najveći udio onih koji su fizički aktivni više puta tjedno. Udio ispitanika koji se često ili uvijek suočavaju sa stresom iznosi 48,6 %. Prosječno zadovoljstvo građana blizinom zdravstvenih objekata iznosi 3,0. Najveće nezadovoljstvo građana je listama čekanja, tj. vremenom čekanja na pregled (2,4) gdje 51,8 % ispitanika je nezadovoljno vremenom čekanja na pregled. 20,8 % ispitanika nezadovoljno je blizinom zdravstvenih ustanova, dok ih je 20,4 % nezadovoljno stručnošću i ljubaznošću zdravstvenog osoblja (Tabl. 22).

Tablica 22. Zadovoljstvo varijablama zdravlja

		N	%	$\bar{x}$
Kako biste ocijenili svoje trenutno zdravstveno stanje	Izrazito loše	1	0,4	
	Loše	10	3,9	
	Dobro	66	25,9	
	Jako dobro	105	41,2	
	Odlično	73	28,6	3,9
Koliko ste zabrinuti zbog Vašeg trenutnog zdravstvenog stanja?	Izrazito sam zabrinut	8	3,1	
	Zabrinut sam	26	10,2	
	Ne znam	57	22,4	
	Nisam zabrinut	79	31,0	
	Uopće nisam zabrinut	85	33,3	3,8
Koliko često se bavite fizičkom aktivnosti?	Nikad	38	14,9	
	Jednom mjesečno	35	13,7	
	Više puta mjesečno	44	17,3	
	Jednom tjedno	41	16,1	
	Više puta tjedno	70	27,5	
	Svaki dan	29	11,4	3,7
Koliko ste zadovoljni listama čekanja?	U potpunosti nezadovoljan	46	18,0	
	Nezadovoljan	86	33,7	
	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	63	24,7	
	Zadovoljan	19	7,5	
	U potpunosti zadovoljan	11	4,3	2,4
Koliko ste zadovoljni stručnošću i ljubaznošću medicinskog osoblja?	U potpunosti nezadovoljan	11	4,3	
	Nezadovoljan	41	16,1	
	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	96	37,6	
	Zadovoljan	89	34,9	
	U potpunosti zadovoljan	18	7,1	3,1
Koliko ste zadovoljni blizinom zdravstvenih ustanova?	U potpunosti nezadovoljan	10	3,9	
	Nezadovoljan	43	16,9	
	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	77	30,2	
	Zadovoljan	98	38,4	
	U potpunosti zadovoljan	27	10,6	3,0

Sociodemografske razlike

Za cijeli uzorak muškarci (58,6 %) se češće bave fizičkom aktivnosti od žena (53,5 %). S obzirom na dobnu strukturu, najmanja fizička aktivnost je među starijima od 70 godina, a najviša u dobnoj skupini 50-69 g (58 %), nakon koje u skupini 30-49 g (57,4 %). Ako se promatraju razlike među dobnim skupinama i spolu, može se primijetiti kako do pedesete godine muškarci pokazuju veću aktivnost od žena, dok u dobnim skupinama 50-69 g i 70+ su žene fizički aktivnije od muškaraca (Tabl. 23).

Tablica 23. Udio ispitanika koji se tjedno bave fizičkom aktivnosti

		N	%
Spol	M	41	58,6
	Ž	99	53,5
Dobne skupine	18-29	38	51,4
	30-49	70	57,4
	50-69	29	58,0
	70 i više	3	33,3
18-29	m	15	65,2
	ž	23	45,1
30-49	m	20	58,8
	ž	50	56,8
50-69	m	4	9,0
	ž	25	51,0
70 i više	m	2	50,0
	ž	1	11,1

Na cijelom uzorku veća je učestalost suočavanja sa stresom kod žena nego kod muškaraca i u svim dobnim skupinama žene pokazuju veću izloženost stresu od muškaraca. S obzirom na status zaposlenja najveći udio ispitanika koji su često pod stresom je među zaposlenima (53,4 %), nakon kojih među studentima /učenicima (46,2 %). Kod zaposlenih žena (56,8 %) je veća učestalost doživljavanja stresa u usporedbi sa zaposlenim muškarcima (43,5 %) (Tabl. 24). Postoji više objašnjenja veće učestalosti doživljavanja stresa kod žena. Prema nekim autorima (*Almeida i Kessler, 1998; McDonough i Walters, 2001*) žene se češće nađu u stresnim situacijama od muškaraca, dok drugi autori (*Miller i Kirsch, 1987; Ptacek, Smith, i Zanas, 1992*) tvrde kako žene prijetuće događaje doživljavaju stresnijima od muškaraca. Osim toga, žene češće percipiraju događaje u svojim domovima i obiteljima stresnima što je povezano sa njihovim rodnim ulogama (skrb o obitelji). Nadalje, žene više pogađa stres njihovih bližnjih budući da su više emocionalno uključene u obiteljske i društvene odnose od muškaraca. Položaj žena na radnom mjestu i u obitelji je nepovoljniji od položaja muškaraca jer se od njih očekuje da skrbe o obitelji i kućanstvu i istovremeno budu uspješne na radnom mjestu (Pilar Matud, 2014).

Tablica 24. Sociodemografske razlike među ispitanicima koji se najčešće suočavaju sa stresom

		N	%
Spol	M	28	40,0
	Ž	95	51,4
Dobne skupine	18-29	37	36,5
	30-49	59	48,4
	50-69	25	50,0
	70 i više	2	22,2

Radni status	zaposlen		95	53,4
	umirovljenik		5	25,0
	učenik/student		18	46,2
	nezaposlen		5	35,7
Dobne skupine	18-29	m	10	43,5
		ž	27	52,9
	30-49	m	13	38,2
		ž	46	52,3
	50-69	m	5	12,2
		ž	20	48,8
	70 i više	m	0	0,0
		ž	2	40,0
Zaposleni	m		20	43,5
	ž		75	56,8

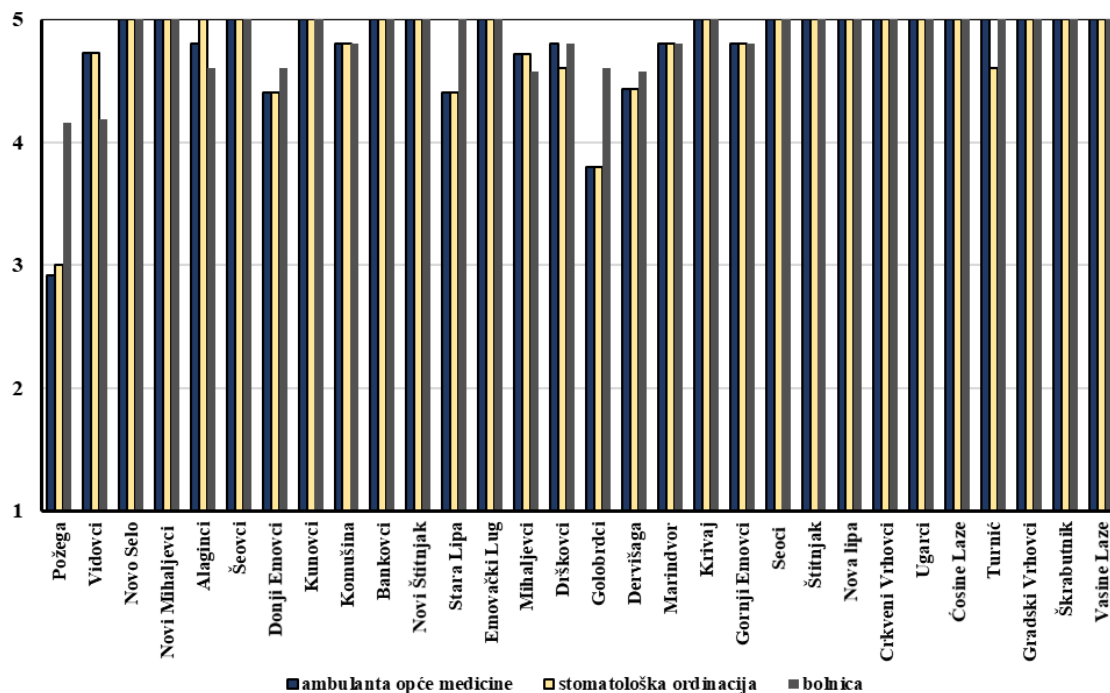
S obzirom na dob najveći udio ispitanika koji se često suočavaju sa umorom je među starijima od 70 godina (55,6 %), nakon koje oni u dobnoj skupini 30-49 (41 %), pa oni u dobnoj skupini 18-29 (39,2 %). Najveća učestalost umora je kod umirovljenika (60 %) pa zaposlenih (39,3 %). Među zaposlenima najveća učestalost umora je kod dobne skupine 18-29 godina i to više među zaposlenim ženama (50 %) nego zaposlenim muškarcima te dobi (45,5 %). Zadovoljstvo *blizinom zdravstvenih ustanova* najizraženije je s obzirom na dob ispitanika: tako je najveći udio nezadovoljnih kod ispitanika starijih od 70 g (88,9 %) dok je najmanji udio u skupini 18-29 (14,9 %). Najveći udio nezadovoljnih *stručnošću zdravstvenog osoblja* je u skupini starijih od 70 g (33,3 %). Po pitanju zadovoljstva vremenom čekanja na pregled/termin u svim dobnim skupinama veći udio je nezadovoljnih (odgovor 1 i 2) od zadovoljnih, s tim da je najveći udio nezadovoljnih u skupini 70 i više godina (88,9 %). Visoko nezadovoljstvo u sve tri varijable među starijim stanovništvom povezano je sa činjenicom da uslijed fizičkog opadanja zdravlja ta skupina je ona koja najčešće treba zdravstvene usluge (Tabl. 25).

Tablica 25. Sociodemografske razlike među ispitanicima koji su najnezadovoljniji varijablama poddomene zdravlje

		<i>Blizina zdravstvenih ustanova</i>		<i>Liste čekanja</i>		<i>Stručnost i ljubaznost osoblja</i>	
		N	%	N	%	N	%
Dobne skupine	18-29	11	14,9	38	51,4	15	20,3
	30-49	23	18,9	63	51,6	22	18,0
	50-69	11	22,0	23	46,0	12	24,0
	70 i više	8	88,9	8	88,9	3	33,3
Status zaposlenja	učenik/student	6	15,4	19	48,7	6	15,4
	zaposlen	30	16,9	92	51,7	33	18,5
	nezaposlen	5	35,7	8	57,1	7	50,0
	umirovljenik	12	60,0	13	65,0	6	30,0

Razlike na razini naselja

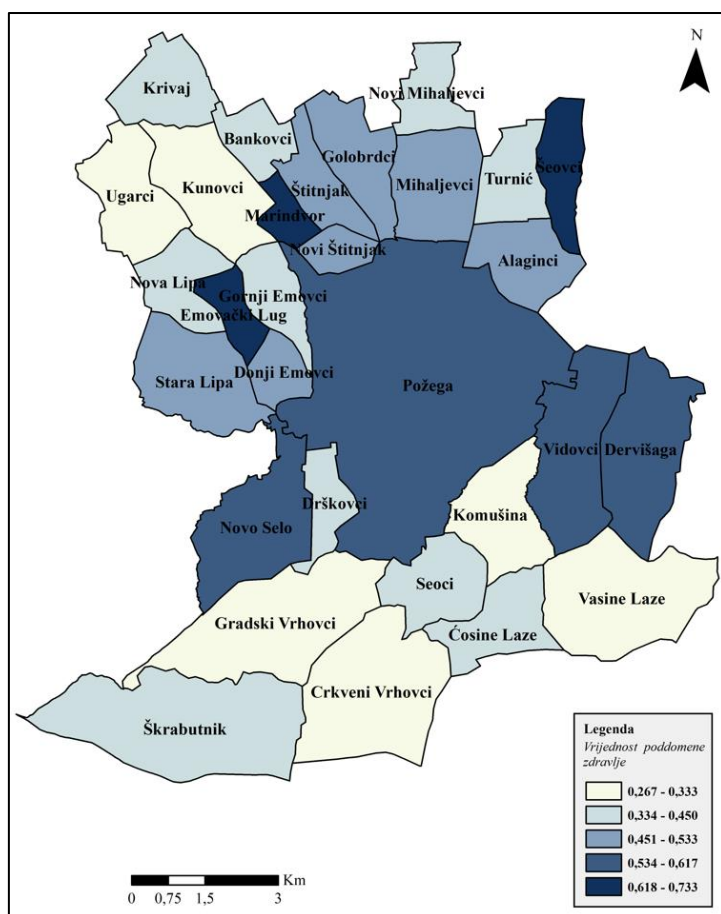
Iako je dostupnost svih zdravstvenih ustanova nepovoljna za većinu naselja (u 17 naselja ispitanicima su sve zdravstvene ustanove udaljene više od 30 min hoda od njihove stambene jedinice), malo je bolja dostupnost stomatoloških ordinacija budući da su prostorno bolje raspoređene (na više lokacija se nalaze) u usporedbi sa dostupnošću bolnice. Objektivna blizina svih zdravstvenih ustanova najpovoljnija je u naselju Požega što ne iznenađuje budući da se sve zdravstvene ustanove nalaze u istom naselju (Sl. 14).

Slika 14. Razlike među naseljima u dostupnosti zdravstvenih ustanova

Najveće nezadovoljstvo blizinom zdravstvenih ustanova je u Vasinim Lazama (2,0), Komušini (2,2), Gradskim Vrhovcima (2,2) i Ugarcima (2,2), dok je najviše zadovoljstvo u Šeovcima (4,2) i Vidovcima (4,1). Najveće nezadovoljstvo listama čekanja je u Gradskim Vrhovcima (1,4), dok je najveće nezadovoljstvo stručnošću i ljubaznošću zdravstvenog osoblja u Komušini (2,4) i Crkvenim Vrhovcima (2,4).

Najniže zadovoljstvo zdravljem je u Vasinim Lazama (0,267), dok je najviše u Emovačkom Lugu (0,725) (Sl. 16).

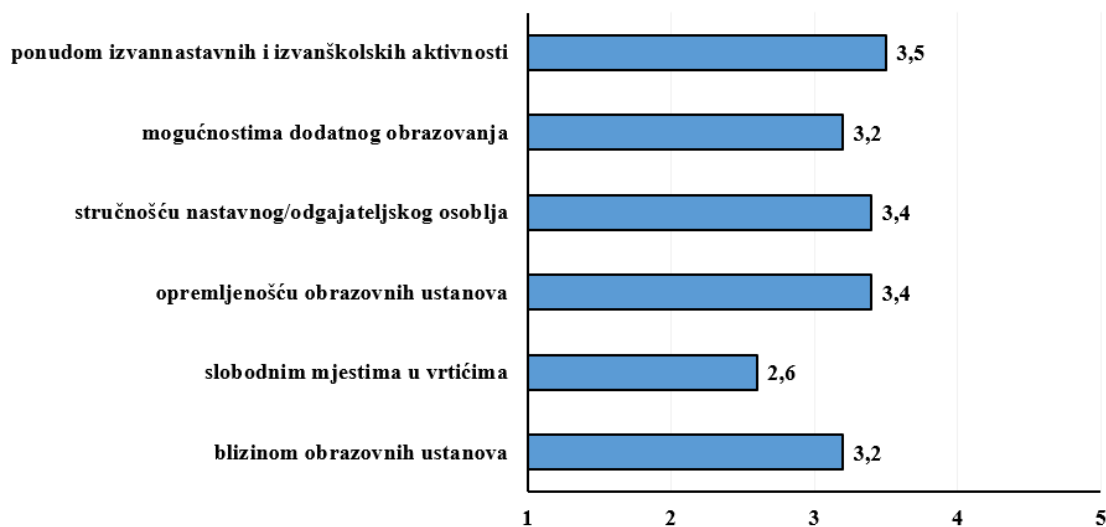
Slika 15. Razlike među naseljima u zadovoljstvu poddomenom zdravlja

4.4.3. Obrazovanje

U Gradu Požegi postoji pet vrtića i svi se nalaze u naselju Požega. Među njima dva su privatna (DV „Radost“, DV „Šareni svijet“), jedan je u crkvenom vlasništvu (DV „sv. Leopold Mandić“), a preostala dva su u vlasništvu Grada (DV „Požega“, DV „Cvjetna Livada“). Osnovnoškolsko obrazovanje odvija se u četiri osnovne škole koje se sve nalaze u naselju Požega (OŠ Julija Kempfa, OŠ Dobriša Cesarića, OŠ Antuna Kanižlića i Katolička osnovna škola). Uz njih postoje još tri područne škole u naseljima Nova Lipa, Vidovci i Mihaljevci. Srednjoškolsko obrazovanje odvija se u sedam ustanova (Gimnazija Požega (jezična, opća i matematička), Katolička Gimnazija, Srednja Glazbena škola/gimnazija, Ekonomska škola, Obrtnička škola, Poljoprivredna škola, Tehnička škola) od kojih se sve nalaze u naselju Požega. Visokoškolsko obrazovanje odvija se na Veleučilištu u Požegi koji je dobilo status ogranka Sveučilišta u Osijeku (URL 6). Poddomena obrazovanja obuhvatila je 10 varijabli kojima je ispitana/o:

- udaljenost do najbližeg vrtića
- udaljenost do najbliže osnovne škole
- udaljenost do najbliže srednje škole
- pohađanje tečaja u posljednjih godinu dana
- zadovoljstvo blizinom obrazovnih ustanova
- zadovoljstvo slobodnim mjestima u vrtićima
- zadovoljstvo opremljenošću obrazovnih ustanova
- zadovoljstvo stručnošću nastavnog/odgajateljskog osoblja
- zadovoljstvo ponudom/mogućnostima dodatnog obrazovanja
- zadovoljstvo ponudom izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti

Najveće nezadovoljstvo izraženo je manjkom slobodnih mjesta u vrtićima (2,6), nakon čega mogućnostima dodatnog obrazovanja (3,2) i dostupnošću obrazovnih ustanova (3,2), dok je najveće zadovoljstvo izraženo prema ponudi izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti (3,5) (Sl. 16).

Slika 16. Prosječno zadovoljstvo varijablama poddomene obrazovanje

Sociodemografske razlike

Najveće razlike u nezadovoljstvu *slobodnim mjestima u vrtiću* su s obzirom na status zaposlenja i dob ispitanika. Očekivano najveći udio nezadovoljnih je među zaposlenima (53,9 %) dok je najmanji udio među studentima (17,9 %). S obzirom na dobnu strukturu najveće nezadovoljstvo je u skupini 30-49 g (53,3 %), dok je najmanji udio nezadovoljnih među starijima od 70 godina (33,3 %). Među zaposlenima s obzirom na dob podjednak je udio nezadovoljnih u skupinama

18-29 (54,8 %) i 30-49 (54,9 %). Zaposlene žene u svim dobnim skupinama pokazuju veće nezadovoljstvo od zaposlenih muškaraca, a ta razlika je najizraženija u skupini 18-29 godina gdje je udio nezadovoljnih žena 70 % a muškaraca svega (27,3 %) (Tabl. 26). U skupinama koje su izrazile najveće nezadovoljstvo ispitanici imaju djecu vrtićke dobi.

Tablica 26. Sociodemografske razlike među ispitanicima koji su najnezadovoljniji dostupnošću slobodnih mjesta u vrtićima

		N	%	
Spol	M	29	41,4	
	Ž	87	47,0	
Dobne skupine	18-29	27	36,5	
	30-49	65	53,3	
	50-69	21	42,0	
	70 i više	3	33,3	
Status zaposlenja	zaposlen	96	53,9	
	nezaposlen	5	35,7	
	umirovljenik	6	30,0	
	učenik/student	7	18,0	
Zaposleni	m	23	50,0	
	ž	73	55,3	
	18-29	m	3	27,3
		ž	14	70,0
		ukupno	17	54,8
	30-49	m	17	53,1
		ž	45	55,6
		ukupno	62	54,9
	50-69	m	2	50,0
		ž	15	50,0
ukupno		17	50,0	

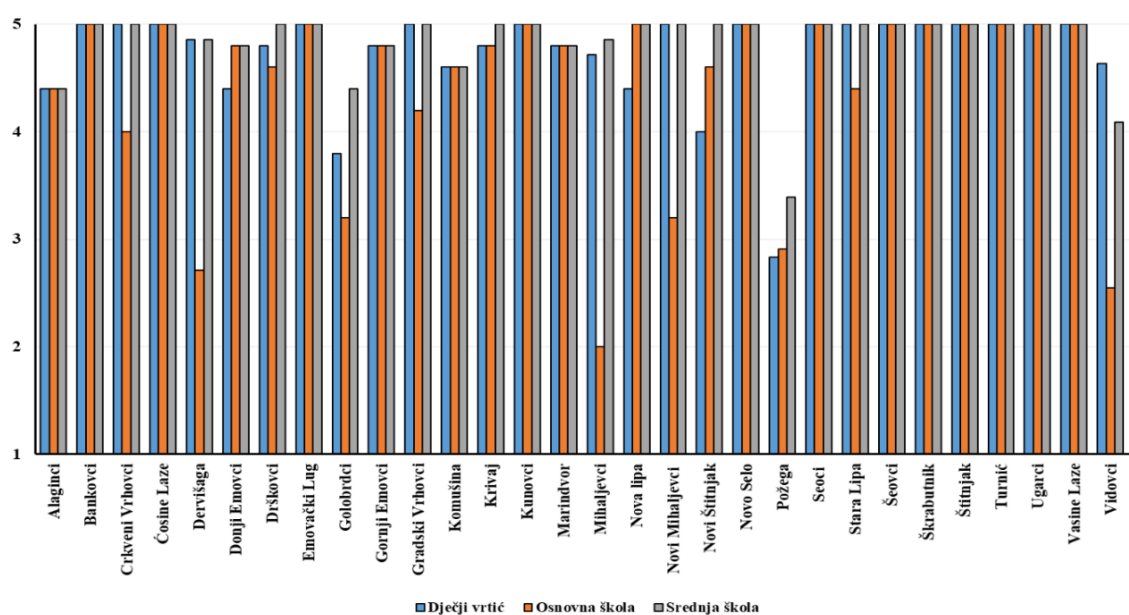
Sociodemografske razlike u zadovoljstvu *mogućnostima dodatnog obrazovanja* najizraženije je s obzirom na stručnu spremu, tako da je najveći udio nezadovoljnih među onima sa višom stručnom spremom (25,8 %). S obzirom na dob ispitanika, najveći udio nezadovoljnih je među skupinama 18-29 (21,6 %) i 30-49 godina (21,3 %). Takvi rezultati mogu se objasniti činjenicom da je cjeloživotno obrazovanje postalo norma i za većinu zaposlenih njihovo obrazovanje nije završilo stjecanjem diplome. Nadalje, ispitanici u ove dvije skupine uglavnom imaju djecu mlađe dobi pa se to nezadovoljstvo može odnositi na ponudu sadržaja za svoju djecu. Po pitanju *blizine obrazovnih ustanova* najveći udio nezadovoljnih je u dobnoj skupini 70 i više godina (33,3 %), nakon kojih oni u skupini 50-69 godina (24 %) (Tabl. 27).

Tablica 27. Sociodemografske razlike među ispitanicima koji su najnezadovoljniji mogućnostima dodatnog obrazovanja i blizinom obrazovnih ustanova

		<i>Mogućnosti dodatnog obrazovanja</i>		<i>Blizina obrazovnih ustanova</i>	
		N	%	N	%
Spol	m	17	24,3	11	15,7
	ž	36	19,5	31	16,8
Dobne skupine	18-29	16	21,6	10	13,5
	30-49	26	21,3	17	13,9
	50-69	10	20,0	12	24,0
	70 i više	1	11,1	3	33,3
Stručna sprema	sss	29	19,5	28	18,8
	všs/vss	24	25,8	12	12,9
	oš	0	0,0	2	15,4

Razlike na razini naselja

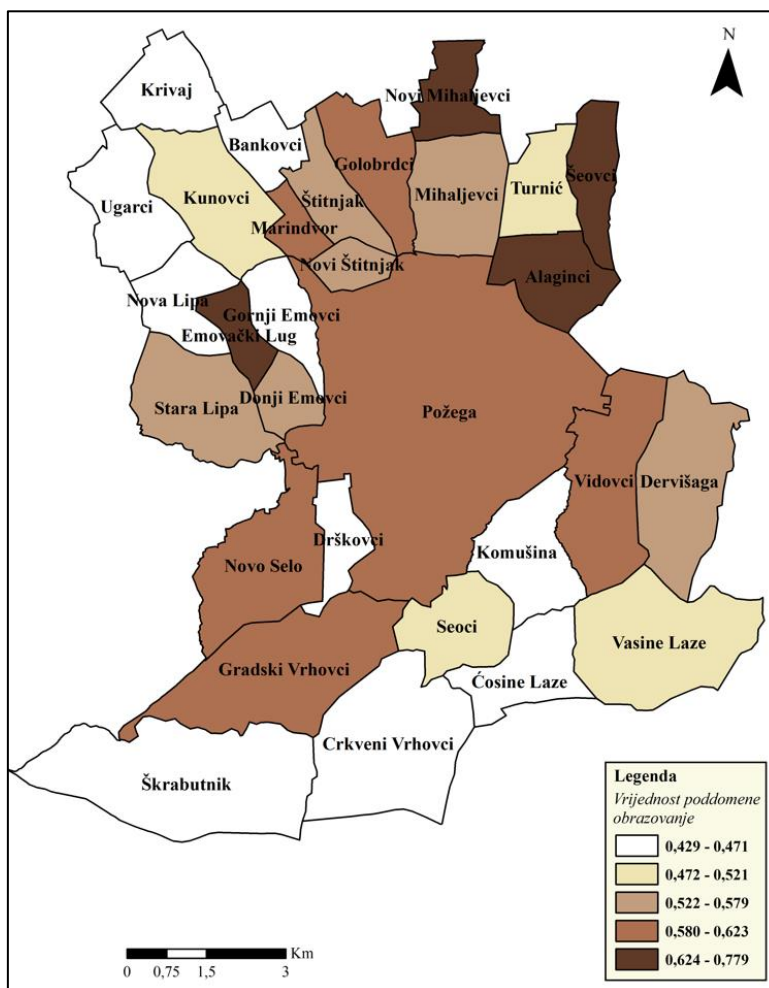
Dostupnost svih obrazovnih ustanova je loša za sva naselja osim Požegu budući da se svi vrtići i sve srednjoškolske ustanove nalaze u Požegi isto kao i najveći broj osnovnih škola. U 12 naselja sve obrazovne ustanove su udaljenije od mjesta prebivališta ispitanika za više od 30 minuta hoda. Ipak nešto je bolja dostupnost osnovnih škola od vrtića i srednjih škola jer Vidovci, Nova Lipa i Mihaljevci imaju područne osnovne škole (Sl. 17). U svim naseljima osim Mihaljevcima je veće subjektivno zadovoljstvo blizinom obrazovnih ustanova od objektivne dostupnosti istih.

Slika 17. Razlike među naseljima u dostupnosti obrazovnih ustanova

Najniže zadovoljstvo *blizinom obrazovnih ustanova* je u Gradskim Vrhovcima (2,0), a najviše u Emovačkom Lugu (4,4) i Šeovcima (4,4). Po pitanju zadovoljstva *slobodnim mjestima u vrtiću*, najveće zadovoljstvo je u Emovačkom Lugu (4,2) dok je najniže u Crkvenim Vrhovcima, Bankovcima i Ćosinim Lazama– u sva tri naselja ono iznosi 1,8. Visoko zadovoljstvo slobodnim mjestima u vrtiću ne mora biti odraz stvarne situacije budući da tri od pet ispitanika u Emovačkom Lugu čine studenti i umirovljenici kojima kapacitet vrtića ne mora biti od iznimne važnosti budući da nemaju djecu u toj dobi. Najveće zadovoljstvo *moogućnostima dodatnog obrazovanja* je u Alagincima (4,4) dok je najniže u Crkvenim Vrhovcima, Škrabutniku i Vasinim Lazama – u sva tri naselja ono iznosi 2,2.

Najveće zadovoljstvo obrazovanjem je u Emovačkom Lugu (0,779), Alagincima (0,743) dok je najmanje u Ugarcima (0,429) (Sl. 19). U oba naselja vrijednosti svih pojedinačnih varijabli poddomene obrazovanja su viši od 0,6.

Slika 18. Razlike među naseljima u zadovoljstvu poddomenom obrazovanja

4.4.4. Kultura

Poddomenu kultura čini 10 varijabli kojima je ispitano/a:

- učestalost pohađanja kulturnih događanja/sudjelovanja u kulturnim aktivnostima
- pripadnost nekom klubu/društvenoj zajednici
- stav o izgradnji kulturnog objekta
- zadovoljstvo dostupnošću/blizinom kulturnih objekata
- zadovoljstvo ponudom kulturnih događanja
- zadovoljstvo učestalošću održavanja kulturnih događanja
- ukupno zadovoljstvo kulturnim sadržajima

Najviše prosječno zadovoljstvo je ponudom kulturnih aktivnosti je (3), dok je najniže učestalošću održavanja kulturnih događaja (2,9) i blizinom kulturnih objekata (2,9) (Tabl. 28). Na pitanje *Koliko ste zadovoljni ponudom kulturnih događaja?* 27,8 % ispitanika je odgovorilo nezadovoljan i u potpunosti nezadovoljan, dok je udio onih koji su zadovoljni ili u potpunosti zadovoljni iznosio 31 %. 41,2 % ispitanika zadovoljno je blizinom kulturnih objekata, dok je nezadovoljstvo izrazilo 22,7 %. Za cijeli uzorak veći je udio nezadovoljnih (32,9 %) od zadovoljnih (25,1 %) učestalošću održavanja kulturnih događaja.

Tablica 28. Zadovoljstvo odabranim varijablama poddomene kultura

		N	%	$\bar{x}$
Koliko ste zadovoljni ponudom kulturnih događanja?	U potpunosti nezadovoljan	22	8,6	
	Nezadovoljan	49	19,2	
	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	105	41,2	
	Zadovoljan	72	28,2	
	U potpunosti zadovoljan	7	2,7	3,0
Koliko ste zadovoljni učestalošću održavanja kulturnih događaja?	U potpunosti nezadovoljan	21	8,2	
	Nezadovoljan	37	14,5	
	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	92	36,1	
	Zadovoljan	91	35,7	
	U potpunosti zadovoljan	14	5,5	2,9
Koliko te zadovoljni blizinom kulturnih objekata?	U potpunosti nezadovoljan	23	9,0	
	Nezadovoljan	61	23,9	
	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	107	42,0	
	Zadovoljan	56	22,0	
	U potpunosti zadovoljan	8	3,1	2,9

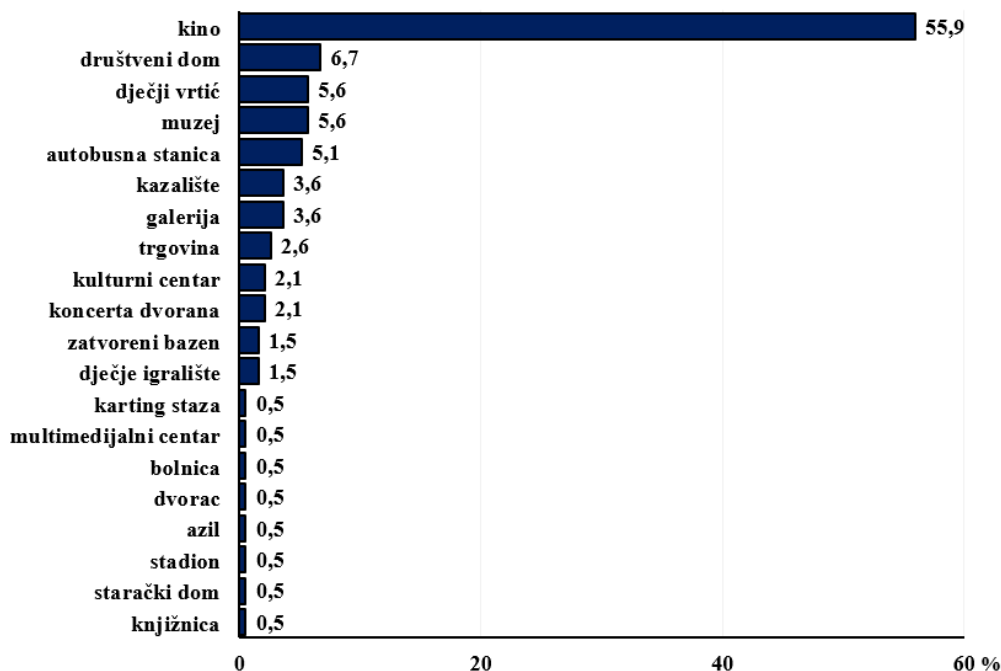

Učestalost pohađanja/sudjelovanja na kulturnim događanjima ispitana je učestalost posjeta kina/kazališne predstave, koncerta/festivala, muzeja/izložbe i nekog drugog događaja. Za sve četiri varijable prosječne vrijednosti su niske, no najčešće su otišli na koncert/festival (2,5), dok najrjeđe posjetili muzej/izložbu (1,9) (Tabl. 29).

Tablica 29. Učestalost sudjelovanja u kulturnim događanjima

	<i>Otišli u kino/ na kazališnu predstavu</i>		<i>Bili na koncertu</i>		<i>Posjetili muzej/galeriju</i>		<i>Sudjelovali u nekom drugom kulturnom događaju</i>	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Nikad	57	22,4	32	12,5	95	37,3	41	16,1
Rijetko	91	35,7	84	32,9	97	38	79	31
Ponekad	81	31,8	96	37,6	46	18	104	40,8
Često	23	9	39	15,3	13	5,1	23	9
Uvijek	3	1,2	4	1,6	4	1,6	8	3,1

Otvorenim tipom pitanja ispitano se mišljenje građana o tome koji kulturni objekt bi htjeli da se izgradi, a doprinio bi kulturnom životu naselja. Najveći broj ispitanika izrazio je želju za izgradnjom kina (Sl. 20). Najbliže kino u okolici je ono u sklopu trgovačkog centra Supernova u Slavonskom Brodu.

Slika 19. Koji biste kulturni objekt htjeli da se izgradi?

Sociodemografske razlike

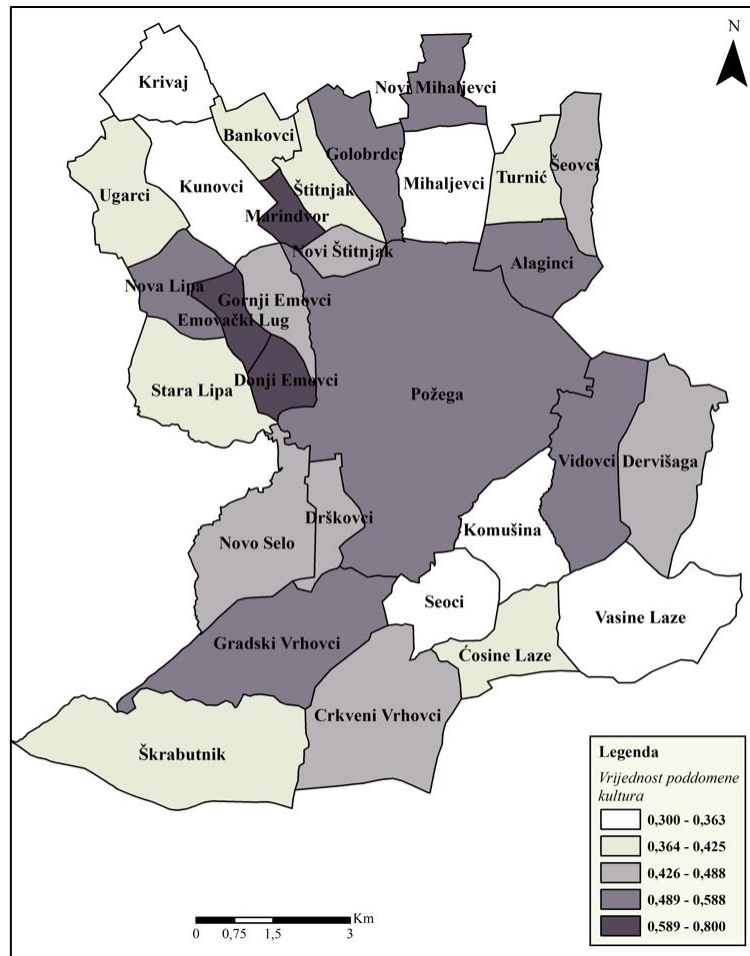
U sve tri varijable (učestalost održavanja kulturnih događaja, blizina kulturnih objekata i ponuda kulturnih aktivnosti) veći je udio nezadovoljnih među muškarcima nego ženama. S obzirom na dobni sastav ispitanika pokazalo se kako je najveći udio nezadovoljnih u sve tri varijable među onima starijim od 70 godina. Visoke vrijednosti postotka za tu skupinu dijelom su zbog neravnomjerne raspodjele ispitanika prema dobi (ukupno je devet ispitanika dobne skupine 70 i više godina). Nakon te dobne skupine, najveći udio nezadovoljnih učestalosti održavanja kulturnih događaja i ponudom istih je među ispitanicima dobi 18-29 godina. Ako se promatra nezadovoljstvo blizinom kulturnih objekata s obzirom na dobni sastav, najveći udio nezadovoljnih je među ispitanicima dobi 30-49 godina (25,4 %) (Tabl. 30).

Tablica 30. Sociodemografske razlike među ispitanicima koji su najnezadovoljniji varijablama poddomene kultura

		<i>Učestalost održavanja kulturnih događaja</i>		<i>Blizina kulturnih objekata</i>		<i>Ponuda kulturnih događaja</i>	
		N	%	N	%	N	%
Spol	M	25	35,7	17	24,3	21	30,0
	Ž	59	31,9	41	22,2	50	27,0
Dobne skupine	18-29	29	39,2	15	20,3	27	36,5
	30-49	41	33,6	31	25,4	31	25,4
	50-69	10	20,0	9	18,0	9	18,0
	70 i više	4	44,4	3	33,3	4	44,4

Razlike na razini naselja

Najveće nezadovoljstvo ponudom kulturnih događaja je u Krivaju dok su najzadovoljniji ispitanici iz Emovačkog Luga. Najveće nezadovoljstvo blizinom kulturnih objekata je u Škrabutniku (2,0) u kojemu je i najveće nezadovoljstvo učestalošću održavanja kulturnih događaja. Najveće zadovoljstvo poddomenom kultura je u Emovačkom Lugu (0,800) i Marindvoru (0,700), dok je najniže u Vasinim Lazama (0,300), Seocima (0,338) i Komušini (0,338) (Sl. 21). U Emovačkom Lugu je najveće zadovoljstvo sa tri od četiri varijable (ponuda kulturnih događaja, učestalost održavanja kulturnih događaja i blizina kulturnih objekata)

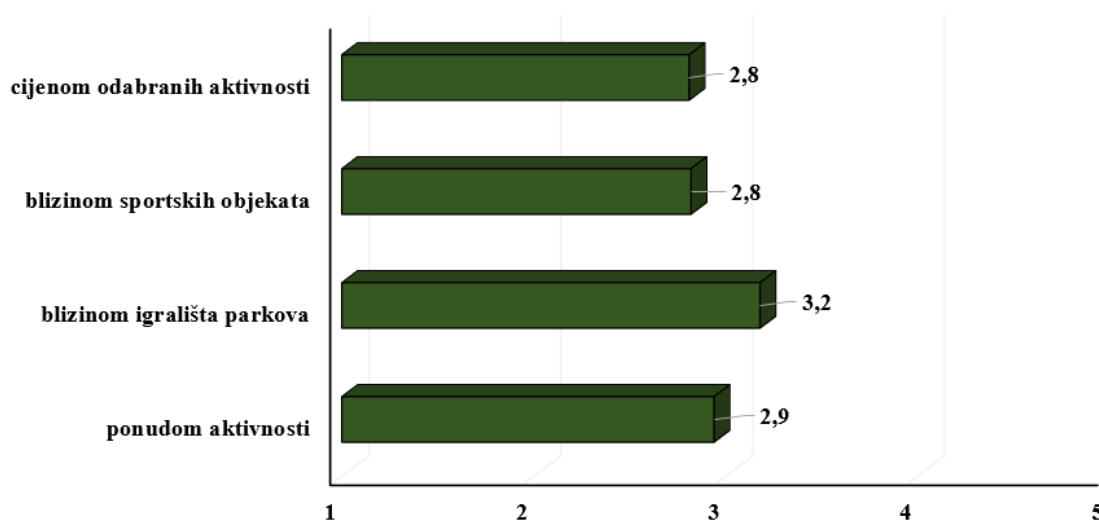
Slika 20. Razlike među naseljima u zadovoljstvu poddomenom kultura

4.4.5. Slobodno vrijeme/rekreacija

Slobodno vrijeme postaje sve važniji čimbenik subjektivne kvalitete života stanovnika. To je prepoznato i u novijim trendovima po pitanju radnog vremena gdje se teži smanjiti trajanje tjednog radnog vremena u korist povećanja udjela slobodnog vremena zaposlenika. Razlog takve promjene je činjenica kako 8-satno radno vrijeme ne podrazumijeva nužno veću produktivnost na poslu- tj. produktivnost na poslu ne ovisi o duljini radnog vremena. Štoviše, smatra se da smanjenje radnog vremena na korist povećanja udjela slobodnog vremena, dovodi do većeg zadovoljstva zaposlenika koje se očituje u većoj motiviranosti i produktivnosti na radnom mjestu. Važnost slobodnog vremena posebno je istaknuta među zaposlenima kojima malo vremena ostane za provođenje vremena s obitelji i dr. Rekreacija/slobodno vrijeme ispitano je putem devet varijabli kojima je ispitano/a:

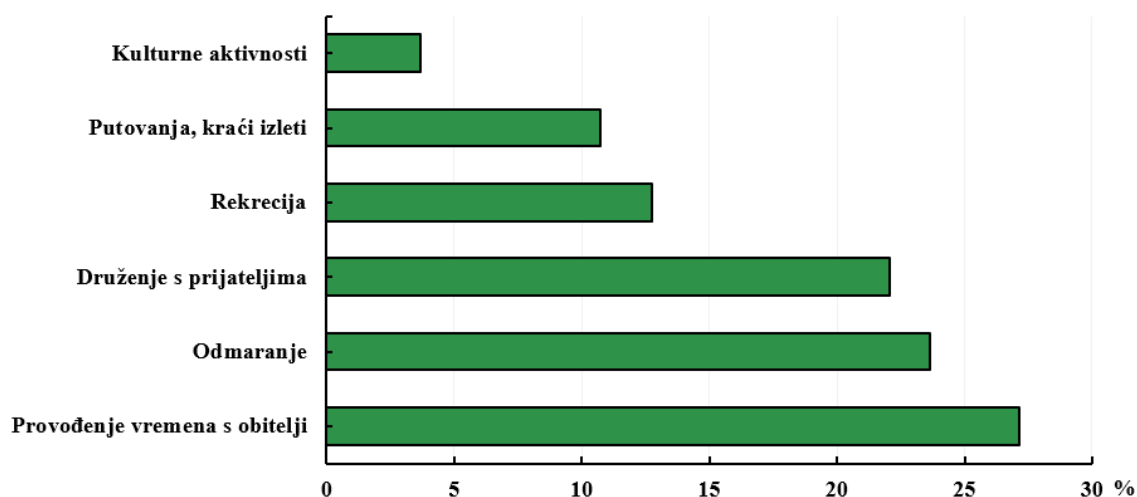
- način provođenja slobodnog vremena
- zadovoljstvo udjelom slobodnog vremena
- udaljenost do najbližeg igrališta
- udaljenost do parka
- udaljenost do najbližeg sportskog objekta
- zadovoljstvo dostupnošću igrališta
- zadovoljstvo dostupnošću sportskih objekata
- zadovoljstvo ponudom aktivnosti za provođenje slobodnog vremena
- zadovoljstvo cijenom aktivnosti

Prosječno zadovoljstvo za cijeli uzorak je najveće udjelom slobodnog vremena (3,6), a najniže blizinom/dostupnošću sportskih objekata i cijenom rekreativnih aktivnosti (2,8). Za cijeli uzorak je veće zadovoljstvo blizinom igrališta (3,2) od zadovoljstva blizinom sportskih objekata (2,8). To se može objasniti činjenicom da se gotovo svi sportski objekti (teretane, sportske dvorane, plesni studiji...) nalaze u naselju Požega (Sl. 22). Najmanja prosječna udaljenost za sva naselja je do igrališta (3,0) dok je najveća prosječna udaljenost do sportskih objekata (4,6).

Slika 21. Zadovoljstvo varijablama slobodnog vremena

Ispitanici najčešće provode slobodno vrijeme s obitelji (27,2 %), odmarajući (23,6 %) i druženjem s prijateljima (22,1 %), dok najrjeđe sudjelovanjem u kulturnim aktivnostima/posjećivanjem kulturnih događanja/objekata (3,7 %) (Sl. 23).

Slika 22. Najčešći način provođenja slobodnog vremena

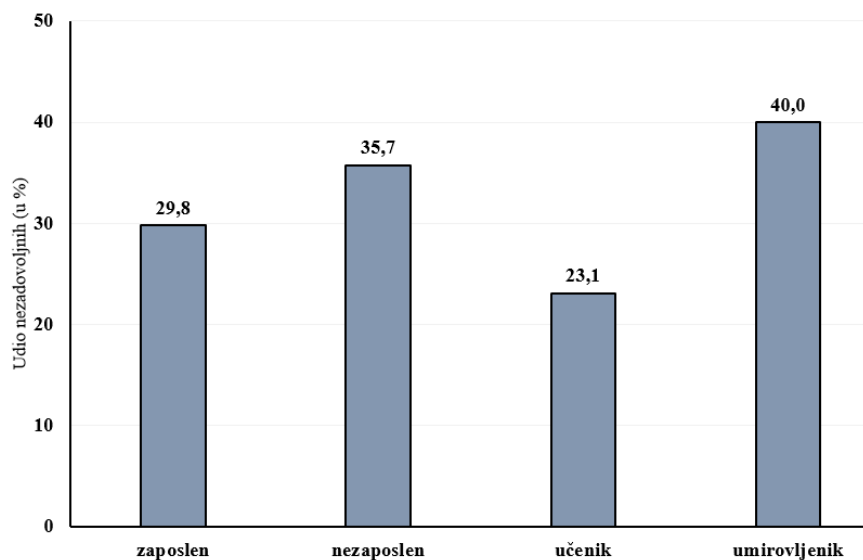
Sociodemografske razlike

Prema dobnoj strukturi najzadovoljniji *udjelom slobodnog vremena* su ispitanici stariji od 70 godina (4,3), dok su najmanje zadovoljni oni u dobnoj skupini 30-49 godina (3,4). S obzirom na ekonomsku među zaposlenim je veći udio nezadovoljnih i sve zaposlene žene su nezadovoljnije od zaposlenih muškaraca u svim dobnim skupinama s tim da je ta razlika u zadovoljstvu slobodnim vremenom kod zaposlenih muškaraca (12,5 %) i zaposlenih žena (17,3 %) najizraženija u dobnoj skupini 30-49 g. (Tabl. 31).

Tablica 31. Najveće nezadovoljstvo udjelom slobodnog vremena

		N	%	
Spol	M	7	10,0	
	Ž	26	14,1	
Dobne skupine	18-29	10	13,5	
	30-49	18	14,8	
	50-69	5	10,0	
	70 i više	0	0,0	
Radni status	umirovljenik	2	10,0	
	zaposlen	26	14,6	
	student/učenik	4	10,3	
	nezaposlen	1	7,1	
18-29	zaposleni	m	2	18,2
		ž	4	20,0
		svi	6	19,4
30-49	zaposleni	m	4	12,5
		ž	14	17,3
		svi	18	15,9
50-69	zaposleni	m	0	0,0
		ž	2	6,7
		svi	2	5,9

Najveće nezadovoljstvo *cijenom ponuđenih aktivnosti* je s obzirom na radni status koji pokazuje kako su najnezadovoljniji umirovljenici (40 % nezadovoljnih) i nezaposleni (35,7 % nezadovoljnih). Općenito te dvije kategorije ispitanika izrazili su visoko nezadovoljstvo visinom svojih prihoda i ukupnom financijskom situacijom (Sl. 23).

Slika 23. Udio nezadovoljnih cijenom aktivnosti s obzirom na ekonomski sastav ispitanika

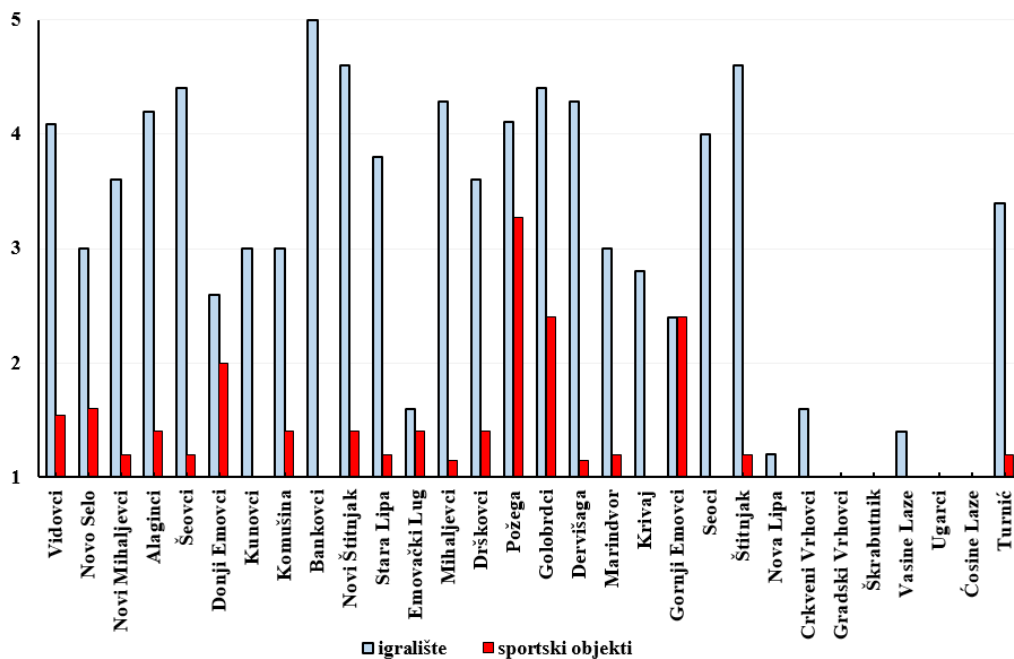
Po pitanju *zadovoljstva blizinom sportskih objekata* i *zadovoljstva ponudom aktivnosti za provođenje slobodnog vremena*, najveći udio nezadovoljnih u obje varijable je u dobnoj skupini 18-29 godina, nakon koje u skupini 30-49 godina. Veći udio nezadovoljnih objema varijablama među ispitanicima dobi 18-29 godina je kod žena nego kod muškaraca te dobi (Tabl. 32).

Tablica 32. Sociodemografske razlike između ispitanika koji su najnezadovoljniji varijablama poddomene slobodno vrijeme

			<i>Blizinom sportskih objekata</i>		<i>Ponudom aktivnosti za slobodno vrijeme</i>	
			N	%	N	%
Spol	M		16	22,9	18	25,7
	Ž		56	30,3	46	24,9
Dobne skupine	18-29		23	31,1	22	29,7
	30-49		34	27,9	30	24,6
	50-69		13	26,0	10	20,0
	70 i više		2	22,2	2	22,2
Dobne skupine	18-29	m	6	17,4	6	26,1
		ž	17	33,3	16	31,4
	30-49	m	6	17,6	9	26,5
		ž	28	31,8	21	23,9
	50-69	m	3	33,3	2	22,2
		ž	10	24,4	8	19,5
	70 i više	m	1	25,0	1	25,0
		ž	1	20,0	1	20,0

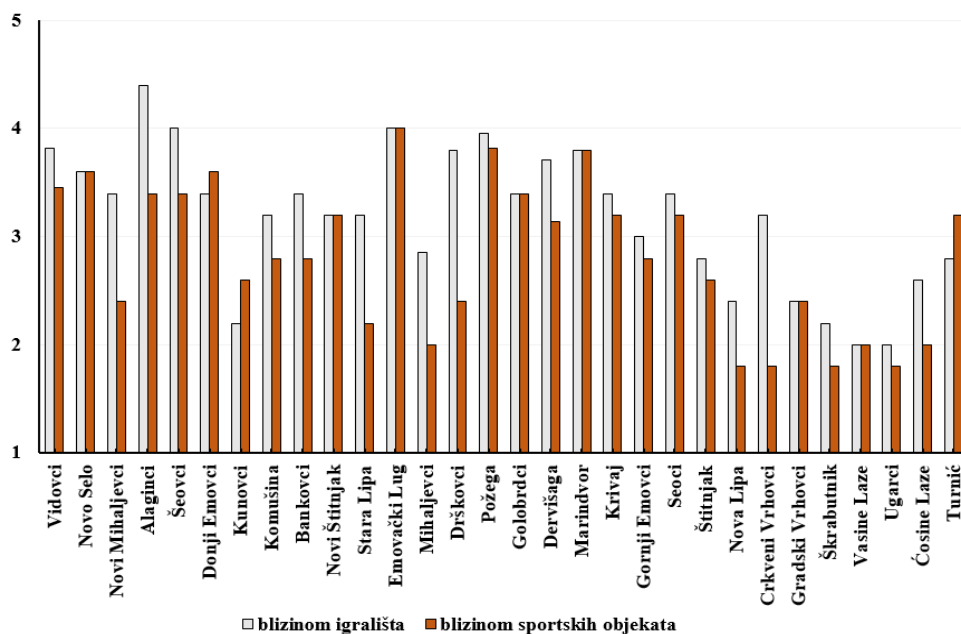
Razlike na razini naselja

Najbolja dostupnost sportskih objekata je u Požegi (2,7) gdje i najbolja dostupnost parkova, nasipa/šetnica (2,1) dok je najmanja prosječna udaljenost do igrališta u Bankovcima (1,0). U 11 naselja je udaljenost do najbližeg sportskog objekta više od 30 minuta hoda (Sl. 24).

Slika 24. Udaljenost do igrališta i sportskih objekata na razini naselja (u min hoda)

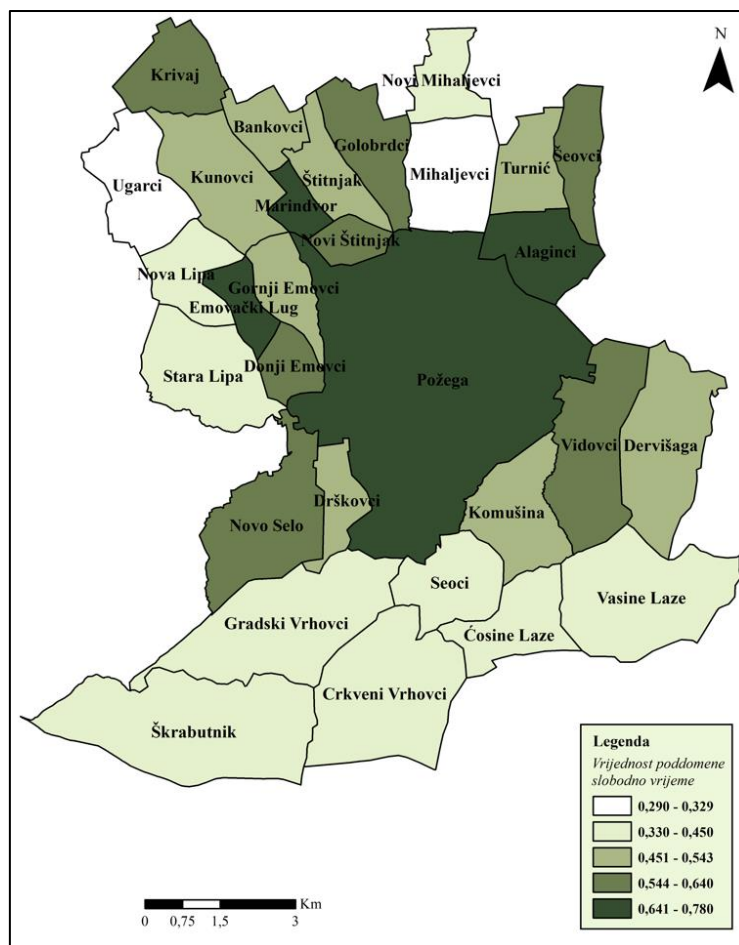
Naselja koja pokazuju najniže prosječno zadovoljstvo blazinom sportskih objekata su: Nova Lipa, Crkveni Vrhovci, Škrabutnik i Ugarci (1,8 za sva četiri naselja) (Sl. 26). U Emovačkom Lugu je najveće zadovoljstvo blazinom sportskih objekata. Najveće nezadovoljstvo blazinom igrališta je u Vasinim Lazama, Ugarcima, Kunovcima i Škrabutniku s time da jedino u Škrabutniku i Ugarcima je prosječna udaljenost do igrališta više od 30 minuta hoda.

Slika 25. Razlike među naseljima u zadovoljstvu dostupnošću igrališta i sportskih objekata

Najveće zadovoljstvo poddomenom slobodnog vremena je u Emovačkom Lugu (0,780) i Alagincima (0,700) dok je najniže u Ugarcima (0,290) i Mihaljevcima (0,329) (Sl. 26). U oba naselja vrijednosti svih pet pojedinačnih varijabli su manji od 0,5 s time da je u Mihaljevcima najveće nezadovoljstvo cijenom aktivnosti nakon koje blizinom sportskih objekata, dok je u Ugarcima puno veće nezadovoljstvo ponudom aktivnosti za slobodno vrijeme i blizinom igrališta i sportskih objekata. Razlog velikog nezadovoljstva dostupnošću objekata je u tome što su treće najudaljenije naselje od Požege u kojoj su smješteni svi važniji sportski objekti.

Slika 26. Razlike među naseljima u zadovoljstvu poddomenom slobodno vrijeme

Ukupno zadovoljstvo domenom socijalni okoliš izračunat je na način da su vrijednosti poddomena za svako naselje pomnoženi sa 0,2 i zbrojeni. Ponder 0,2 dobiven je formulom $1/5 = 0,2$. Drugim riječima, svim poddomena socijalnog okoliša pridana je jednaka težinska vrijednost. Od svih poddomena socijalnog okoliša, najveće zadovoljstvo je društvenim životom, a najniže zdravljem i kulturom (Tabl. 33). Nisko zadovoljstvo poddomenom zdravlja odnosi se najviše na nezadovoljstvo dostupnošću zdravstvenih objekata i vremenom čekanja na pregled. Unutar domene kultura, ispitanici su nezadovoljni učestalošću kulturnih događaja, blizinom kulturnih objekata i ponudom kulturnih događaja.

Tablica 33. Razlike među naseljima u zadovoljstvu poddomenama socijalnog okoliša

Naselje	Društveni život	Zdravlje	Obrazovanje	Kult.	Slobodno vrijeme	Socijalni okoliš
Vidovci	0,864	0,591	0,623	0,574	0,632	0,657
Novo Selo	0,800	0,617	0,621	0,488	0,640	0,633
Novi Mihaljevci	0,800	0,400	0,693	0,575	0,450	0,584
Alaginci	0,900	0,500	0,743	0,525	0,700	0,674

Šeovci	0,800	0,733	0,729	0,488	0,590	0,668
Donji Emovci	0,850	0,533	0,579	0,663	0,610	0,647
Kunovci	0,850	0,333	0,521	0,363	0,460	0,505
Komušina	0,600	0,283	0,471	0,338	0,490	0,436
Bankovci	0,700	0,450	0,450	0,413	0,470	0,497
Novi Štitnjak	0,650	0,500	0,571	0,488	0,570	0,556
Stara Lipa	0,750	0,517	0,557	0,425	0,440	0,538
Emovački Lug	0,900	0,683	0,779	0,800	0,780	0,788
Mihaljevci	0,679	0,500	0,551	0,339	0,329	0,479
Drškovci	0,750	0,450	0,443	0,488	0,500	0,526
Požega	0,748	0,588	0,611	0,526	0,663	0,627
Golobrdci	0,850	0,500	0,593	0,588	0,580	0,622
Dervišaga	0,750	0,607	0,561	0,473	0,543	0,587
Marindvor	0,750	0,667	0,621	0,700	0,690	0,686
Krivaj	0,750	0,400	0,443	0,363	0,620	0,515
Gornji Emovci	0,600	0,433	0,471	0,488	0,480	0,494
Seoci	0,650	0,367	0,507	0,338	0,440	0,460
Štitnjak	0,700	0,500	0,579	0,413	0,470	0,532
Nova Lipa	0,700	0,450	0,450	0,550	0,390	0,508
Crkveni Vrhovci	0,700	0,283	0,464	0,450	0,430	0,466
Gradski Vrhovci	0,750	0,283	0,600	0,538	0,400	0,514
Škrabutnik	0,500	0,367	0,464	0,388	0,380	0,420
Vasine Laze	0,850	0,267	0,507	0,300	0,410	0,467
Ugarcima	0,600	0,300	0,429	0,400	0,290	0,404
Ćosine Laze	0,750	0,400	0,464	0,425	0,440	0,496
Turnić	0,850	0,400	0,507	0,413	0,520	0,538
$\bar{x}$	0,746	0,463	0,533	0,477	0,514	0,551

Najviše zadovoljstvo socijalnim okolišem je u Emovačkom Lugu (0,788) i Marindvoru (0,686), dok je najniže u Ugarcima (0,413). U Ugarcima su vrijednosti svih poddomena socijalnog okoliša među nižima, dok u Emovačkom Lugu je najveće zadovoljstvo u svih pet poddomena među naseljima (Tabl. 33).

4.5. Prirodni okoliš

Zadovoljstvo prirodnim okolišem mjereno je putem 10 varijabli kojima je ispitano/a:

- učestalost suočavanja sa bukom (od prometa, susjeda, ugostiteljskih objekata....)
- učestalost suočavanja s neugodnim mirisima
- učestalost susretanja sa otpadom i smećem po ulici
- učestalost suočavanja s onečišćenim zrakom (od prometa, industrije)
- zadovoljstvo kvalitetom zraka
- zadovoljstvo kvalitetom vode za piće
- zadovoljstvo udjelom zelenih površina
- zadovoljstvo čistoćom naselja

- ukupno zadovoljstvo prirodnim okolišem

Za cijeli uzorak najčešći problem je suočavanje sa bukom (2,5) i neugodnim mirisom (2,5). Izvor neugodnih mirisa može biti loša kanalizacijske mreže, neodržavanje odvodnih kanala, divlja odlagališta otpada. Od ostalih varijabli, najniže zadovoljstvo ispitanici su izrazili čistoćom naselja (3,6), dok je zadovoljstvo ostalim elementima prirodnog okoliša (voda za piće, udio zelenih površina i kvaliteta zraka) jednako (3,8) (Tabl. 34). Ukupno zadovoljstvo prirodnim okolišem više je od zadovoljstva pojedinačnim varijablama (3,9).

Tablica 34. Zadovoljstvo ispitanika varijablama prirodnog okoliša

		N	%	$\bar{x}$
Kvaliteta zraka	U potpunosti nezadovoljan	2	0,8	
	Nezadovoljan	19	7,1	
	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	59	23,1	
	Zadovoljan	117	45,9	
	U potpunosti zadovoljan	58	22,7	3,8
Čistoća naselja	U potpunosti nezadovoljan	3	1,2	
	Nezadovoljan	33	12,9	
	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	66	25,9	
	Zadovoljan	112	43,9	
	U potpunosti zadovoljan	41	16,1	3,6
Voda za piće	U potpunosti nezadovoljan	4	1,6	
	Nezadovoljan	15	5,9	
	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	45	17,6	
	Zadovoljan	133	52,2	
	U potpunosti zadovoljan	58	22,7	3,8
Udio zelenih površina	U potpunosti nezadovoljan	7	2,7	
	Nezadovoljan	32	12,5	
	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	43	16,9	
	Zadovoljan	117	45,9	
	U potpunosti zadovoljan	56	22,0	3,8

Sociodemografske razlike

Iako je prosječna vrijednost za varijable kvaliteta zraka i zadovoljstvo udjelom zelenih površina jednaka, veći je udio nezadovoljnih udjelom zelenih površina (23,7 %) nego kvalitetom zraka (14,9 %). Najveće razlike u nezadovoljstvu *udjelom zelenih površina* su s obzirom na spol gdje je puno veći udio nezadovoljnih među ženama (19,5 %) nego među muškarcima (4,3 %). Žene su nezadovoljnije u svim dobnim skupinama no najnezadovoljnije su žene u skupini 18-29

godina (21,6 %). Među ispitanicima koji su zadovoljni udjelom zelenih površina najveći udio ih je u skupini starijih od 70 godina (77,8 %) i u skupini 50-69 (70 %). Po pitanju *zadovoljstva čistoćom naselja*, žene pokazuju veće nezadovoljstvo u svim dobnim skupinama osim u onoj 70 i više godina s tima da ih je najviše u dobnoj skupini 70+ i 30-49 godina (17,1 % nezadovoljnih) (Tabl. 35).

Tablica 35. Sociodemografske razlike među ispitanicima koji su najnezadovoljniji čistoćom naselja i udjelom zelenih površina

		<i>Čistoća naselja</i>		<i>Udio zelenih površina</i>	
		<i>N</i>	<i>%</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
18-29	m	1	4,4	0,0	0,0
	ž	7	13,7	11,0	21,6
	ukupno	8	10,8	11,0	14,9
30-49	m	3	8,8	3,0	8,8
	ž	15	17,1	17,0	19,3
	ukupno	18	14,8	20,0	16,4
50-69	m	1	11,1	0,0	0,0
	ž	5	12,2	8,0	19,5
	ukupno	6	12	8,0	16,0
70+	m	2	50	0,0	0,0
	ž	1	20	0,0	0,0
	ukupno	3	33,3	0,0	0,0

Na razini naselja

U naselju Komušina najčešće je suočavanje sa problemom smeća na ulici (3,8) i onečišćenog zraka (3,8) te je u istom naselju najniže zadovoljstvo kvalitetom zraka (3,2) i čistoćom naselja (2,8). Najveće nezadovoljstvo udjelom zelenih površina je u Krivaju (2,8). Najniža učestalost suočavanja sa sva četiri moguća izvora iritacije (smeće na ulici, buka, onečišćen zrak i neugodni miris) je u Gradskim Vrhovcima (Tabl. 36).

Tablica 36. Učestalost suočavanja sa mogućima izvorima iritacije u naseljima

<i>Naselje</i>	<i>Buka</i>	<i>Neugodni miris</i>	<i>Smeće na ulicama</i>	<i>Onečišćen zrak od prometa</i>
Vidovci	2,2	1,7	1,5	1,7
Novo Selo	2,4	2,8	2,8	1,4
Novi Mihaljevci	3,8	3,0	2,6	2,6
Alaginci	3,0	2,6	2,4	2,8
Šeovci	2,8	3,0	2,8	3,2
Donji Emovci	3,2	2,0	1,8	2,0
Kunovci	2,8	2,8	3,0	2,4
Komušina	3,2	3,8	3,8	3,8

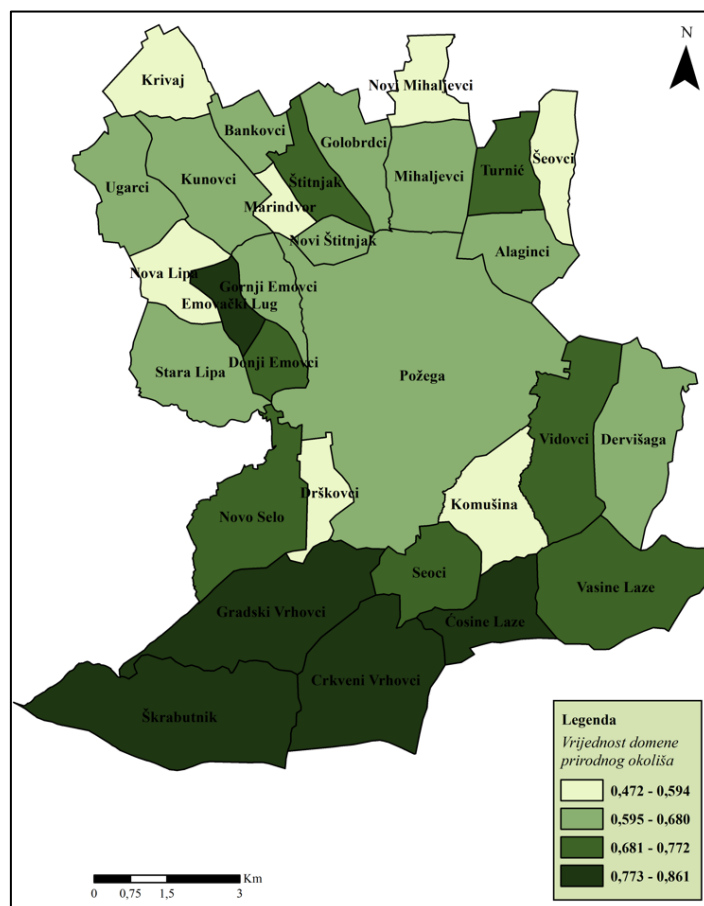
Bankovci	2,8	3,2	2,6	2,2
Novi Štitnjak	3,0	2,8	2,4	2,2
Stara Lipa	2,0	2,8	2,2	2,2
Emovački Lug	2,0	1,8	2,4	1,6
Mihaljevci	2,3	2,3	2,1	2,1
Drškovci	3,0	3,0	2,6	3,0
Požega	2,5	2,3	2,2	2,3
Golobrdci	2,4	2,8	2,6	2,8
Dervišaga	2,6	2,4	2,3	2,0
Marindvor	3,0	3,0	2,8	3,2
Krivaj	3,0	2,4	2,0	2,6
Gornji Emovci	2,6	2,6	2,2	2,6
Seoci	2,2	2,2	1,8	1,8
Štitnjak	2,6	2,2	2,2	1,8
Nova Lipa	3,4	2,4	1,8	3,4
Crkveni Vrhovci	1,6	1,6	1,8	1,6
Gradski Vrhovci	1,6	1,6	1,4	1,4
Škrabutnik	1,6	2,4	1,8	1,6
Vasine Laze	1,6	2,4	1,8	1,4
Ugarci	2,6	3,0	2,6	2,4
Ćosine Laze	1,6	2,4	2,0	1,6
Turnić	2,0	2,2	1,6	2,6

Najniže vrijednost domene prirodnog okoliša je u naselju Komušina (0,472), dok je najviša u Emovačkom Lugu (0,861) (Sl. 37). U Komušini je najniže prosječno zadovoljstvo sa pet od ukupno devet varijabli prirodnog okoliša (najniže zadovoljstvo kvalitetom zraka i čistoćom naselja, najčešće suočavanje sa problemom smeća na ulici, neugodnog mirisa i onečišćenog zraka). U Emovačkom Lugu je najveće zadovoljstvo u četiri od devet varijabli (kvaliteta zraka, vode za piće, udjela zelenih površina i zadovoljstvo čistoćom naselja) (Tabl. 37).

Tablica 37. Razlike među naseljima u zadovoljstvu varijablama prirodnog okoliša

	<i>Kvaliteta zraka</i>	<i>Kvaliteta vode za piće</i>	<i>Udio zelenih površina</i>	<i>Čistoća naselja</i>	<i>Ukupno zadovoljstvo prirodnim okolišem</i>
Vidovci	4,0	3,8	4,0	3,8	4,1
Novo Selo	4,4	4,6	4,4	4,2	4,4
Novi Mihaljevci	3,2	3,6	3,0	3,2	3,6
Alaginci	3,6	3,8	4,2	4,0	3,8
Šeovci	3,2	3,8	3,8	3,6	3,6
Donji Emovci	4,0	3,8	4,0	4,0	4,8
Kunovci	3,8	4,0	3,6	3,2	4,4
Komušina	3,2	3,4	3,6	2,8	3,6
Bankovci	4,0	4,0	4,0	3,2	3,6

Novi Štitnjak	3,8	3,8	4,0	3,8	3,6
Stara Lipa	3,4	3,6	3,2	3,2	3,4
Emovački Lug	5,0	5,0	4,4	4,8	4,6
Mihaljevci	3,7	4,3	3,7	3,4	3,0
Drškovci	3,2	4,4	3,0	3,0	2,8
Požega	3,9	3,9	3,6	3,6	3,8
Golobrdci	3,2	3,4	3,6	3,6	3,6
Dervišaga	3,9	4,0	3,7	3,3	3,7
Marindvor	3,4	3,6	3,4	3,4	3,8
Krivaj	3,2	3,0	2,8	3,0	4,0
Gornji Emovci	3,6	3,4	3,6	3,6	3,8
Seoci	3,8	4,0	3,8	3,6	3,6
Štitnjak	3,6	3,8	3,8	4,0	4,0
Nova Lipa	3,6	3,0	3,6	3,2	4,0
Crkveni Vrhovci	4,0	3,8	4,2	4,4	4,4
Gradski Vrhovci	4,4	4,0	4,4	4,0	4,4
Škrabutnik	4,2	4,0	4,4	4,2	4,6
Vasine Laze	4,2	4,2	4,2	3,6	3,8
Ugarci	3,6	4,4	4,2	3,2	3,4
Ćosine Laze	4,2	4,6	3,8	4,0	4,4
Turnić	4,2	4,2	4,0	3,4	4,4

Slika 27. Razlike među naseljima u zadovoljstvu prirodnim okolišem

4.6. Izgrađeni okoliš

Domena izgrađenog okoliša je mjerena putem 12 varijabli grupiranih u dvije skupine: zadovoljstvo prometnom infrastrukturom i zadovoljstvo ostalim elementima izgrađenog okoliša.

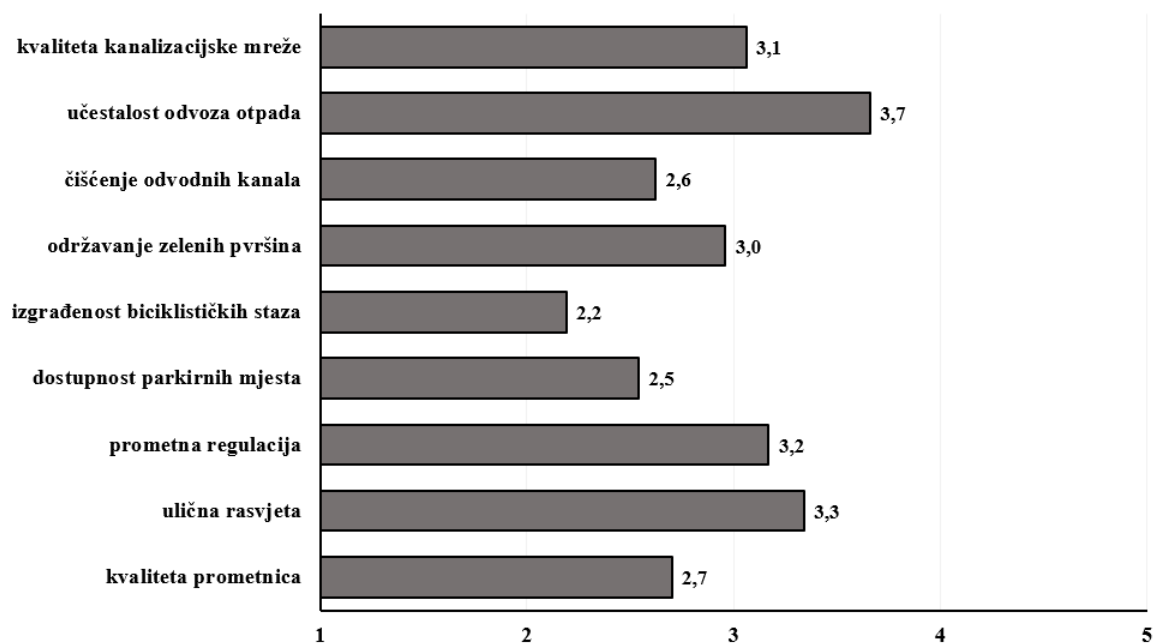
Varijable koje ispituju zadovoljstvo prometnom infrastrukturom su:

- najčešći tip prijevoza
- učestalost korištenja javnog prijevoza
- zadovoljstvo kvalitetom prometnica
- zadovoljstvo uličnom rasvjetom
- zadovoljstvo dostupnošću parkirnih mjesta
- zadovoljstvo regulacijom prometa
- zadovoljstvo izgrađenošću biciklističkih staza

Ostalim varijablama izgrađenog okoliša mjerilo se zadovoljstvo:

- održavanjem zelenih površina
- održavanjem/čišćenjem odvodnih kanala
- učestalošću odvoza otpada
- kvalitetom kanalizacijske infrastrukture
- ukupno zadovoljstvo izgrađenim okolišem

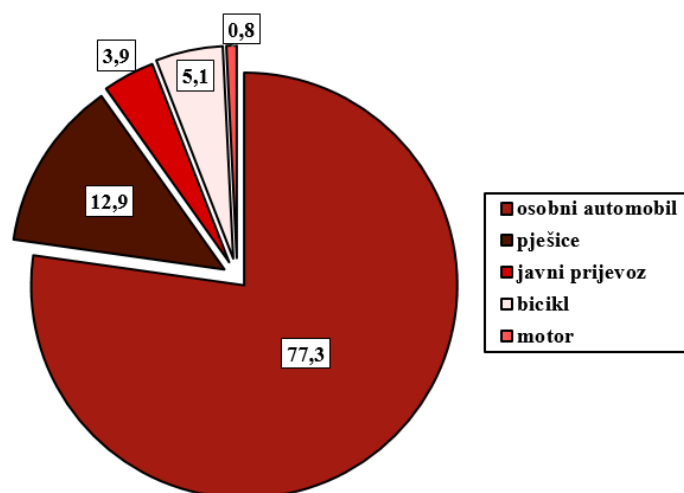
Glede prometne infrastrukture najniže je prosječno zadovoljstvo izgrađenošću biciklističkih staza (2,2) nakon čega dostupnošću parkirnih mjesta (2,5), dok je najveće zadovoljstvo uličnom rasvjetom (3,3). Od zadovoljstva ostalom infrastrukturom najniže prosječno zadovoljstvo je održavanjem/čišćenjem odvodnih kanala (2,6) koje je niže od zadovoljstva kanalizacijskom mrežom (3,1). Najveće zadovoljstvo je učestalošću odvoza otpada (3,7) (Sl. 28). Za cijeli uzorak niže je prosječno zadovoljstvo prometnom infrastrukturom (2,8) od zadovoljstva ostalim elementima izgrađenog okoliša (3,1).

Slika 28. Prosječno zadovoljstvo varijablama izgrađenog okoliša

Održavanje odvodnih kanala izdvojeno je kao zasebna varijabla budući da njihovo neodržavanje dovodi do izlivanja vode u slučajevima intenzivnih oborina. U dosta naselja dvorišta kuća odvojeni su od glavne ceste kanalima. Komunalni otpad odvozi se jednom tjedno, a odvoz plastike i papira jednom mjesečno. Javna parkirališta u naselju Požega podijeljena su u 2 zone (1. zona Trg sv. Trojstva, 2. zona: ostale ulice užeg centra grada). Broj slobodnih parkirnih mjesta u prvoj zoni iznosi 173 dok u drugoj zoni, koja pokriva 22 ulice, 861 parkirno mjesto. To ukupno čini 1034 slobodna mjesta (URL 7). Javni autobusni prijevoz organiziran je u sedam linija koje povezuju sva okolna naselja s naseljem Požega (URL 8). Najveći udio ispitanika pretežno koristi osobni automobil kao glavni oblik prijevoza (77,3 %), sljedeći najčešći tip prijevoza je pješčenje (12,9 %) (Sl. 29). Na razini naselja, udaljavanjem od centra grada, sve veći je udio onih koji koriste automobil. Tako u gotovo pola naselja (15 naselja) svi ispitanici koriste osobni automobil kao dominantni oblik prijevoza.

Slika 29. Najčešći način prijevoza

Najveći udio pješaka je u Požegi (26 % ispitanika). Naselja u kojima najmanji udio ispitanika putuje automobilom su Gornji Emovci i Novi Štitnjak (dva od pet ispitanika; 40 %) te Požega (63 %). U Požegi je i najveći udio drugih oblika prijevoza (bicikl, motor). Učestalost korištenja javnog prijevoza za cijeli uzorak je niska (*rijetko* je najčešći odgovor). Najveća učestalost uporabe javnog prijevoza je u Gornjim Emovcima (3,6), Novoj Lipi (3,2), Emovačkom Lugu (3) i Krivaju (3). U naseljima Alaginci i Štitnjak (1,2) te Požega, Donji Emovci, Ugarc i Čosine Laze (1,4) ispitanici najrjeđe koriste javni prijevoz.

Sociodemografske razlike:

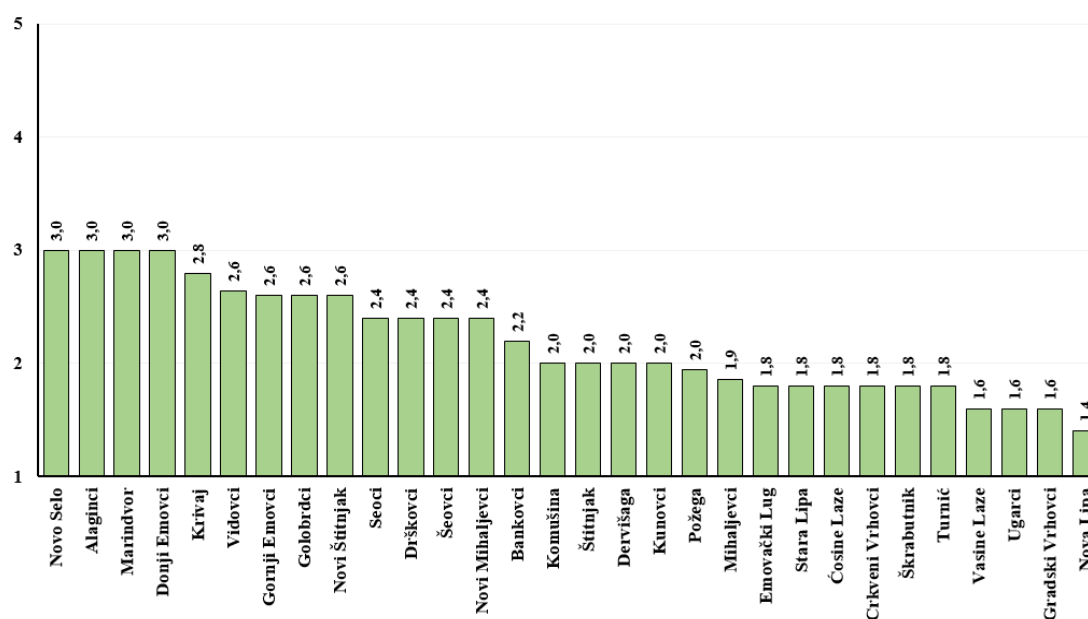
Na pitanje *Koliko ste zadovoljni izgrađenošću biciklističkih staza*, muškarci općenito pokazuju veće nezadovoljstvo od žena i u svim dobnim skupinama je veći udio nezadovoljnih muškaraca od nezadovoljnih žena s tim da je ta razlika najizraženija u dobnj skupini 50-69 godina gdje je udio nezadovoljnih muškaraca 88,9 % nasuprot 68,3 % nezadovoljnih žena iste dobne skupine. Po pitanju izgrađenosti biciklističkih staza veće nezadovoljstvo izrazili su muškarci od žena (72,9 % nezadovoljnih muškaraca nasuprot 67,6 % nezadovoljnih žena) s time da su muškarci u svim dobnim skupinama nezadovoljniji od žena osim u skupini 18-29 godina gdje je omjer nezadovoljnih po spolu podjednak (56,5 % muškaraca, 56,8 % žena) (Tabl. 38). Po pitanju nezadovoljstva *održavanjem odvodnih kanala* ne postoje istaknutije razlike s obzirom na sociodemografska obilježja ispitanika budući da je nezadovoljstvo istim prvenstveno uvjetovano naseljem u kojem žive (mjestom stanovanja).

Tablica 38. Najveće nezadovoljstvo varijablama izgrađenog okoliša

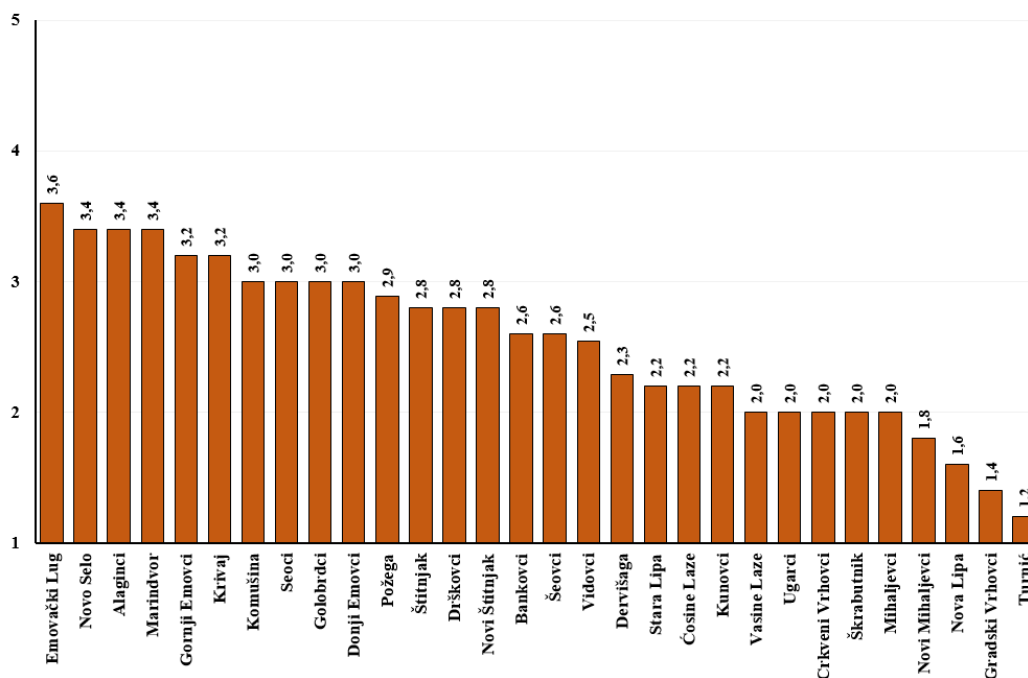
		<i>Izgrađenost biciklističkih staza</i>		<i>Dostupnost parkirnih mjesta</i>	
		N	%	N	%
18-29	M	13	56,8	10	43,5
	Ž	29	56,9	25	49,0
	Ukupno	42	56,8	35	47,3
30-49	M	26	76,5	13	38,2
	Ž	65	73,9	50	56,8
	Ukupno	91	74,6	63	51,6
50-69	M	8	88,9	7	77,8
	Ž	28	68,3	20	48,8
	Ukupno	36	72,0	27	54,0
70 i više	M	4	100,0	1	25,0
	Ž	3	60,0	3	60,0
	Ukupno	7	77,8	4	33,3

Razlike na razini naselja

Po pitanju zadovoljstva *izgrađenošću biciklističkih staza*, s obzirom na naselja prosječne vrijednosti variraju od 1,4 do 3,0. s time da u 26 od 30 naselja je vrijednost te varijable manja od 3,0. Na temelju toga može se zaključiti kako u nijednom naselju ispitanici nisu zadovoljni izgrađenošću biciklističkih staza (Sl. 30). Najveće zadovoljstvo *dostupnošću parkirnih mjesta* je u Emovačkom Lugu (3,6) dok je najniže u Turniću (1,2), s time da u 20 naselja je srednja vrijednost te varijable manja od 3,0. Drugim riječima, u 2/3 naselja izraženo je nezadovoljstvo dostupnošću parkirnih mjesta (Sl. 31)

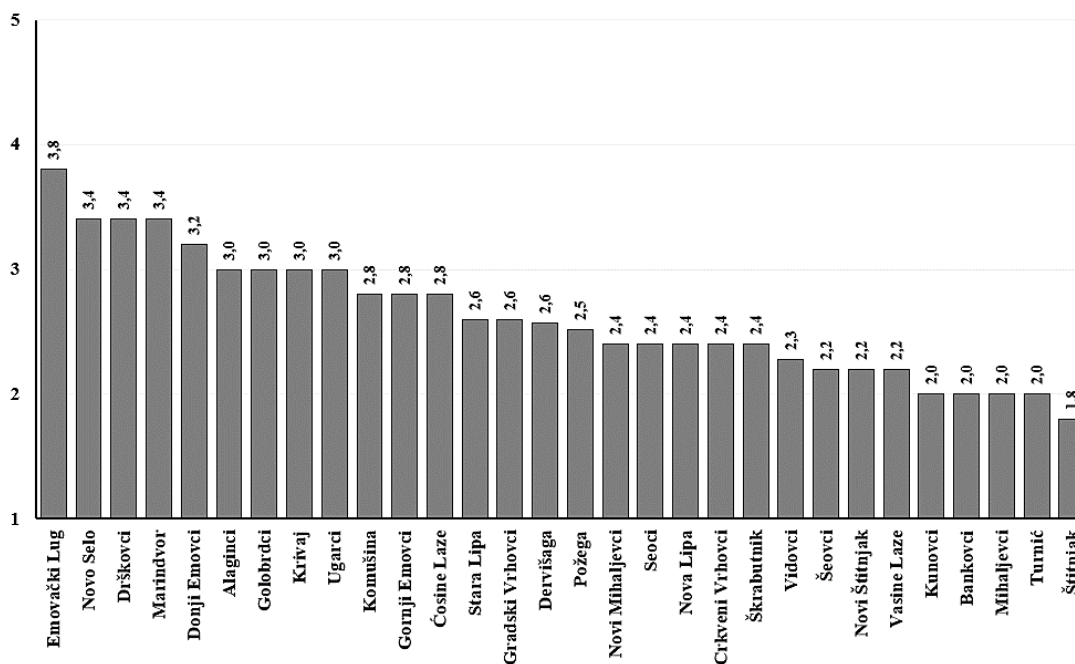

Slika 30. Razlike među naseljima u zadovoljstvu izgrađenošću biciklističkih staza

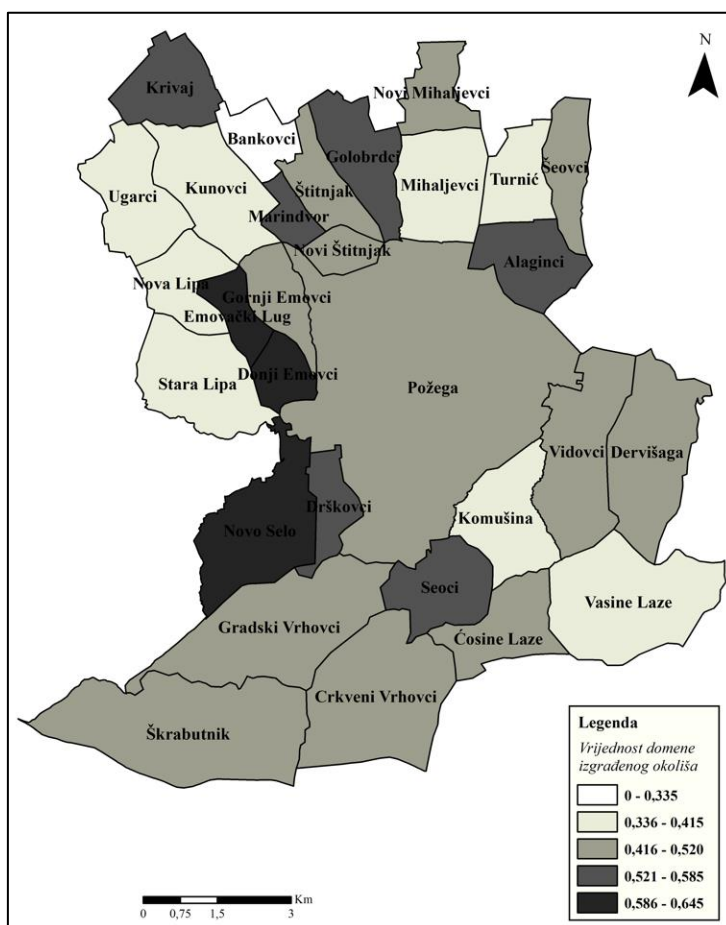
Slika 31. Razlike među naseljima u zadovoljstvu dostupnošću parkirnih mjesta

Najveće nezadovoljstvo održavanjem odvodnih kanala je u Štitnjaku (1,8), s time da u 21 od 30 naselja prosječno zadovoljstvo održavanjem odvodnih kanala je manje od 3. Takvi rezultati upućuju kako je u više od pola naselja izraženo nezadovoljstvo održavanjem odvodnih kanala (Sl. 32).

Slika 32. Razlike među naseljima u zadovoljstvu održavanjem odvodnih kanala

Najveće zadovoljstvo domenom izgrađenim okolišem je u Emovačkom Lugu (0,645) i Novom Selu (0,645), dok je najmanje u Bankovcima (0,335) (Sl. 33). U Emovačkom Lugu najveće zadovoljstvo izraženo je u pet od 11 varijabli (kvaliteta ulične rasvjete, dostupnost parkirnih mjesta, održavanje zelenih površina, učestalost odvoza otpada te ukupno zadovoljstvo kvalitetom izgrađenog okoliša). U Novom Selu je najveće zadovoljstvo u tri od 11 varijabli (kvaliteta prometnica, ulična rasvjeta i učestalost održavanja zelenih površina). U Bankovcima su vrijednosti svih 10 pojedinačnih varijabli manje od 0,5.

Slika 33. Razlike među naseljima u zadovoljstvu izgrađenim okolišem

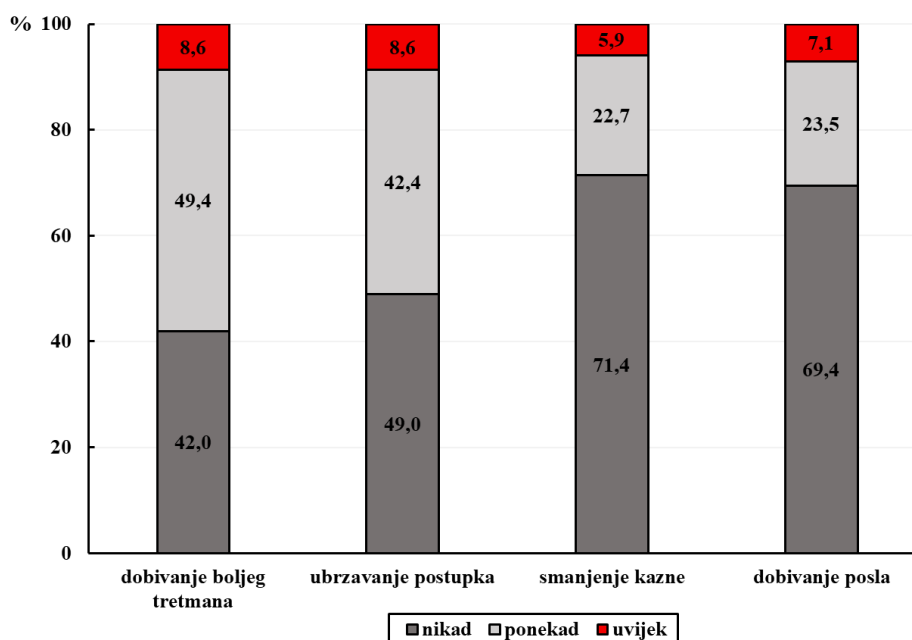
4.7. Politički okoliš

Politički okoliš ispitan je putem 15 varijabli kojima je ispitano:

- izlaznost na posljednjim izborima
- članstvo u političkoj stranci
- zanimanje za politiku
- učestalost korištenja poznanstava za osobne svrhe

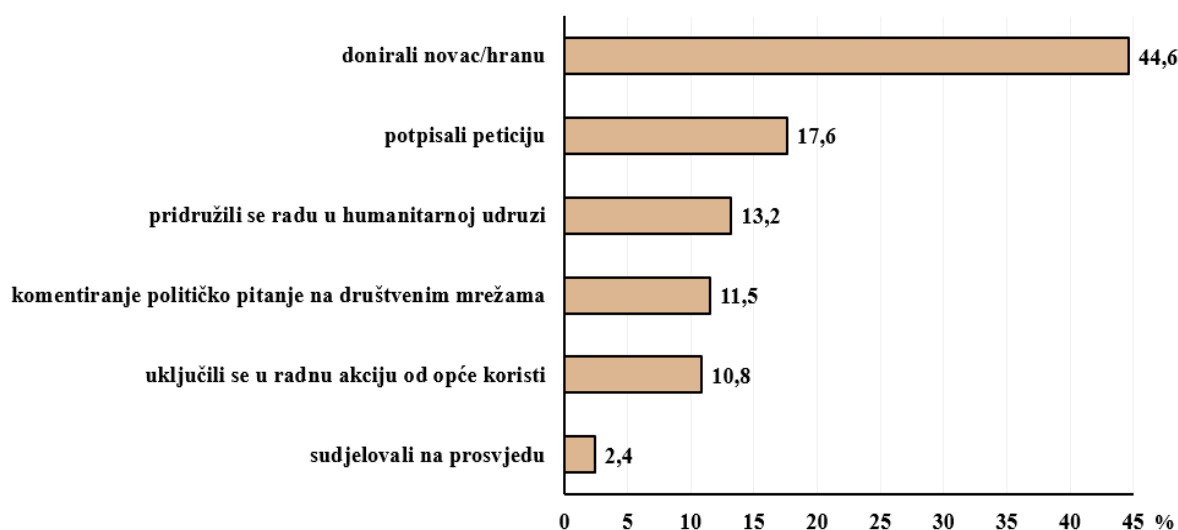
- zadovoljstvo dostupnošću informacija o djelovanju lokalne uprave
- zadovoljstvo efikasnošću rješavanja problema od interesa građana
- stav o informiranosti lokalne uprave o problemima s kojima se građani suočavaju
- percepcija utjecaja javnosti na donošenje odluka
- percepcija raširenosti korupcije

Prosječno *zanimanje za politiku* je nisko za cijeli uzorak (2,4). Više od polovice ispitanika (57,8 % ispitanika) ne pokazuje interes za politiku, s tim da je među njima najveći udio onih koje u potpunosti ne zanima politika (41,2 %). Izlaznost na posljednjim izborima među ispitanicima je bila visoka (70,6 %). Od svih ispitanika udio onih koji su pripadnici neke političke stranke iznosi 16,1 %. Korištenjem poznanstava ispitana je učestalost korištenja poznanstava u svrhu dobivanja boljeg tretmana, ubrzanja postupka, smanjenja kazne i dobivanja posla. Najveći udio ispitanika nikad nije koristio veze za dobivanje posla (69,4 %) i smanjenje kazne (71,4 %). Od te 4 varijable najčešće korištenje poznanstava je u svrhu dobivanja boljeg tretmana (58 %), nakon čega u svrhu ubrzanja postupka (51 %) gdje u oba slučaja malo više od polovice ispitanika je barem nekad iskoristilo osobna poznanstva za ostvarivanje svojih ciljeva (Sl. 34).

Slika 34. Učestalost korištenja poznanstava za postizanje osobnih ciljeva

Aktivnim građanstvom ispitala se građanska aktivnost tijekom proteklih godinu dana (sudjelovanje na prosvjedu, potpisivanje peticije, uključivanje u rad humanitarne udruge, sudjelovanje u radnoj akciji od opće koristi, doniranje novca/hrane te komentiranje društvenog/političkog pitanja na društvenim mrežama/online). Ispitanici su mogli dati više odgovora na ovo pitanje. Od ukupnog broja ispitanika 88 ispitanika (34,5 %) nije sudjelovalo u ijednoj aktivnosti. Po pitanju tipa aktivnosti, najčešća je bila donacija hrane/novca (44,6 %), nakon čega potpisivanje peticije (17,6 %), dok je najrjeđa aktivnost bila sudjelovanje na prosvjedu (2,4 %) (Sl. 35). Najčešće aktivnosti su bile donacija novca/hrane, potpisivanje peticije – tj. one aktivnosti koje uzimaju najmanje vremena osobama i traže minimum osobnog zalaganja.

Slika 35. Najčešći oblik građanske aktivnosti

Najveće nezadovoljstvo ispitanici su iskazali zastupljenošću korupcije – 64,3 % ih smatra kako je korupcija veliki problem, dok je najveće zadovoljstvo dostupnošću javnih informaciju o djelovanju gradske uprave (0,462). Više od polovice ispitanika smatra kako su osobe na vlasti nestručne za obavljanje poslova u njihovoj nadležnosti (53,3 %), dok 55,7 % ih je nezadovoljno brzinom rješavanja problema od javnog interesa građana. 1/5 ispitanika smatra kako je osobama na vlasti dobrobit grada i građana ispred vlastitih interesa. 55,7 % ispitanika smatra da građani/javnost nema velikog utjecaja u donošenju odluka o upravljanju gradom koje se i njih kao građana tiču (Tabl. 40).

Tablica 39. Zadovoljstvo građana lokalnom vlasti

		N	%	Vrijednost
Vlast je upoznata s problemima građana	U potpunosti se ne slažem	46	18,0	
	Ne slažem se	73	28,6	
	Niti se slažem niti se ne slažem	66	25,9	
	Slažem se	54	21,2	
	U potpunosti se slažem	16	6,3	0,423
Informacije o djelovanju Gradske uprave su jasno dostupne javnosti	U potpunosti se ne slažem	26	10,2	
	Ne slažem se	65	25,5	
	Niti se slažem niti se ne slažem	95	37,3	
	Slažem se	60	23,5	
	U potpunosti se slažem	9	3,5	0,462
Osobe na vlasti su stručne za poslove u njihovoj nadležnosti	U potpunosti se ne slažem	61	23,9	
	Ne slažem se	75	29,4	
	Niti se slažem niti se ne slažem	79	31,0	
	Slažem se	32	12,5	
	U potpunosti se slažem	8	3,1	0,354
Gradska uprava brzo i efikasno rješava probleme od javnog interesa građana	U potpunosti se ne slažem	64	25,1	
	Ne slažem se	78	30,6	
	Niti se slažem niti se ne slažem	72	28,2	
	Slažem se	32	12,5	
	U potpunosti se slažem	9	3,5	0,347
Gradani nemaju velikog utjecaja u donošenju odluka o upravljanju Gradom	U potpunosti se ne slažem	24	9,4	
	Ne slažem se	24	9,4	
	Niti se slažem niti se ne slažem	65	25,5	
	Slažem se	87	34,1	
	U potpunosti se slažem	55	21,6	0,378
Osobama na vlasti važnija je dobrobit grada i građana od vlastitih interesa	U potpunosti se ne slažem	66	25,9	
	Ne slažem se	70	27,5	
	Niti se slažem niti se ne slažem	66	25,9	
	Slažem se	38	14,9	
	U potpunosti se slažem	15	6,9	0,369
Korupcija je veliki problem u gradu	U potpunosti se ne slažem	18	7,1	
	Ne slažem se	17	6,7	
	Niti se slažem niti se ne slažem	56	22,0	
	Slažem se	62	24,3	
	U potpunosti se slažem	102	40,0	0,290

Sociodemografske razlike

S obzirom na dobni sastav stanovništva, najniža izlaznost na izbore je u dobnoj skupini 70 i više godina (33,3 %), dok je najviša u dobnoj skupini 50-69 godina (86 %). Ne postoje rodne razlike među ispitanicima koji su se odazvali na izborima (omjer muškaraca i žena je jednak), no po pitanju pripadanja stranci veći udio je muškaraca (24,3 %) nego žena (13 %). Po dobnoj strukturi najveći udio ispitanika koji su u stranci je u dobnoj skupini 30-49 (21,3 %) (Tabl. 41).

Tablica 40. Udio ispitanika koji su izašli na izbore i dio su političke stranke

		<i>Član stranke</i>		<i>Izašao na izbore</i>		
		N	%	N	%	
Spol	M	17	24,3	48	68,6	
	Ž	24	13,0	129	69,7	
Dobne skupine	18-29	8	10,8	39	52,7	
	30-49	26	21,3	53	43,4	
	50-69	7	14,0	43	86,0	
	70 i više	0	0,0	3	33,3	
Dobne skupine	18-29	m	7	30,4	12	52,2
		ž	1	2,0	27	52,9
	30-49	m	9	26,5	26	76,5
		ž	17	19,3	66	75,0
	50-69	m	1	11,1	9	100,0
		ž	6	14,6	34	82,9
	70 i više	m	0	0,0	1	25,0
		ž	0	0,0	2	40,0

Na pitanje *koliko često ste koristili poznanstva za dobivanje posla* postoje jasne razlike s obzirom na spol i dob. Među ispitanicima koji su nekad ili uvijek koristili poznanstva za dobivanje posla najveće razlike su s obzirom na dob ispitanika, gdje je najveća učestalost bila u dobnoj skupini 18-29 godina (41,9 %). Najizraženije razlike s obzirom na spol ispitanika su kod varijable *korištenje poznanstava za smanjenje kazne* gdje u svakoj dobnoj skupini je puno veći udio muškaraca. Najčešće kazne koje se smanjuju putem poznanstava su one povezane sa prometnim prekršajima, prebrzom vožnjom itd. (Tabl. 42)

Tablica 41. Udio ispitanika koji su nekad ili uvijek koristili poznanstva za ostvarivanje svojih ciljeva

		<i>Dobivanje posla</i>		<i>Ubrzanje postupka</i>		<i>Smanjenje kazne</i>		<i>Dobivanje boljeg tretmana</i>	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Spol	M	23	32,9	37	52,9	27	38,6	42	60,0
	Ž	58	31,4	104	56,2	45	24,3	106	57,2
Dobne skupine	18-29	31	41,9	38	51,4	22	29,7	41	55,4
	30-49	36	29,5	62	50,8	36	29,5	70	57,4
	50-69	10	20,0	28	56,0	14	28,0	33	66,0
	70 i više	1	11,1	3	33,3	0	0,0	4	44,4
18-29	m	11	47,8	12	52,2	11	47,8	12	52,2
	ž	20	39,2	26	51,0	11	21,6	29	56,9
30-49	m	8	23,5	18	52,9	12	35,3	22	64,7
	ž	28	31,8	54	61,4	24	27,3	48	54,5
50-69	m	3	33,3	6	66,7	4	44,4	6	66,7
	ž	7	17,1	22	53,7	10	24,4	27	65,9
70 i više	m	1	25,0	1	25,0	0	0,0	2	50,0
	ž	0	0,0	2	40,0	0	0,0	2	40,0

Na pitanje *Koliko Vas zanima politika?* veći udio žena odgovorio je negativno (63,2 %). Po pitanju dobne strukture, najmanje zanimanje izrazili su oni u skupini 30-49 godina (62,3 % ih odgovorilo da ih ne zanima). U svim dobnim skupinama žene pokazuju manji interes za politiku od muškaraca (Tabl. 43).

Tablica 42. Sociodemografske razlike među ispitanicima koji pokazuju najmanje zanimanje za politiku

		N	%
Spol	m	30	42,9
	ž	117	63,2
Dobne skupine	18-29	42	56,8
	30-49	76	62,3
	50-69	26	52,0
	70 i više	3	33,3
18-29	m	8	34,8
	ž	34	66,7
30-49	m	19	55,9
	ž	57	64,8
50-69	m	2	22,2
	ž	24	58,5
70 i više	m	1	25,0
	ž	2	40,0

Glede zastupljenosti korupcije u gradu i u kolikoj je mjeri ona problem, najveći udio ispitanika koji je prepoznao to kao problem je u dobnim skupinama 70+ (88,9 % tj. 8/9 ispitanika) i u skupini 50-69 (64 %). Muškarci ukupno (68,6%) pokazuju veće nezadovoljstvo korupcijom od žena (62,7) te u svim dobnim skupinama osim u onoj 30-49 g.

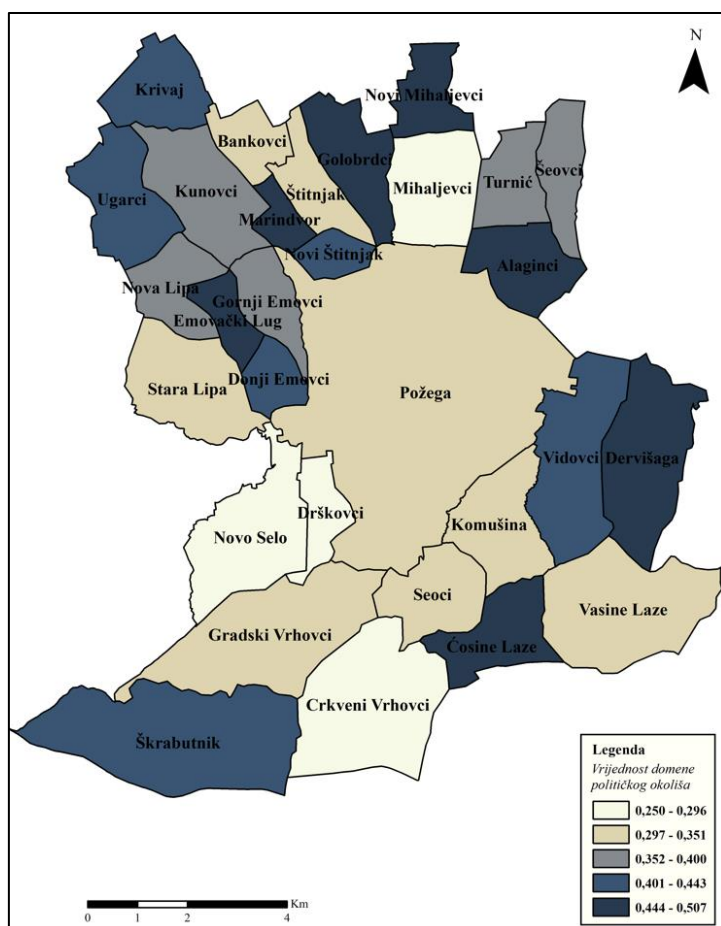
Sociodemografske razlike između ispitanika po pitanju aktivnog građanstva su najizraženije po pitanju statusa zaposlenja gdje su najviše bili uključeni zaposleni ispitanici (73,0 %), a najmanje uključeni umirovljenici i nezaposleni. Budući da je najčešća aktivnost bila donacija novca, a ove dvije skupine ispitanika su najnezadovoljnije svojom financijskom situacijom, nije iznenađujući najmanji udio uključenih unutar tih skupina. S obzirom na dobni sastav, u dobnoj skupini 18-29 godina bio je veći udio muškaraca koji su se uključili u neki oblik građanske aktivnosti, dok u ostalim dobnim skupinama veća uključenost je bila među ženama (Tabl. 43)

Tablica 43. Sociodemografske razlike među ispitanicima koji su sudjelovali u nekom obliku građanskog aktivizma

			N	%
Spol	M		47	67,1
	Ž		120	64,9
Dobne skupine	18-29		47	63,5
	30-49		84	68,9
	50-69		31	62,0
	70 i više		5	55,6
Status zaposlenja	zaposlen		130	73,0
	nezaposlen		7	50,0
	umirovljenik		10	50,0
	učenik/student		20	51,3
Dobne skupine	18-29	m	17	73,9
		ž	30	58,8
	30-49	m	23	67,6
		ž	61	69,3
	50-69	m	5	55,6
		ž	26	63,4
	70 i više	m	2	50,0
		ž	3	60,0
Status zaposlenja	zaposleni	m	35	76,1
		ž	95	72,0
	student/učenik	m	7	63,6
		ž	11	39,3

Razlike na razini naselja

Najviši indeks političkog okoliša je u Novim Mihaljevcima (0,507), a najniži u Drškovcima (0,250) (Sl. 36).

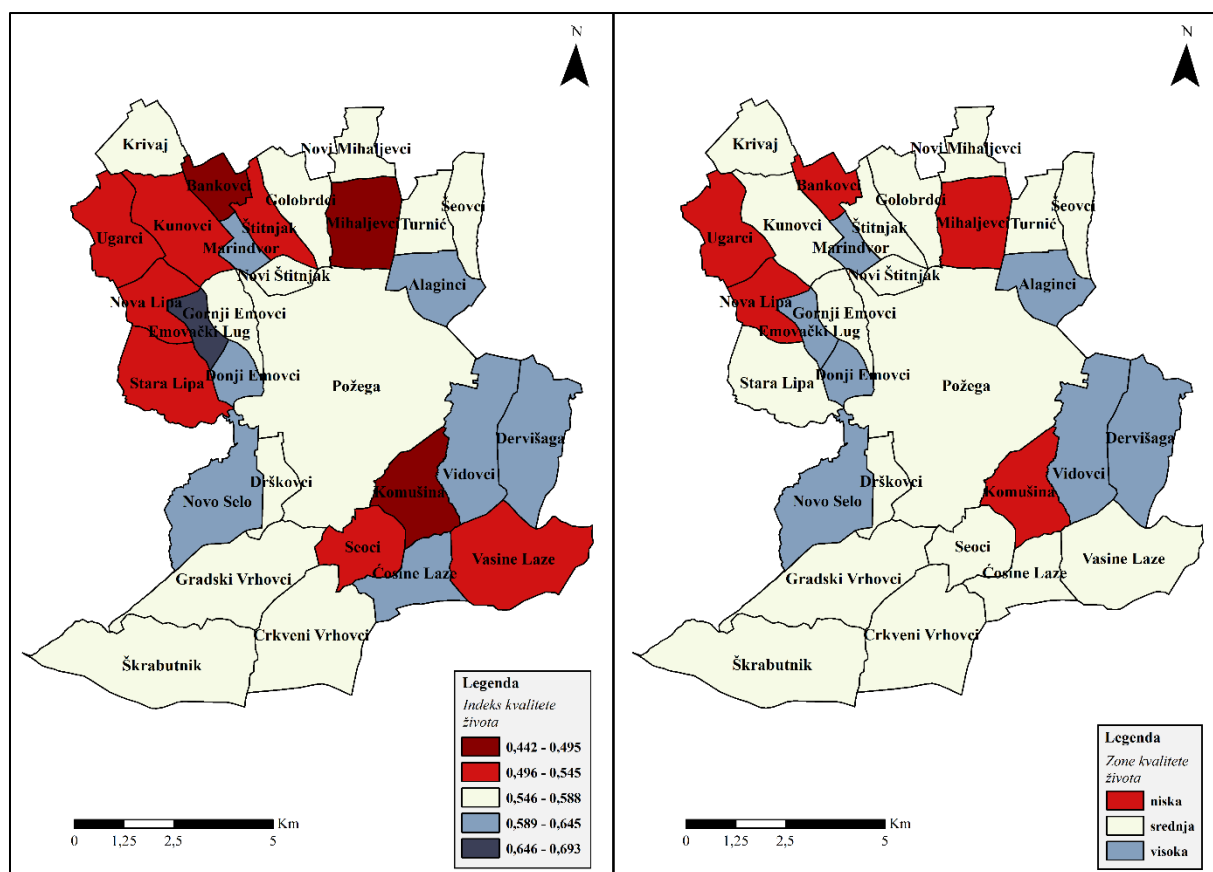

Slika 36. Razlike među naseljima u zadovoljstvu političkim okolišem

4.8. Indeks ukupne kvalitete života

Indeks ukupne kvalitete života izračunat je na način da je prosječna vrijednost svake od šest domena (ekonomski okoliš, kvaliteta stanovanja, socijalni okoliš, prirodni okoliš, izgrađeni okoliš, politički okoliš) pomnožena sa težinskim koeficijentom 0,167 ($1/6 = 0,167$). Stoga indeks ukupne kvalitete života predstavlja sumu ponderiranih vrijednosti svih šest domena. Ovim načinom određivanja težinskih koeficijenata svakoj od šest domena kvalitete života pridana je jednaka važnost u ukupnoj procjeni kvalitete života.

Jenksovom metodom naselja su klasificirana u tri zone s obzirom na razinu ukupne kvalitete života. Zonu niske kvalitete života čini pet naselja, zonu srednje kvalitete života 18 naselja, a zonu visoke kvalitete života sedam naselja. Vrijednosti ukupnog indeksa kvalitete života prema naseljima variraju od 0,442 do 0,693. Najniža kvaliteta života procijenjena je u naselju Komušina (0,442), a najviša u naselju Emovački Lug (0,693) (Sl. 37).

Slika 37. Razlike među naseljima u indeksu ukupne kvalitete života

Usporedbom prosječnih vrijednosti svake od šest domena, može se primijetiti kako je najniže zadovoljstvo političkim okolišem (0,387), nakon kojeg izgrađenim okolišem (0,495) dok je najveće zadovoljstvo kvalitetom stanovanja (0,726), nakon koje prirodnim okolišem (0,678). Unutar domene kvaliteta stanovanja, najveće zadovoljstvo je sigurnosti (0,803). Najveće zadovoljstvo domenom kvalitete stanovanja za cijeli uzorak pripisuje se činjenici kako su vrijednosti svih varijabli (13 od ukupno 14) osim zadovoljstva troškovima stanovanjem veće od (0,694) s time da su među njima najveće vrijednosti za varijable koje ispituju sigurnost i zadovoljstvo susjedstvom, nakon kojih zadovoljstvo površinom, lokacijom i statusom vlasništva. Sve spomenute varijable međusobno su povezane budući da vlasnici stambenih objekata obično žive u stambenim jedinicama veće površine, a samo vlasništvo im ograničava mobilnost zbog uloženi troškova u stambeni objekt, pa je i njihovo zadovoljstvo lokacijom visoko. Ono je povezano i sa zadovoljstvom susjedstvom, budući da su vlasnici spremniji ulagati u odnose unutar zajednice (susjedstva), a i većina vlasnika dulje vremena živi u naselju a dokazano je kako duljina stanovanja utječe pozitivno na učestalost interakcije sa susjedima, osjećaj pripadanja zajednici budući da je potrebno vrijeme da se izgrade društveni odnosi.

U skupini naselja niske kvalitete života u tri od pet naselja (Komušina, Bankovci, Mihaljevci) više od pola varijabli korištenih za određivanje indeksa ukupne kvalitete života ima vrijednost manju od 0,5. U Komušini, naselju najniže kvalitete života stanovnici su najnezadovoljniji političkim okolišem (vrijednosti svih sedam varijabli su manji od 0,5), nakon kojeg izgrađenim okolišem (vrijednosti sedam od 10 varijabli manji od 0,5) te ekonomskim okolišem (vrijednosti šest od 10 varijabli manji od 0,5). U istom naselju u odnosu na ostala naselja niske kvalitete života ispitanici su izrazili najveće nezadovoljstvo prirodnim okolišem (nezadovoljni sa 5/10 varijabli prirodnog okoliša) i poddomenom obilježja stambene jedinice (nezadovoljni sa svim varijablama osim površinom stambene jedinice). U Bankovcima, drugom naselju sa najnižom kvalitetom života, najveće nezadovoljstvo je sa izgrađenim okolišem (vrijednosti svih 10 varijabli su manji od 0,5) i političkim okolišem (ispitanici su nezadovoljni svim varijablama osim utjecaja građana na donošenje odluka). Veliko nezadovoljstvo je i ekonomskim okolišem (sedam od 10 varijabli manje od 0,5) te poddomenom obilježja stambene jedinice gdje su ispitanici nezadovoljni svim varijablama osim statusa vlasništva i površinom).

U svim naseljima niske kvalitete života veliko je nezadovoljstvo blizinom objekata, koje je najizraženije u Ugarcima koje je cestovno najudaljenije naselje od Požege. Nadalje, u svim naseljima nisko je zadovoljstvo i ponudom aktivnosti za provođenje slobodnog vremena i poddomenom kultura. Od elemenata izrađenog okoliša najveće nezadovoljstvo je kvalitetom prometnica, izgrađenošću biciklističkih staza, regulacijom prometa, održavanjem zelenih površina i čišćenjem/održavanjem odvodnih kanala, a unutar domene ekonomskog okoliša mogućnostima zaposlenja, visinom plaće, ukupnim zadovoljstvom financijskom situacijom, pogoršanje financijske situacije unazad godinu dana, mogućnosti napredovanja, sigurnosti posla.

U Emovačkom Lugu, naselju u kojemu je najviša kvaliteta života, samo šest od 70 varijabli ima vrijednost manju od 0,5. Ispitanici su zadovoljni svim varijablama domena kvaliteta stanovanja, prirodni okoliš i socijalni okoliš. Unutar domene ekonomskog okoliša jedino nezadovoljstvo je visinom plaće. Unutar domene političkog okoliša ispitanici su nezadovoljni samo s raširenosti korupcije i utjecajem građana na donošenje odluka. Najmanje zadovoljstvo ispitanici su izrazili izgrađenim okolišem gdje su izvori njihova nezadovoljstva neizgrađenost biciklističkih staza, loše održavanje zelenih površina i loša kvaliteta prometnica. U Vidovcima i Novom Selu, sljedećim naseljima u kojima je najbolja kvaliteta života, u oba naselja je visoko zadovoljstvo svim domenama osim političkog okoliša, s time da je u Novom Selu to nezadovoljstvo izraženije (ispitanici su nezadovoljni sa svih sedam varijabli dok u Vidovcima sa pet od sedam

varijabli). U Vidovcima su stanovnici nezadovoljni sa četiri od 10 varijabli izgrađenog okoliša (održavanje odvodnih kanala, dostupnost parkirnih mjesta, kvaliteta prometnica i izgrađenost biciklističkih staza), dok u Novom Selu je zadovoljstvo izgrađenim okolišem veće. Ipak u oba naselja podjednako je nezadovoljstvo sa ekonomskim okolišem (dvije od 10 varijable $<0,5$ - mogućnosti zaposlenja i ukupno zadovoljstvo financijskom situacijom).

Ako se usporede naselja visoke kvalitete života sa naseljima niske kvalitete života i u jednoj i u drugoj skupini, ispitanici su najzadovoljniji domenama kvaliteta stanovanja i prirodni okoliš dok su najnezadovoljniji političkim okolišem. Najveće razlike između dvije skupine naselja su u zadovoljstvu blizinom objekata (zdravstvenih, kulturnih, obrazovnih sportskih), ponudom aktivnosti (kulturnih, rekreativnih..) te izgrađenim i ekonomskim okolišem.

Na temelju dobivenih rezultata, može se odbaciti prvu hipotezu *Kvaliteta života najveća je u naselju Požega*. Provedeno istraživanje pokazalo je kako je Požega tek na 10. mjestu prema indeksu kvalitete života, odnosno pripada zoni srednje kvalitete života. U Požegi je najveće nezadovoljstvo domenom političkog okoliša (0,351), nakon kojeg domenom izgrađenog okoliša (0,499) dok je najviše zadovoljstvo kvalitetom stanovanja (0,756). U Požegi su vrijednosti 17/70 pojedinačnih varijabli manje od 0,5. Veliko nezadovoljstvo je sa svih sedam varijabli političkog okoliša, a najviše zastupljenosti korupcije. Unutar domene izgrađenog okoliša, najveće nezadovoljstvo je izgrađenošću biciklističkih staza, održavanjem odvodnih kanala, kvalitetom prometnica i dostupnošću slobodnih parkirnih mjesta. Iako se svi vrtići nalaze u Požegi, izraženo je veliko nezadovoljstvo slobodnim mjestima u vrtićima što upućuje kako trenutni kapaciteti ne zadovoljavaju potrebe stanovnika. Visoko nezadovoljstvo izgrađenim okolišem odnosi se prvenstveno na prometnu infrastrukturu, što ne iznenađuje budući da se sve ustanove nalaze u naselju Požega, i većina ljudi radi u Požegi, pa je očekivano da će pritisak na prometnu infrastrukturu biti najveći u ovome naselju.

Druga postavljena hipoteza *Ispitanici su najnezadovoljniji ekonomskim okolišem* također nije potvrđena budući da je najveće nezadovoljstvo domenom političkog okoliša (0,454), nakon koje izgrađenim okolišem a tek onda ekonomskim okolišem. Unutar domene ekonomskog okoliša samo dvije varijable imaju prosječnu vrijednost manju od 0,5 (zadovoljstvo mogućnostima zaposlenja i percepcija promjene financijske situacije unazad godinu dana).

Treća hipoteza *S udaljenošću od naselja Požega procijenjena kvaliteta života se smanjuje* je djelomično potvrđena. Sva naselja u zoni visoke kvalitete života osim Emovačkog Luga (5,4 km), Marindvora (5,5 km) i Alaginaca (5,6 km) su do 5 km udaljena od naselja Požega. U zoni

niske kvalitete života, sva naselja osim Komušine (4,2 km) su udaljena od Požege više od 5 km. Iako je naselje Komušina u odnosu na ostala u skupini onih koji su najmanje prostorno udaljeni od Požege (5. po udaljenosti), zadovoljstvo lokacijom u tom naselju je najniže (0,350) od svih ostalih naselja niske kvalitete života. S druge strane, naselje Škrabutnik koje je od svih naselja najudaljenije od Požege (10,7 km), 10. je prema indeksu kvalitete života. Čosine Laze su 8. naselje po indeksu kvalitete života a na 18. su mjestu po blizini naselju Požega. Naselje Šeovci, koje je 4. najudaljenije od Požege, je na 11. mjestu po indeksu kvalitete života. Drugim riječima, sva tri spomenuta naselja su u skupini najudaljenijih od naselja Požega, a indeks kvalitete života im je najviši među naseljima srednje zone kvalitete života. Drškovci koji su cestovno najbliži Požegi (2,7 km) od svih naselja je na 18. mjestu po indeksu kvalitete života isto kao i naselje Seoci koje je drugo najbliže naselje (3,4 km) a indeks kvalitete života mu je najniži među naseljima srednje zone kvalitete života, tj. na 25. je mjestu (od ukupno 31 naselja) (Tabl. 45).

Tablica 44. Udaljenost naselja od naselja Požega u km

<i>Naselje</i>	<i>Indeks</i>	<i>Zona kvalitete života</i>	<i>Udaljenost u km od Požege</i>
Komušina	0,442	niska	4,2
Bankovci	0,481	niska	7,7
Mihaljevci	0,495	niska	6,5
Nova Lipa	0,504	niska	7,2
Ugarci	0,511	niska	8,8
Seoci	0,531	srednja	3,4
Štitnjak	0,532	srednja	6,2
Stara Lipa	0,534	srednja	5,5
Kunovci	0,541	srednja	7,5
Vasine Laze	0,545	srednja	6,8
Krivaj	0,553	srednja	9,2
Turnić	0,555	srednja	7,3
Drškovci	0,557	srednja	2,7
Novi Mihaljevci	0,565	srednja	7,6
Gornji Emovci	0,567	srednja	4,2
Crkveni Vrhovci	0,567	srednja	7,8
Novi Štitnjak	0,570	srednja	4,1
Gradski Vrhovci	0,572	srednja	5,7
Golobrdci	0,574	srednja	7,5
Šeovci	0,576	srednja	7,8
Škrabutnik	0,588	srednja	10,7
Čosine Laze	0,595	srednja	7,1
Dervišaga	0,608	visoka	4,7
Marindvor	0,609	visoka	5,6
Alaginci	0,618	visoka	5,5
Donji Emovci	0,627	visoka	3,4
Novo Selo	0,633	visoka	3,8

Vidovci	0,645	visoka	3,5
Emovački Lug	0,693	visoka	5,4

5. ZAKLJUČAK

Istraživanje kvalitete života u urbanim sredinama postaje sve značajnije budući da je urbanizacija sveprisutni trend u Hrvatskoj i ostatku razvijenog Svijeta. Uslijed povećanja pritiska na gradove, sve upitnija je postala kvaliteta života stanovništva u istima. Osim utvrđivanja u kolikoj mjeri grad sa svojim funkcijama i estetikom zadovoljava potrebe stanovnika, istraživanja kvalitete urbanog života imaju važnu primjenjivu važnost posebice za one koji donose mjere i planove o razvoju. Time, povratna informacija građana može pomoći u određivanju prioriteta razvoja, dati uvid u izvore nezadovoljstva stanovnika te poslužiti kao mjera evaluacije dosadašnje razvojne politike. Modeli kvalitete života razlikuju se u obuhvatu domena tj. aspekata ljudskog života. U ovom radu koncept kvalitete života sastojao se od šest domena: ekonomski okoliš, kvaliteta stanovanja, socijalni okoliš, prirodni okoliš, izgrađeni okoliš i politički okoliš. Glavni cilj diplomskog rada bio je izračunati indeks ukupne kvalitete života ispitanika na razini naselja Grada Požege. Na temelju dobivenog indeksa naselja su prostorno zonirana u tri zone (visoka, srednja i niska kvaliteta života). Ostali ciljevi bili su: usporediti naselja na temelju dobivenih indeksa, obrazložiti zašto je u nekim naseljima niska a u nekim visoka kvaliteta života, utvrditi sociodemografske razlike među ispitanicima u zadovoljstvu pojedinim domenama. Usporedbom vrijednosti pojedinačnih varijabli za cijeli uzorak, pokazalo se kako je najveće nezadovoljstvo ispitanika izgrađenošću biciklističkih staza, zastupljenošću korupcije, brzinom i učinkovitošću rješavanja problema od javnog interesa građana, kompetentnošću osoba na vlasti i ponudom radnih mjesta. Prva hipoteza, prema kojoj se očekivalo da će najviša razina kvalitete života biti u naselju Požega, koje površinom, gustoćom naseljenosti, brojem stanovnika zasjenjuje ostala naselja nije potvrđena. Na temelju dobivenih rezultata, Požega pripada zoni srednje kvalitete života, tj. tek je na 10. mjestu prema vrijednostima indeksa ukupne kvalitete života. Pokazalo se kako je najviša kvaliteta zadovoljstva u naselju Emovački Lug, nakon kojeg u Vidovcima i Novom Selu. Druga hipoteza prema kojoj se očekivalo da će najveće nezadovoljstvo ispitanika biti ekonomskim okolišem budući da je udio nezaposlenih iznad državnog prosjeka, a BDP po stanovniku ispod državnog prosjeka također nije potvrđena. Pokazalo se da je nezadovoljstvo domenom ekonomskog okoliša tek treće najveće nakon nezadovoljstva političkim i izgrađenim okolišem. Treća

hipoteza prema kojoj se pretpostavilo da će se udaljavanjem od naselja Požega razina kvalitete života smanjivati je djelomično potvrđena, budući da ona ne vrijedi za sva naselja. Na temelju toga može se tvrditi da iako je zadovoljstvo dostupnošću objekata (zdravstvenih, obrazovnih, kulturnih, sportskih) u udaljenijim naseljima nisko ono samo nije glavni uzrok visoke ili niske razine kvalitete života.

IZVORI

URL 1 – Bristol Quality of Life survey 2022/2023. Dostupno na: <http://www.bristol.gov.uk/qualityoflife> (28.2.2023)

URL 2 – City Life Survey Myanmar 2017. Dostupno na: <https://think-asia.org/handle/11540/8357> (28.2.2023)

URL 3 – City of Shoreline Resident Satisfaction Survey 2018. Dostupno na: https://www.shorelinewa.gov/home/showpublisheddocument/49450/638001311694_630000 (28.2.2023)

URL 4 – Final report of the expert group on quality of life indicators. 2017 edition, European Commission, Eurostat. Dostupno na: <https://data.europa.eu/doi/10.2785/021270> (28.2.2023)

URL 5 - <https://www.pszupanija.hr/o-zupaniji/javne-ustanove/zdravstvene-ustanove.html> (28.2.2023)

URL 6 – <https://www.pszupanija.hr/o-zupaniji/javne-ustanove/skolske-ustanove.html> (28.2.2023)

URL 7 – <https://www.pozega.hr/> (28.2.2023)

URL 8 – <https://slavonija-bus.hr/pozega/> (28.2.2023)

POPIS LITERATURE

- Al-Qawasmi, J. (2020): Measuring Quality of Life in Urban Areas: Toward an Integrated Approach, *International Journal of Environmental Sciences and Natural Resources* 25(1): 67-74. Dostupno na: <http://dx.doi.org/10.19080/IJESNR.2020.25.556158> (28.2.2023)
- Aminian, L. (2019): *Modelling and measuring quality of urban life: Housing, neighbourhood, transport and job*. Doktorska disertacija. Eindhoven: University of Technology. Dostupno na: https://pure.tue.nl/ws/files/122859773/20190430_Aminian.pdf (28.2.2023)

- Andraško, I. (2013): *Quality of life: An introduction to the concept*. Masarykova univerzita, Brno. Dostupno na: https://munispace.muni.cz/library/catalog/download/779/2_495/405-1?inline (28.2.2023)
- Andraško, I. (2009): *The role and status of geography in the quality of life research*. Dostupno na: <http://www.akademickyrepozitar.sk/sk/repozitar/the-role-and-status-of-geography-in-the-quality-of-life-research.pdf> (28.2.2023)
- Andrews, F.M. (1974): Social indicators of Perceived Life Quality, *Social Indicators Research*, 1(3): 279–299. Dostupno na: <https://link.springer.com/article/10.1007/bf00303860> (28.2.2023)
- Campbell, A., Converse, P.E i Rodgers, W.L. (1976): *The Quality of American life- Perceptions, Evaluations and Satisfactions*, Russell Sage Foundation, New York.
- Costanza, R. *et al.* (2007): Quality of life: An approach integrating opportunities, human needs, and subjective well-being, *Ecological Economics*, 61(2-3): 267–276. Dostupno na: [http s://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2006.02.023](http://s://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2006.02.023) (28.2.2023)
- Cummins, R.A. (2000): Objective and Subjective Quality of Life: an Interactive Model, *Social Indicators Research* (52): 55–72. Dostupno na: <https://doi.org/10.1023/A:1007027822521> (28.2.2023).
- Das, D. (2008): Urban Quality of Life: A Case Study of Guwahati, *Social indicators research*, (88): 297-310. Dostupno na: <http://dx.doi.org/10.1007/s11205-007-9191-6> (28.2.2023)
- Day, H. i Jankey, S.G. (1996): Lessons from literature: Towards a holistic model of Quality of Life, *Quality of life in health promotion and rehabilitation: conceptual approaches, issues and applications*, Thousand Oaks, Sage Publications. 39-50
- Diener, E. i Suh, E. (1997): Measuring quality of life: economic, social, and subjective indicators, *Social Indicators Research* 40:189–216. Dostupno na: <http://dx.doi.org/10.1023/A:1006859511756> (28.2.2023)
- Faka, A. i sur. (2021): Urban quality of life: Spatial Modeling and indexing in Athens metropolitan area, Greece, *ISPRS International Journal of Geo-Information*, 10(5): 347. Dostupno na: <https://doi.org/10.3390/ijgi10050347>.
- Haas, B.K. (1999): A Multidisciplinary Concept Analysis of Quality of Life, *Western Journal of Nursing Research* 21(6): 728-742. Dostupno na: <https://doi.org/10.1177/01939459922044153> (28.2.2023)

- Ira, V. (2005): Quality of life and urban space: case studies from city of Bratislava, Slovakia, *Europa XXI* (12):83-96. Dostupno na: <https://rcin.org.pl/igipz/Content/3093/download/#page=85>
- Ibrahim, M.F. i Chung, S.W. (2003): Quality of Life of Residents Living near Industrial Estates in Singapore, *Social Indicators Research* (61): 203–225. Dostupno na: <https://doi.org/10.1023/A:1021305620042> (28.2.2023)
- Jankowska, E. (2015): Social Indicators and the measure of the quality of life, *Toruńskie Studia Międzynarodowe*, 1(7): 5. Dostupno na: <http://dx.doi.org/10.12775/TIS.2014.001> (28.2.2023)
- Khan, M.F., Aftab, S. i Fakhruddin, (2015): Quality of Urban Environment: A Critical Review of approaches and methodologies, *Current Urban Studies*, 03(04): 368–384. Dostupno na: <http://dx.doi.org/10.4236/cus.2015.34029> (28.2.2023)
- Lee, Y.J. (2008): Subjective quality of life measurement in Taipei, *Building and Environment*, 43(7): 1205–1215. Dostupno na: <https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2006.11.023>.
- Liao, P.-shan (2008): Parallels between objective indicators and subjective perceptions of quality of life: A study of metropolitan and county areas in Taiwan, *Social Indicators Research*, 91(1): 99–114. Dostupno na: <http://dx.doi.org/10.1007/s11205-008-9327-3> (28.2.2023)
- Matud, M.P. (2004) “Gender differences in stress and coping styles,” *Personality and Individual Differences*, 37(7), 1401–1415. Dostupno na: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2004.01.010> (28.2.2023)
- McCrea, R.P. (2007): *Urban quality of life: Linking objective dimensions and subjective evaluations of the urban environment*. disertacija. Dostupno na: <https://core.ac.uk/download/pdf/15037182.pdf> (28.2.2023)
- Meeberg, G.A. (1993): Quality of life: a concept analysis, *Journal of Advanced Nursing*, 18: 32-38. Dostupno na: <https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.1993.18010032.x> (28.2.2023)
- Mikkelsen, C. i Di Nucci, J. (2015): Qualitative methodologies in geography, contributions to the study of quality of life, *Qualitative Studies in Quality of Life*, 63–95. Dostupno na: http://dx.doi.org/10.1007/978-3-319-13779-7_5 (28.2.2023)
- Milbrath, L.W. (1979): Policy relevant quality of life research, *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 444(1): 32–45. Dostupno na: <https://doi.org/10.1177/000271627944400104> (28.2.2023)

- Murgaš (2016): Geographical conceptualization of quality of life, *Ekológia (Bratislava)*, 35(4): 309–319. Dostupno na: <http://dx.doi.org/10.1515/eko-2016-0025> (28.2.2023)
- Murgaš, F. i Klobučník, M. (2018): Quality of life in the city, quality of urban life or well-being in the city: Conceptualization and case study, *Ekológia (Bratislava)*, 37(2):183–200. Dostupno na: <https://doi.org/10.2478/eko-2018-0016>.
- Myers, D. (1998): Building Knowledge about Quality of Life for Urban Planning, *Journal of the American Planning Association*, 54(3): 347-358. Dostupno na: <http://dx.doi.org/10.1080/01944368808976495> (28.2.2023)
- Noll, H.H (2004): Social Indicators and quality of life research: Background, Achievements and Current Trends, *Advances in Sociological Knowledge* : 151–181. Dostupno na: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-663-09215-5_7 (28.2.2023)
- Pacione, M. (2003): Urban environmental quality and human wellbeing—a social geographical perspective, *Landscape and Urban Planning* 65: 19-30. Dostupno na: [https://doi.org/10.1016/S0169-2046\(02\)00234-7](https://doi.org/10.1016/S0169-2046(02)00234-7) (28.2.2023)
- Pantisano, F., Craglia, M., i Rosales-Sanchez, C. (2014): New Indicators of Quality of Life: A Review of the Literature, Projects, and Applications. Dostupno na: <https://www.rd-alliance.org/new-indicators-quality-life-review-literature-projects-and-applications.html> (28.2.2023)
- Petrovič, F. i Murgaš, F. (2020): Holistic and sustainable quality of life: Conceptualization and Application, *Folia Geographica*, 62 (1): 77–94. Dostupno na: <http://www.foliageographica.sk/unipo/journals/2020-62-1/550> (28.2.2023)
- Randall, J.E i Morton, P.H (2003): Quality of Life in Saskatoon 1991 and 1996: A Geographical Perspective, *Urban Geography*, 24(8): 691-722. Dostupno na: <https://doi.org/10.2747/0272-3638.24.8.691> (28.2.2023)
- Rezvani, M.R., Mansourian, H. i Sattari, M.H. (2012): Evaluating quality of life in urban areas (case study: Noorabad City, Iran), *Social Indicators Research*, 112(1): 203–220. Dostupno na: <http://dx.doi.org/10.1007/s11205-012-0048-2> (28.2.2023)
- Sirgy, M.J. i sur. (2006): The Quality of Life Research movement: Past, present and future, *Social Indicators Research* 76(3): 343–466. Dostupno na: <https://doi.org/10.1007/S11205-005-2877-8> (28.2.2023)
- Tesfazaghi, E.S., Martinez, J.A. i Verplanke, J.J. (2010): Variability of Quality of Life at Small Scales: Addis Ababa, Kirkos Sub-City, *Social Indicators Research* 98:73-88. Dostupno na: <https://doi.org/10.1007/s11205-009-9518-6> (28.2.2023)

- Western, M. i Tomaszewski, W. (2016): Subjective wellbeing, objective wellbeing and inequality in Australia, *PLOS ONE*, 11(10). Dostupno na: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0163345>.
- Van Kamp, I. i sur. (2003): Urban environmental quality and human well-being- Towards a conceptual framework and demarcation of concepts; a literature study, *Landscape and Urban Planning* 65: 5–18. Dostupno na: [http://dx.doi.org/10.1016%2FS0169-2046\(02\)00232-3](http://dx.doi.org/10.1016%2FS0169-2046(02)00232-3) (28.2.2023)
- Ventegodt, S., Merrick, J. i Andersen, N.J.(2003): Quality of Life Theory I. The IQOL Theory: An Integrative Theory of the Global Quality of Life Concept, *The Scientific World JOURNAL*, 3: 1030–1040. Dostupno na: <https://doi.org/10.1100/tsw.2003.82> (28.2.2023)
- Yadav, J. i Gupta, N. (2021): Urban Quality of Life: Domains, Dimensions and Indicators for Indian Cities, *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science* 796(1). Dostupno na: <https://ui.adsabs.harvard.edu/abs/2021E%26ES..796a2032Y/abstract> (28. 2.2023)

Sažetak

Istraživanje kvalitete života, zbog svoje multidimenzionalne prirode postalo je predmet zanimanja brojnih disciplina. Osnovna premisa za istraživanje kvalitete života unutar urbane geografije je u njezinoj prostornoj dimenziji. Čovjekovo životno okruženje i razina u kojoj isto zadovoljava potrebe stanovništva neodvojivo je od samog mjerenja kvalitete života. Osnovni cilj ovog rada bio je izračunati ukupni indeks kvalitete života u naseljima Grada Požege. Model kvalitete života u ovom radu obuhvatio je 6 domena (ekonomski okoliš, kvaliteta stanovanja, socijalni okoliš, prirodni okoliš, izgrađeni okoliš i politički okoliš). Subjektivne varijable ispitane su anketnim istraživanjem provedenim na uzorku od 255 ispitanika, dok su objektivne preuzete iz dostupnih statističkih publikacija. Na temelju dobivenih rezultata subjektivnih varijabli izračunat je indeks ukupne kvalitete života na temelju čijih vrijednosti su naselja prostorno grupirala u zone niske srednje i visoke kvalitete života. Na temelju dobivenih rezultata utvrdilo se kako je najviša kvaliteta života u naselju Emovački Lug, a najniža u naselju Komušina.

Summary

The research of the quality of life, due to its multidimensional nature, has become the subject of interest of many disciplines. The basic premise for researching the quality of life within urban geography is in its spatial dimension. A person's living environment and the level in which it meets the needs of the population is inseparable from measuring the quality of life itself. The main goal of this work was to calculate the overall quality of life index in the settlements of the City of Požega. The quality of life model in this paper covered 6 domains (economic environment, housing quality, social environment, natural environment, built environment and political environment). Subjective variables were examined by a survey conducted on a sample of 255 respondents, while objective variables were taken from available statistical publications. Based on the obtained results of the subjective variables, an index of the overall quality of life was calculated, based on the values of which settlements were spatially grouped into zones of low, medium and high quality of life. Based on the obtained results, it has been established that the highest quality of life is in the settlement of Emovački Lug, and the lowest in the settlement of Komušina

PRILOG 1

Poštovani/a

Pred Vama se nalazi anketni upitnik čiji je cilj ispitati kvalitetu života u naseljima Grada Požege. Istraživanje se provodi u svrhu izrade diplomskog rada na Odjelu za Geografiju Sveučilišta u Zadru. Anketa je u potpunosti anonimna, a dobiveni odgovori koristit će se isključivo u svrhu izrade diplomskog rada. Unaprijed zahvaljujem svima na sudjelovanju!

Osnovni podaci o ispitaniku

1. Upišite naziv naselja Grada Požege u kojem živite: _____
2. Označite Vaš spol
 M
 Ž
3. Koliko imate godina?
 18-29
 30-49
 50-69
 70 i više
4. Koji je Vaš najviši stupanj obrazovanja?
 Bez završene osnovne škole
 Završena osnovna škola
 Završena srednja škola
 Fakultet, viša škola
 Doktorat
5. Koji je Vaš status zaposlenja?
 Učenik/student
 Nezaposlen
 Zaposlen na pola radnog vremena
 Zaposlen na puno radno vrijeme
 Umirovljenik
6. Koji je Vaš glavni izvor prihoda?
 Prihodi od samostalnog redovnog rada
 Prihodi od samostalnog povremenog rada
 Mirovina
 Prihodi od najma nekretnina
 Socijalne naknade
 Drugo

EKONOMSKI OKOLIŠ

1. Koliko često su mjesečni prihodi Vašeg kućanstva dovoljni za podmirenje mjesečnih potreba kućanstva i osobnih potreba svih ukućana?

Nikad	Rijetko	Ponekad	Vrlo često	Uvijek
1	2	3	4	5

2. Radite li neki drugi posao kao dodatni izvor zarade?

- Da
 Ne

3. Navedene tvrdnje odnose se na zadovoljstvo Vašim trenutnim poslom. Ocjenom od 1 (u potpunosti nezadovoljan) do 5 (u potpunosti zadovoljan) označite koliko ste zadovoljni:

	U potpunosti nezadovoljan	Nezadovoljan	Niti zadovoljan	Zadovoljan	U potpunosti zadovoljan
--	---------------------------	--------------	-----------------	------------	-------------------------

			niti nezadovoljan		
Visinom plaće	1	2	3	4	5
Radnim vremenom	1	2	3	4	5
Odnosu s radnim kolegama	1	2	3	4	5
Mogućnošću napredovanja	1	2	3	4	5
Sigurnošću radnog mjesta	1	2	3	4	5

4. Koliko Vam je teško uskladiti posao sa obiteljskim i drugim obvezama?

Izrazito teško	Teško	Niti teško, niti lako	Lako	Izuzetno lako
1	2	3	4	5

5. Koliko ste zadovoljni mogućnostima zaposlenja u Vašoj okolini?

U potpunosti nezadovoljan	Nezadovoljan	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	Zadovoljan	U potpunosti zadovoljan
1	2	3	4	5

6. Planirate li u idućih 6 mj promijeniti radno mjesto?

- Da
- Ne
- Ne znam

7. U odnosu na prethodnih 12 mjeseci smatrate li da se Vaša financijska situacija:

- poboljšala
- ostala ista
- pogoršala

8. Koliko ste ukupno zadovoljni Vašom sadašnjom financijskom situacijom?

U potpunosti nezadovoljan	Nezadovoljan	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	Zadovoljan	U potpunosti zadovoljan
1	2	3	4	5

KVALITETA STANOVANJA

Obilježja stambene jedinice:

9. Koliko dugo stanujete na sadašnjoj adresi?

- < 1 god
- 1-3 god
- 3-5 god
- 5-10 god
- > 10 god

10. Koliko osoba živi u Vašem kućanstvu?

- 1 osoba
- 2 osobe
- 3 osobe

- 4 osobe
- 5 i više osoba

11. Kakvom tipu građevine pripada Vaša stambena jedinica?

- Stan u nižoj stambenoj zgradi (< 4 kata)
- Stan u višoj stambenoj zgradi (>4 kata)
- Obiteljska kuća jednokatnica
- Obiteljska kuća višekatnica
- Drugo

12. Koliko soba ima Vaša stambena jedinica (ne uzimajući u obzir prostorije poput dnevnice, kuhinje, kupaonice, hodnika...): _____

13. Koliko iznosi površina Vaše stambene jedinice? _____ m²

14. Kakav je status vlasništva Vaše stambene jedinice?

- Vlasnik sam
- Podstanar sam (plaćam najam)
- Živim u stanu roditelja/rodbine (ne plaćam najam)
- Drugo _____

15. Sljedeće tvrdnje odnose se na zadovoljstvo obilježjima Vaše stambene jedinice. Ocjenom od 1 (U potpunosti nezadovoljan) do 5 (U potpunosti zadovoljan) označite koliko ste zadovoljni:

	U potpunosti nezadovoljan	Nezadovoljan	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	Zadovoljan	U potpunosti zadovoljan
Statusom vlasništva	1	2	3	4	5
Ponudom stanova za najam	1	2	3	4	5
Lokacijom	1	2	3	4	5
Površinom Vaše stambene jedinice	1	2	3	4	5
Troškovima stanovanja (režije, održavanje stambene jedinice, stanarina..)	1	2	3	4	5

16. Imate li namjeru preseliti se?

- Da
- Ne
- Ne znam

17. S obzirom na sve navedeno koliko ste ukupno zadovoljni Vašim stanovanjem?

U potpunosti nezadovoljan	Nezadovoljan	Niti nezadovoljan niti zadovoljan	Zadovoljan	U potpunosti zadovoljan
1	2	3	4	5

SUSJEDSTVO

18. Poznajete li svoje susjede?

- DA
 NE

19. Sljedeće tvrdnje odnose se na osjećaj pripadanja zajednici i odnose sa susjedima. Ocjenom od 1 (*U potpunosti se ne slažem*) do 5 (*U potpunosti se slažem*) označite koliko ste suglasni sa sljedećim tvrdnjama:

	U potpunosti se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
Kvart u kojem živim je miran i odličan za obiteljski život	1	2	3	4	5
Osjećam se prihvaćeno u svojoj zajednici	1	2	3	4	5
U mom susjedstvu ljudi su susretljivi	1	2	3	4	5
U slučaju hitne situacije/nužde mogu se obratiti susjedima za pomoć	1	2	3	4	5
Često se družim sa susjedima	1	2	3	4	5

20. S obzirom na sve navedeno, koliko ste zadovoljni svojim susjedstvom (okolina i ljudi) kao mjestom stanovanja?

U potpunosti nezadovoljan	Nezadovoljan	Niti nezadovoljan niti zadovoljan	Zadovoljan	U potpunosti zadovoljan
1	2	3	4	5

SIGURNOST

21. Sljedeće tvrdnje odnose se na Vašu percepciju sigurnosti okoline u kojoj živite. Ocjenom od 1 (*U potpunosti se ne slažem*) do 5 (*U potpunosti se slažem*) označite koliko ste suglasni sa sljedećim tvrdnjama:

	U potpunosti se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
Osjećam se sigurno kad ostanem sam u kući navečer	1	2	3	4	5
Osjećam se sigurno kad šetam navečer sam	1	2	3	4	5
Moja okolina je sigurno mjesto za život	1	2	3	4	5

22. Jeste li u posljednjih godinu dana bili žrtva:

- Krađe imovine (automobil, bicikl....)
 Nasilja
 Provala
 Ništa od navedenog

23. S obzirom na sve navedeno koliko ste zadovoljni sigurnošću okoline u kojoj stanujete?

U potpunosti nezadovoljan	Nezadovoljan	Niti nezadovoljan niti zadovoljan	Zadovoljan	U potpunosti zadovoljan
1	2	3	4	5

SOCIJALNI OKOLIŠ

Društveni život

24. U posljednjih mjesec dana koliko često ste se osjećali:

	Nikad	Rijetko	Ponekad	Često	Gotovo uvijek

Usamljeno/otuđeno	1	2	3	4	5
-------------------	---	---	---	---	---

25. U posljednjih mjesec dana koliko često ste posjetili/ družili se uživo sa

	Nikad	Jednom mjesечно	Više puta mjesечно	Jednom tjedno	Više puta tjedno	Svaki dan
Rodbinom i širom obitelji	1	2	3	4	5	6
Prijateljima	1	2	3	4	5	6

26. Koliko ste ukupno zadovoljni svojim društvenim životom?

U potpunosti nezadovoljan	Nezadovoljan	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	Zadovoljan	U potpunosti zadovoljan
1	2	3	4	5

ZDRAVLJE

27. Kako biste ocijenili svoje trenutno zdravstveno stanje?

Izrazito loše	Loše	Dobro	Vrlo dobro	Odlično
1	2	3	4	5

28. Koliko ste zabrinuti zbog svog trenutnog zdravstvenog stanja?

Izrazito sam zabrinut	Zabrinut sam	Niti sam zabrinut, niti sam nezabrinut	Nisam zabrinut	Uopće nisam zabrinut
1	2	3	4	5

29. Koliko često se bavite fizičkom aktivnosti ?

Nikad	Jednom mjesечно	Više puta mjesечно	Jednom tjedno	Više puta tjedno	Svaki dan
1	2	3	4	5	6

30. Koliko ste često u zadnjih mjesec dana bili pod stresom?

Nikad	Rijetko	Ponekad	Često	Svakodnevno
1	2	3	4	5

31. U posljednjih mjesec dana koliko često ste se suočili sa sljedećim problemima:

	Nikad	Rijetko	Ponekad	Često	Svakodnevno
Imao sam poteškoća sa spavanjem	1	2	3	4	5
Osjećao sam se umorno /osjećao sam manjak energije	1	2	3	4	5

32. Koliko je od Vaše stambene jedinice udaljena najbliža:

	Do 5 min hoda	5-10 min hoda	10-15 min hoda	15 – 30 min hoda	>30 min hoda
Ambulanta opće medicine	1	2	3	4	5
Stomatološka ordinacija	1	2	3	4	5
Bolnica	1	2	3	4	5
Hitna služba	1	2	3	4	5

33. Koliko ste zadovoljni uzimajući u obzir sve prethodno navedene zdravstvene objekte:

	U potpunosti zadovoljan	Zadovoljan	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	Nezadovoljan	U potpunosti nezadovoljan
Blizinom zdravstvenih objekata	1	2	3	4	5
Vremenom čekanja na termin	1	2	3	4	5
Stručnošću i ljubaznošću osoblja	1	2	3	4	5

OBRAZOVANJE

34. Koliko je od vaše stambene jedinice udaljen/a najbliža/i:

	Do 5 min hoda	5-10 min hoda	10-15 min hoda	15-30 min hoda	>30 min hoda
Dječji vrtić	1	2	3	4	5
Osnovna škola	1	2	3	4	5
Srednja škola	1	2	3	4	5

35. Sljedeće tvrdnje odnose se na zadovoljstvo kvalitetom obrazovanja u Vašoj okolini. Ocjenom od 1 (*U potpunosti nezadovoljan*) do 5 (*u potpunosti zadovoljan*) označite koliko ste zadovoljni:

	U potpunosti nezadovoljan	Nezadovoljan	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	Zadovoljan	U potpunosti zadovoljan
Blizinom obrazovnih ustanova	1	2	3	4	5
Raspoloživošću slobodnih mjesta u vrtićima	1	2	3	4	5
Opremljenošću obrazovnih ustanova	1	2	3	4	5
Stručnošću nastavnog osoblja	1	2	3	4	5
Mogućnostima dodatnog obrazovanja (škole stranih jezika, tečajevi, obrazovanje za odrasle)	1	2	3	4	5
Ponudom izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti	1	2	3	4	5

36. Jeste li u posljednjih 12 mjeseci pohađali neki tečaj (uključujući i one online)?

- Da
 Ne

37. Ako je odgovor na prethodno pitanje DA, označite o kakvom se tečaju radilo?

- Taj tečaj nije imao veze sa mojim zanimanjem (osobni interesi, hobiji)
 Tečaj je bio u svrhu profesionalnog usavršavanja (povezan s mojom strukom)

KULTURA

38. Sljedeće tvrdnje odnose se na Vašu učestalost pohađanja kulturnih događanja. Ocjenama od 1 do 5 označite koliko često ste u posljednjih godinu dana:

	Nikad	Rijetko	Ponekad	Vrlo često	Uvijek
Otišli u kino/ na kazališnu predstavu	1	2	3	4	5
Bili na koncertu/festivalu	1	2	3	4	5
Posjetili muzej/galeriju	1	2	3	4	5
Sudjelovali na nekom drugom kulturnom okupljanju	1	2	3	4	5

39. Jeste li član neke društvene zajednice/ kluba?

- Da
 Ne

40. Sljedeće tvrdnje odnose se na razinu zadovoljstva kulturnim životom u Gradu. Ocjenom od 1 do 5 označite koliko ste zadovoljni:

	U potpunosti nezadovoljan	Nezadovoljan	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	Uglavnom zadovoljan	U potpunosti zadovoljan
Ponudom kulturnih događanja	1	2	3	4	5
Učestalošću održavanja kulturnih događanja	1	2	3	4	5
Blizinom kulturnih objekata	1	2	3	4	5

41. Izgradnja kojeg kulturnog objekta bi po Vašem mišljenju bila prioritet u svrhu obogaćivanja kvalitete života Vaše zajednice u naselju? (Moguće više odgovora).

_____

42. Koliko ste ukupno zadovoljni kulturnim sadržajima Vaše okoline?

U potpunosti nezadovoljan	Nezadovoljan	Niti nezadovoljan niti zadovoljan	Zadovoljan	U potpunosti zadovoljan
1	2	3	4	5

SLOBODNO VRIJEME/ REKREACIJA

43. Koliko ste zadovoljni udjelom/ količinom slobodnog vremena?

U potpunosti nezadovoljan	Nezadovoljan	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	Zadovoljan	U potpunosti zadovoljan
1	2	3	4	5

44. Na koji način najčešće provodite svoje slobodno vrijeme? (moguće više odgovora)

- rekreacija (bilo koja fizička aktivnost)
 druženje sa prijateljima
 odmaranje (gledanje tv,)
 kulturne aktivnosti (posjet nekom kulturnom objektu)
 Putovanje/kratki izleti
 Provođenje vremena s obitelji

45. Koliko je od vaše stambene jedinice udaljen najbliže/i:

	Do 5 min hoda	5-10 min hoda	10- 15 min hoda	15-30 min hoda	>30 minuta hoda
Igralište	1	2	3	4	5
Park	1	2	3	4	5
Sportski objekt (teretana, sportska dvorana)	1	2	3	4	5

46. Sljedeće tvrdnje odnose se na zadovoljstvo mogućnostima rekreacije u Vašoj okolini. Ocjenom od 1 (U potpunosti nezadovoljan) do 5 (U potpunosti zadovoljan) označite koliko ste zadovoljni :

	U potpunosti nezadovoljan	Nezadovoljan	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	Zadovoljan sam	U potpunosti zadovoljan
Ponudom aktivnosti za slobodno vrijeme / sportova	1	2	3	4	5
Blizinom igrališta/parkova	1	2	3	4	5
Blizinom sportskih objekata (dvorane, teretane, plesni studio)	1	2	3	4	5
Cijenom odabranih aktivnosti	1	2	3	4	5

PRIRODNI OKOLIŠ

47. Koliko često se u Vašoj okolini susrećete sa sljedećim problemima:

	Nikad	Ponekad	Rijetko	Često	Gotovo uvijek
Buka (od prometa, susjeda, iz ugostiteljskih objekata...)	1	2	3	4	5
Neugodni miris	1	2	3	4	5
Otpad i smeće po ulici	1	2	3	4	5
Onečišćen zrak od prometa (prašina, ispušni plinovi...)	1	2	3	4	5

48. Sljedeće tvrdnje odnose se na kvalitetu prirodnog okoliša. Ocjenom od 1 do 5 označite koliko ste zadovoljni:

	U potpunosti nezadovoljan	Nezadovoljan	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	Zadovoljan	U potpunosti zadovoljan
Kvalitetom zraka	1	2	3	4	5
Kvalitetom vode za piće	1	2	3	4	5
Udjelom zelenih površina	1	2	3	4	5
Čistoćom grada/naselja	1	2	3	4	5

49. Odvajate li otpad?

- Da
 Ne
 Ponekad

50. S obzirom na sve navedeno koliko ste zadovoljni kvalitetom prirodnog okoliša u Vašoj okolini?

U potpunosti nezadovoljan	Nezadovoljan	Niti nezadovoljan niti zadovoljan	Zadovoljan	U potpunosti zadovoljan
1	2	3	4	5

IZGRAĐENI OKOLIŠ

50. Koji je najčešći oblik prijevoza koji koristite za svakodnevno funkcioniranje?

- Osobni automobil
 Motor
 Bicikl
 Javni prijevoz
 Pješaćim

- Drugo

51. Koliko često koristite javni prijevoz?

Nikad	Rijetko	Ponekad	Često	Uvijek
1	2	3	4	5

52. Sljedeće tvrdnje odnose se na kvalitetu prometne infrastrukture. Ocjenom od 1 (u potpunosti nezadovoljan) do 5 (u potpunosti zadovoljan) označite koliko ste zadovoljni:

	U potpunosti nezadovoljan	Nezadovoljan	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	Zadovoljan sam	U potpunosti zadovoljan
Kvalitetom prometnica, kolnika (održavanje)	1	2	3	4	5
Uličnom rasvjetom	1	2	3	4	5
Dostupnošću parkirnih mjesta	1	2	3	4	5
Regulacijom prometa	1	2	3	4	5
Izgrađenošću biciklističkih staza	1	2	3	4	5

53. Sljedeće tvrdnje odnose se na kvalitetu ostalih elemenata izgrađenog okoliša. Ocjenom od 1 do 5 označite koliko se slažete sa sljedećim tvrdnjama:

	U potpunosti se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
Zelene površine se redovito održavaju	1	2	3	4	5
Odvodni kanali se redovito čiste kako za vrijeme većih oborina ne dođe do izlivanja vode	1	2	3	4	5
Komunalni otpad se dovoljno često odvozi	1	2	3	4	5
Zadovoljan sam sa kanalizacijskom mrežom.	1	2	3	4	5

54. S obzirom na sve navedeno koliko ste zadovoljni s aspektom izgrađenog okoliša u Vašoj okolini?

U potpunosti nezadovoljan	Nezadovoljan	Niti nezadovoljan niti zadovoljan	Zadovoljan	U potpunosti zadovoljan
1	2	3	4	5

POLITIČKI OKOLIŠ

55. Koliko Vas zanima politika?

Uopće me ne zanima	Ne zanima me	Neodlučan sam	Zanima me	Izrazito me zanima
1	2	3	4	5

56. Jeste li član neke političke stranke?

- Da
 Ne

57. Jeste li se odazvali na posljednjim lokalnim/regionalnim izborima?

- Da

- Ne

58. Sljedeće tvrdnje odnose se na percepciju lokalne vlasti i zadovoljstvo istom. Ocjenom od 1 do 5 označite koliko se slažete sa sljedećim tvrdnjama:

	U potpunosti se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
Vlast je upoznata sa problemima građana	1	2	3	4	5
Informacije o djelovanju Gradske uprave su jasno dostupne javnosti	1	2	3	4	5
Javnost nema velikog utjecaja u donošenju odluka o upravljanju Gradom	1	2	3	4	5
Osobe na vlasti su stručne za poslove koji su u njihovoj nadležnosti i dobro ih obavljaju	1	2	3	4	5
Gradska uprava brzo i efikasno rješava probleme od javnog interesa građana	1	2	3	4	5
Osobama na vlasti bitnija je dobrobit grada nego vlastita korist	1	2	3	4	5
Korupcija je veliki problem u gradu	1	2	3	4	5

59. Koliko često ste iskoristili poznanstva u svrhu

	Nikad	Ponekad	Uvijek
Dobivanja boljeg tretmana (kod liječnika, na šalteru...)	1	2	3
Ubrzanja postupka (papirologija...)	1	2	3
Smanjenja kazne	1	2	3
Dobivanja posla	1	2	3

60. Jeste li u posljednjih godinu dana (moguće više odgovora):

- Potpisali peticiju
- Sudjelovali na prosvjedu
- Uključili se u rad humanitarnih udruga
- Donirali novčana sredstva/hranu
- Komentirali društveno ili političko pitanje na društvenim mrežama
- Sudjelovali u radnoj akciji od opće dobrobiti
- Ništa od navedenog

61. Brojevima označite koliko su za Vašu kvalitetu života važni sljedeći aspekti:

	U potpunosti nebitno	Nebitno	Niti bitno niti nebitno	Bitno	U potpunosti bitno
Financijska situacija	1	2	3	4	5
Zaposlenje	1	2	3	4	5
Stambeni uvjeti	1	2	3	4	5
Zdravlje	1	2	3	4	5
Slobodno vrijeme i rekreacija	1	2	3	4	5
Društveni odnosi	1	2	3	4	5
Kvaliteta okoliša	1	2	3	4	5

62. S obzirom na sve aspekte, ocjenama od 1 do 5 označite koliko ste zadovoljni ukupnom kvalitetom života u Vašem naselju?

U potpunosti nezadovoljan	Nezadovoljan	Niti nezadovoljan niti zadovoljan	Zadovoljan	U potpunosti zadovoljan
1	2	3	4	5